

Raftul
Denisei

PREMIUL NOBEL
PENTRU LITERATURĂ

Yasunari
Kawabata

Păpădiile

roman

HUMANITAS
fiction

HUMANITAS
fiction

Yasunari Kawabata

Tanpopo

Copyright © 1972, The Heirs of Yasunari Kawabata

All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION 2015, pentru prezenta versiune românească

© Humanitas FICTION, 2015 (ediția digitală)

ISBN 987-973-689-908-9 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0372.743.382; 0723.684.194

Yasunari Kawabata

Păpădiile

Traducere din limba japoneză și note de Andreea Sion

Pe malurile râului Ikuta cresc multe pădăii. Abundența lor reflectă atmosfera orașului cu același nume: este un loc ca o primăvară în care au înflorit pădăiile. Dintre cei treizeci și cinci de mii de locuitori, trei sute nouăzeci și patru sunt bătrâni care au depășit vârsta de optzeci de ani.

În oraș există totuși ceva ce nu i se potrivește: spitalul de nebuni. Pentru un ospiciu poate fi un lucru bun să se afle într-un loc cu care nu se potrivește, și poate că a fost un înțelept cel care a ales să-l amplaseze în acest oraș vechi și tihnit, deși tulburările spiritului nu se vindecă neapărat într-un mediu liniștit. Nebunii trăiesc într-o lume a lor, aparte, iar schimbarea locului nu-i influențează prea mult. Cei care-i aduc pe nebuni la spitalul din Ikuta nu-și pun nici ei prea mari speranțe în faptul că locul i-ar putea vindeca. Nebunia îmbracă multe forme și nu are un tratament universal.

Ceea ce alină puțin sufletul rudelor care și-au abandonat un membru al familiei într-un asemenea loc uneori considerat îngrozitor și nemilos este atmosfera orașului Ikuta, luminos și cald, ca o floare de pădăie. Când cel care și-a încredințat ruda bolnavă spitalului din vârful colinei se întoarce către oraș, coborând de-a lungul râului Ikuta, e ajuns din urmă de sunetul clopotului de la templul budist de lângă spital, tocmai din vârful colinei. Ca și cum bolnavul lăsat la ospiciu și-ar lua rămas-bun, pe un ton tânguitor. Ca un cântec de despărțire. Reverberațiile învăluie orașul și răzbesc mai departe, peste întinderea mării. Sunetul se aude trist, dar nicidecum smintit, de parcă nu bolnavii ar bate clopotul.

După ce au adus-o pe Ineko la spital, doamna Kizaki, mama ei, și tânărul Hisano, iubitul, tocmai se pregăteau să plece când doctorul le-a spus:

— Dacă, pe drumul de întoarcere, o să auziți clopotul sunând, să vă gândiți că-l bate fiica dumneavoastră.

— Poftim? a spus mama, neînțelegând prea bine.

— Clopotul de ora trei va fi pus în mișcare de fiica dumneavoastră.

— Așa deci?

— La un moment dat i-am lăsat pe pacienți să bată ei clopotul și am văzut că le face mare plăcere. Toți vor să facă asta, încât aproape că nu reușim să-i repartizăm. Chiar și cei vindecați, în ziua externării, ne roagă să-i lăsăm să bată clopotul pentru ultima oară, înainte de plecare. Îi punem și pe nou-veniți, în prima zi, dacă starea de sănătate le-o permite. Desigur, întotdeauna sub supravegherea cuiva. Nici unul nu este atât de slăbit încât să nu se descurce singur. Oricum, fiica dumneavoastră este în putere și are simptome ușoare.

— Am înțeles.

— Noi ne gândim că acest lucru are și un aspect terapeutic. Este adevărat că pacienții noștri, spre deosebire de cei cu boli de natură fizică, nu au o evoluție liniară spre vindecare și uneori starea lor regresează fără să ne putem da seama de cauză, așa că nu putem afirma cu certitudine efectul terapeutic al clopotului. Însă unii dintre medicii noștri mai tineri susțin că-și dau seama de starea pacientului după felul cum sună clopotul.

— Nu mai spuneți!

— Sunetul clopotului este fără îndoială însăși vocea pacientului, care încearcă să ne spună ceva, ca un fel de ecou ce răzbește din adâncul sufletului.

— Așa deci...

Hisano a dat ușor din cap, însă cu un aer pe jumătate sceptic.

— Pacienții noștri sunt, după cum vă dați seama, complet izolați de lumea exterioară. Doar sunetul

clopotului se aude până în orașul Ikuta. Chiar dacă sunt sau nu conștienți de lucrul acesta, prin el se adresează lumii din afară. Ca să spunem așa, anunță că există.

— Cât de trist! a exclamat mama lui Ineko.

— Trist? Nu mi se pare, a replicat doctorul. Locuitorii orașului nu știu, bineînțeles, care pacient a bătut clopotul. Nici nu-și pun problema. Pentru ei este doar un clopot care anunță ora. Tot auzindu-l zi de zi, au uitat că e bătut de nebuni. Presupun că nici nu percep în vibrația lui vocea interioară a pacienților. Ei aud ora exactă, nimic mai mult. Cu toate acestea, clopotul spitalului răsună peste urbea lor, și nu peste alta.

— ...

— Pe vremuri, cei de la templu făceau lucrul acesta la șase dimineața și la șase seara, însă, văzând bucuria pacienților, am rugat autoritățile orașului să ne permită să-l batem de cinci ori pe zi, la șase și la zece dimineața, la trei și la șase după-amiaza, apoi din nou la nouă seara. Cred că sunt puține orașele unde un clopot se aude de atâtea ori pe zi. Inițial unii locuitori s-au opus celui de la nouă seara, însă până la urmă l-au acceptat, poate fiindcă pacienții dau sunetului o nuanță aparte, care aduce liniște interioară și îmbie la odihnă.

Din poarta spitalului aflat în vârful colinei, mama și iubitul lui Ineko au privit orașul întins la picioarele lor.

— Ikuta este cu adevărat un loc liniștit și primitiv! a spus mama lui Ineko. Cei care trăiesc aici n-au să fie niciodată atinși de vreo boală stranie, cum este cecitatea față de corpul uman.

— Fiica dumneavoastră suferă într-adevăr de o afecțiune rară, a încuviințat doctorul. Domnișoara este primul nostru pacient cu asemenea simptome.

Spitalul de nebuni din Ikuta se află situat în incinta templului Jōkō, un așezământ sărac și aproape pustiu, ceea ce a și permis construirea ospiciului tocmai aici. Astăzi templul pare să fi fost înghițit de spital. Pacienții nu sunt atrași doar de clopot; cei pașnici, care nu caută să evadeze, sunt lăsați să se plimbe liberi prin grădină, iar unii merg până în sala principală a templului pentru a-și umple timpul cu diverse îndeletniciri manuale.

Printre aceștia se numără și bătrânul Nishiyama, un fel de patriarh al spitalului. El vine la templu să caligrafieze. Desenează caractere mari pe foi de hârtie întinse pe jos, direct pe *tatami*. Fiindu-i greu să facă rost de hârtie albă de calitate, japoneză sau măcar chinezească, de multe ori scrie pe hârtie de ziar. Bătrânul trasează mereu aceleași opt ideograme, pe care le pronunță după citirea japoneză: *Se pătrunde lesne în lumea lui Buddha, se pătrunde anevoie în lumea demonilor*. Cataracta i-a încețoșat ochii, dar semnele caligrafiate emană o forță aparte. Nu transmit poftă lumești și nici dorința de apreciere. Dar nebunie transmit oare? N-au nimic strident și nu par trasate de mâna unui lunatic, însă, la o privire mai atentă, au ceva smintit și diavolesc. Poate că bătrânul și-a dorit cândva să pășească în lumea demonilor, dar n-a izbutit, iar regretul eșecului se manifestă în caracterele pe care le desenează. O caligrafie a unei bătrâneți nebune. Oricare ar fi fost pentru el acea lume, dorința de a o cunoaște a fost pesemne atât de dureroasă, încât i-a luat mințile. Nishiyama nu vede spitalul ca pe un lăcaș al răului, însă nici ca pe un refugiu al celor care au vrut să pătrundă pe acel tărâm, dar n-au reușit.

Astăzi bătrânul se numără printre pacienții cei mai liniștiți ai spitalului. Dinții i-au căzut și obrazii i s-au scofâlcit. Pe cap i-au mai rămas doar câteva șuvițe de păr alb, firave, către ceafă. Nu pare să

mai aibă puterea de a pătrunde într-o lume a demonilor, oricare ar fi aceasta. Doar semnele pe care le scrie mai au ceva demoniac, dacă putem spune așa. Uneori, când caligrafiază, e lovit de crize ca de epilepsie, însă chiar și astfel ar putea fi acceptat fără probleme într-un azil obișnuit pentru bătrâni.

Plăcerea lui zilnică este să asculte la radio buletinul meteo transmis imediat înainte de știrile de la ora șapte seara.

Marea va fi ușor agitată, iar vântul va sufla slab atât în această seară, cât și în cursul zilei de mâine. Vizibilitatea va fi redusă din cauza ceții...

Nu ascultă pentru că l-ar interesa starea vremii, ci pentru că-i place enorm vocea tinerei prezentatoare, cu un timbru dulce și blând. Bătrânului i se pare că fata i se adresează doar lui, din lumea de dincolo de zidurile spitalului. O voce plină de afecțiune, care-i aduce consolare. Un ecou al frumoasei tinereți. Nu-i știe numele și nu i-a văzut chipul niciodată; fără îndoială, fata va continua să transmită buletinul meteo, cu glasul ei frumos, chiar și după moartea lui, dar el își închipuie că fata îi șoptește vorbe de dragoste, zi de zi, numai lui – o epavă de om.

Ceilalți bolnavi preferă să-l evite și sunt puțini cei cu care schimbă o vorbă. Poate că s-ar bucura dacă Ineko Kizaki, având și ea o voce plăcută, i-ar ține companie, dar s-ar putea crea și o situație ciudată: de vreme ce ea suferă de cecitate față de corpul uman, există riscul ca ochii ei să nu-l perceapă și să vadă doar o pensulă în mișcare, scriind pe o foaie de hârtie „*Se pătrunde lesne în lumea lui Buddha, se pătrunde anevoie în lumea demonilor*“. Iar dacă bătrânul, la rândul său, și-ar da seama că fata nu vede decât pensula și literele scrise, va crede că a pătruns în cele din urmă pe tărâmul răului și s-ar bucura peste măsură. Dar nu, lumea demonilor din așteptările sale nu poate fi una atât de banală, dacă nu cumva s-a deteriorat și ea odată cu senilizarea lui. Poate că Ineko, prin forța tinereții ei, îl va îndruma cu ușurință într-acolo. Și poate că nu mai e un loc în care efortul de a pătrunde îi face pe oameni să-și piardă mințile.

Templul Jōkō se află la nord de orașul Ikuta, pe vârful unei coline nu foarte înalte, la poalele căreia curge râul Ikuta, destul de firav. Chiar în punctul unde se varsă în mare poate fi traversat cu piciorul, pentru că apa nu trece de jumătatea gambei și nu e mai lat de zece pași. Pe mal este un drumeag, prea îngust pentru mașini.

Când au plecat de la spital, după ce au coborât de pe colina templului, Hisano, iubitul lui Ineko, și mama ei au luat-o pe drumeagul de lângă râu, îndreptându-se către mare. Voiau să ajungă la gară.

— Domnule Hisano, oare copacul acela mare de la intrarea spitalului era un stejar *nara* sau mai degrabă *kunegi*? a întrebat mama.

— N-am fost atent!

— Acum, când n-au frunze, sunt mai greu de deosebit.

— Da...

— Era destul de mare. N-ai remarcat nici că plângea?

— Ce spuneți? Plângea?

— Mie, cel puțin, așa mi s-a părut. Avea multe creștături pe trunchi. Pacienților li se interzice să umble cu obiecte tăioase și nu știu cum de-au reușit, dar cred că ei le-au făcut. Odată cu trecerea anilor, scoarța crăpată a unui copac se îngroașă și se întărește, ca o carapace de broască țestoasă. Ca să o brăzdezi atât de adânc îți trebuie forță și perseverență. N-am fost foarte atentă, dar am impresia

că erau scrijelite și nume, probabil ale nebunilor. De ce și le-or fi scris pe un copac din curtea spitalului?

— Știi și eu? Pentru că acolo sunt internați. Și pentru că acolo se găsește și un copac.

Hisano a stat puțin să se gândească și a continuat:

— Sau poate că răspunsul e altul: într-un spital de nebuni sau oriunde altundeva, uneori oamenii au nevoie să-și manifeste existența, lăsând un semn în urma lor. Nu credeți?

— Și pentru Ineko va rămâne ca un semn de neșters faptul că a petrecut o perioadă din viața ei la ospiciul din Ikuta. Chiar dacă n-o să-și sape numele în scoarța copacului.

— V-ați imaginat că acel copac varsă lacrimi pentru bolnavii spitalului?

— Nu, a spus mama, clătînând din cap. Plânge pentru că a fost rănit de bolnavi. Mi se pare că lichidul vâscos pe care îl produce atunci când a suferit o tăietură adâncă se numește „sevă“. Picături de lichid ies prin tăietură, se întăresc și rămân ca niște bobițe de ceară. Eu le-am asemuit cu lacrimile. Copacul nu plânge *pentru* nebuni, ci *din cauza* lor.

Era luna februarie. La Ikuta, în locurile mai însorite, nu e un lucru neobișnuit să înflorească păpădiile încă de la sfârșitul anului. De fapt, întreg orașul e scaldat în lumină. Cu toate acestea, din culoarea ierburilor de pe malurile râului se ghicea că încă nu trecuse iarna. Doar niște floricele mici și azurii – cum se numeau? – se ițeau ici și colo, ca niște vestitori timizi ai primăverii. Hisano, care privea apa râului, a exclamat dintr-odată:

— A! Un șoarece alb! Mamă, uitați un șoarece alb, pe malul celălalt!

— Un șoarece alb?

Mama și-a îndreptat privirile către locul pe care i-l arăta Hisano cu degetul, dar n-a zărit nimic mișcând.

— L-ați văzut?

— Nu.

Cei doi s-au oprit în loc.

— Doamnă Hisano, nu ți se pare puțin ciudat? Nu există șoareci albi!

— Sunt sigur că era unul. Alerga printre ierburi.

— N-are cum să fie, mai ales aici, în sălbăcie. Dar ce alt animal de culoare albă și cam de mărimea unui șoarece ar putea trăi prin locurile astea?

— Nu știu.

— Păi tocmai, n-avea ce să fie!

— Probabil că aveți dreptate.

Hisano a clipit și a cercetat cu privirea malul celălalt.

— Foarte ciudat! Oare ce-o fi fost? Să fie mintea mea de vină?

— N-ai nimic. Nimeni nu înnebunește doar dintr-o simplă vizită la ospiciu.

— O simplă vizită? a repetat bărbatul, pe un ton de reproș. Tocmai am internat-o pe Ineko! Am dus-o și am lăsat-o acolo!

S-a oprit o clipă, apoi a spus:

— Vă rog să mă iertați! Doar sunteți mama lui Ineko.

— ...

— Ah, acum înțeleg! a exclamat Hisano, ridicând mâna stângă. Copacul pe care nebunii îl fac să

plângă... este de fapt Ineko, nu-i așa?

— Nu m-am gândit la ea. Mi-a atras doar atenția arborele cu toate acele creștături de pe trunchi.

— Eu n-am observat copacul cel mare de la spital, dar am văzut un șoarece mic și alb, pe malul celălalt al râului. În schimb dumneavoastră nu l-ați văzut, așa că pentru dumneavoastră el nu există. Așa cum pentru mine nu există stejarul, fie el din soiul *nara* sau *kunegi*.

— Nu e același lucru! Copacul nu se mișcă de colo-colo și nu apare și dispare, ca un șoarece. El va rămâne neclintit, în fața spitalului, cel puțin câtă vreme nu e doborât sau nu se usucă. Nebunii s-ar putea aduna cu toții încercând, într-un acces de furie, să-l scoată din rădăcini.

— Un fel de revoltă a nebunilor?

— Nu, așa ceva n-are cum să se întâmple.

— Smintiții au o personalitate mai puternică decât cei sănătoși la minte... Dacă vreunul dintre ei ar pune mâna pe un fierăstrău și s-ar apuca să taie trunchiul, ceilalți s-ar molipsi imediat și ar sări să ia ei fierăstrăul. S-ar îngrămădi și ar putea chiar să se rănească.

— Și asta când sărmanul copac plânge deja... a spus mama, clipind trist. Dacă reușesc să-l doboare, n-au să-și mai poată săpa numele pe trunchi, ca un semn al existenței lor...

— Nu contează.

— De fapt, copacul dăinuie în acel loc de multă vreme, dinainte de construcția spitalului, de zeci sau poate chiar sute de ani. Sunt convinsă că o să-l remarci data viitoare când o să mergi s-o vizitezi pe Ineko.

— Cu siguranță, ba chiar am să-l studiez cu atenție, pentru că mi-ați vorbit deja despre el. Am să încerc să descifrez până și numele bolnavilor crestate pe trunchiul lui și am să-i privesc lacrimile.

— Dar șoarecele alb n-o să-l mai vezi, chiar dacă mergi și o să te întorci tot pe malul râului.

— Ce vreți să spuneți? Că, de fapt, aici n-au cum să existe șoareci albi?

— Și dacă ar exista ar fi același lucru.

— Adică n-aș mai vedea nici unul?

— ...

Din direcția mării veneau, pe biciclete, trei eleve ieșite de la școală. Drumeagul era destul de lat și ar fi avut loc să treacă unii pe lângă alții, dar mama și Hisano s-au tras mai spre mal și s-au oprit. Ajunse în dreptul lor, fetele le-au mulțumit cu o plecăciune ușoară. Era o zi caldă, dar ele aveau obraji roșii, ca bătăuți de vântul rece de iarnă de la țărmul mării. Mergeau în susul râului, părând că vor să urce către spital. La poalele colinei, pe partea dinspre râu, creștea un crâng de bambuși. Peste vârful lor se ridica o dâră subțire de fum, dar nu se vedea nicăieri nici o gospodărie de unde ar fi putut proveni, de la vreun foc de frunze uscate. Spitalul era și el ascuns de copacii din vârful colinei.

— Mamă! a strigat dintr-odată Hisano. M-a cuprins dorința să mă întorc la spital și să văd copacul! Dacă merg acasă fără să-l fi văzut, mă tem că doar la el am să mă gândesc! Dau o fugă până acolo și ajung înapoi la timp ca să prindem trenul.

— Domnule Hisano, copacul nu pleacă nicăieri! Ai să-l găsești tot acolo când ai să vii din nou, i-a răspuns mama. Va fi mereu acolo, și după ce Ineko se va face bine și va pleca de la spital.

— Cu permisiunea dumneavoastră și a doctorilor, aș vrea să mă-nsoar cu Ineko, chiar și la spital. Mă scuzați! Voiam să spun, să o îngrijesc, să-i fiu alături.

— Nici vorbă de așa ceva!

— Ați fost foarte convingătoare și nu v-am putut ține piept, așa că am încredințat-o pe Ineko spitalului de nebuni. Eu cred că tot amânați căsătoria noastră dintr-o exagerată grijă maternă. Și totuși, ați îndepărtat-o și ați lăsat-o singură. Un ospiciu este un puț adânc pe fundul căruia se depun și încep să clocotească otrăvurile sufletului omenesc. Toate aceste otrăvuri care o înconjoară au s-o corodeze pe Ineko. Mamă, dacă nebunii devin violenți și o rănesc pe scumpa de ea?

— Ce tot vorbești! l-a întrerupt, tăios, mama. Există disciplină și grații la spital.

— Dar chiar dumneavoastră ați spus că stejarul plânge, rănit de nebuni! Și că ei s-ar putea răscula, încercând să-l doboare. (Hisano o privea fix.) Acel copac e Ineko, cu siguranță. Ea varsă lacrimi.

— Lacrimile copacului sunt lacrimile copacului. Ineko n-a plâns.

— Într-adevăr, cu voce tare ne-a asigurat că se va vindeca și se va întoarce acasă curând. Dar lacrimile îi curgeau, pe ascuns, în inimă. (Hisano a întors din nou capul și s-a uitat în urmă.) Văd dealul spitalului, dar n-o pot vedea pe Ineko. Oare chiar e acolo, în dosul copacilor, în mijlocul nebunilor? Vreau să mă întorc și să mă conving!

— ...

— Dați-mi voie s-o iau de soție! V-am rugat de atâtea ori! E mai bine decât s-o internați într-un ospiciu.

— Îți mai amintești ce ne-a povestit doctorul de la Tōkyō despre acea tânără mamă atinsă de cecitate față de trupul uman care și-a ucis pruncul? N-a mai văzut gâtul copilului și l-a sugrumat...

— Dar era vorba de un copil sugar! Unui nou-născut e suficient să-i acoperi puțin gura, sau să-l apeși mai tare, și moare. Eu nu sunt copil mic. Crizele lui Ineko n-au să mă răpună. Sunt destul de puternic s-o opresc.

— Nici o clipă nu m-am gândit că te-ar putea ucide pe dumneata. Dar dacă ar avea un copil...

— ...

— Femeia aceea a strâns gâtul, devenit invizibil, al copilului. Cum o fi să nu mai vezi gâtul pruncului născut de tine, și să strângi? Pe mine povestea m-a cutremurat.

— Eram și eu acolo când vorbea doctorul despre ea și mă întrebam în sinea mea dacă rudele femeii au fost suficient de vigilente. Dacă cineva ar fi stat mereu cu ea și n-ar fi scăpat-o din ochi...

— Dar ea nu mai avusese asemenea crize de cecitate. Atunci a fost prima oară. Nu se aștepta nimeni.

La vreo săptămână după ce-și ucisese pruncul, tânără mamă fusese mutată de la maternitate la un spital de boli nervoase. Cei doi auziseră povestea de la un psihiatru din Tōkyō. Hisano îl întrebuse, cum era de așteptat, de ce doar gâtul copilului devenise invizibil pentru femeie; doctorul, tot cum era de așteptat, nu știuse ce să-i răspundă.

— Un asemenea act ar putea fi cauzat de o dragoste sau de o ură extremă? mai întrebuse Hisano, însă nici acum doctorul nu îi dăduse un răspuns clar:

— Cauzele nebuniei sunt diverse, nu se limitează doar la dragoste sau ură.

Hisano întrebuse din nou:

— Când o persoană ni se pare atât de adorabilă încât o sorbim din ochi, oare, după un timp, nu ni se încețoșează privirea și ni se pare că imaginea a dispărut?

— Într-adevăr, este posibil, de fapt, este cât se poate de normal.

Dacă era normal, atunci cel care a apucat gâtul unui prunc, nemaivăzându-l, ar trebui să fie cuprins

de spaimă sau de uimire și să-i dea drumul înainte să-l sufoce.

— Câte minute a strâns gâtul copilului? Cât timp nu l-a putut vedea?

— Nu știm cu exactitate. Nu era nimeni de față, îi răspunsese doctorul. A fost ceasul rău.

— Ceasul rău? repetase Hisano mirat. Există conceptul și în medicină?

— E plin de ceasuri rele! Ca medic psihiatru, mă lovesc de ele la tot pasul. Am ajuns să mă întreb dacă întreaga viață a oamenilor nu e cumva un ceas rău...

— E ridicol! murmurase Hisano, ca pentru sine, apoi continuase, adresându-i-se doctorului: Eu am venit să mă sfătuiesc cu dumneavoastră pentru că îmi doresc s-o vindec pe Ineko de cecitatea față de corpul uman, și cred că aş reuși căsătorindu-mă cu ea. Aș vrea măcar să încercați s-o convingeți pe mama ei că nu va fi mai rău dacă ne căsătorim, ci, dimpotrivă, un fel de remediu miraculos.

Însă, chiar având recomandarea doctorului, mama lui Ineko ar fi ezitat în privința căsătoriei. Primul om pe care Ineko nu l-a mai putut vedea a fost însuși Hisano și, de aceea, nu se putea exclude ipoteza că el i-a declanșat boala. În plus, doctorul le relatase și cum se cufundase în nebunie tânăra mamă, după ce-și sugrumase pruncul. Povestea avusese darul s-o îngrozească.

Odată hotărâtă s-o interneze pe Ineko la spitalul din Ikuta cu ajutorul aceluia doctor, mama a rămas neclintită în fața rugămintilor fierbinți și desperate ale lui Hisano. În același timp, conta pe el să le însoțească la Ikuta, sperând că bărbatul îi va oferi sprijin moral, mai ales la întoarcere, după ce aveau s-o lase acolo pe fată. În adâncul sufletului său, îl simpatiza tot mai mult, simțind că împarte cu el povara sorții lui Ineko.

— Mai devreme ai spus niște lucruri stranii, domnule Hisano. Că vezi spitalul, sus pe colină, dar nu și pe Ineko... Acum mă cuprinde și pe mine un sentiment ciudat, a zis mama, oprindu-se iar din mers.

— Nu e nimic straniu. E așa cum spun.

— Spitalul e ascuns după copacii de pe deal, așa că nu-l poți vedea, iar pe Ineko, înăuntru, cu atât mai puțin.

— În ultima vreme am ajuns să mă tem de lucrurile care sunt lângă noi și pe care totuși nu le putem vedea.

— Cecitatea față de corpul uman, când persoana de lângă tine devine invizibilă, este cu totul altceva.

— Într-adevăr, dar de unde știți cum e Ineko și ce face în clipa aceasta? Vreau să mă întorc la spital și să aflu.

— Dacă te vede acolo, va crede că starea ei e mult mai gravă decât i s-a spus.

— Mi-e de-ajuns să-i arunc o privire de la distanță, fără ca ea să mă observe. În plus, vreau să văd și copacul care plânge.

Hisano era agitat.

— Uitați, când stăm aici unul lângă celălalt, umbrele noastre se văd clar. Nu vreau să plec de lângă Ineko!

Mama și-a coborât privirea către cele două umbre alipite. În lumina acelei după-amiezi de iarnă, se conturau alungite. Ajungeau până jos, la râu, și acolo se frângeau, desenând pe apă siluete instabile. Mama s-a gândit că se făcuse târziu. A pornit la drum, având grijă să nu se suprapună umbrele.

În josul râului, aproape de vărsare, era un pod, pe drumul către gară. Din depărtare părea că încalce marea. Locul unde firul îngust de apă întâlnea marea nu avea nimic special. Doar malurile pierdeau din înălțime. Marea era liniștită, iar cerul, la fel.

Clopotul a început să bată.

— Clopotul lui Ineko! a exclamat Hisano.

— Clopotul lui Ineko! a repetat și mama, uitându-se la ceasul de mână. S-a făcut ora trei! Așa e, doctorul a spus că la trei o lasă pe ea să-l bată.

Cei doi s-au întors către colină, apoi au privit cerul. Reverberațiile clopotului budist păreau că vin din înalțuri și că rămân în plutare. Un templu de la țară nu putea avea un clopot prea mare, dar probabil că era destul de vechi. Sunetul era lipsit de duritate și, după bătaia veștedă, urma un ecou ruginit. Vibrația s-a stins, dar senzația a rămas vie în sufletele celor doi. Dinspre oraș nu răzbătea nici un zgomot, și nici dinspre râu sau dinspre mare.

— E atât de liniște, încât pare că timpul s-a oprit în loc, a spus Hisano. Poate că timpul așteaptă, în tăcere, să termine Ineko de lovit clopotul.

S-a auzit a doua bătaie.

— Ah, acum l-a bătut singură! N-am nici o îndoială, a spus Hisano. S-a auzit mai slab ca prima oară, nu vi se pare?

Mama a încuviințat în tăcere, vrând parcă să păstreze în urechi reverberația clopotului.

Hisano a continuat.

— Doctorul a spus că pacienții sunt supravegheați. Pesemne că, prima oară, a ținut și infirmierul de funia legată de trunchiul de lemn, ajutând-o pe Ineko să lovească cu el clopotul. Apoi, a doua oară, a bătut singură.

— Povestești de parcă i-ai vedea, a zâmbit mama.

— Probabil că l-a rugat chiar ea s-o lase să încerce singură. Hisano a ridicat apoi vocea: Mamă, ar fi trebuit să mergem să vedem și noi clopotul, la templu! Așa, chiar de la distanță, ne-am fi putut-o închipui mai ușor pe Ineko bătându-l.

— Știi, ea a mai bătut odată clopotul unui templu, a spus mama, încercând să-și amintească lucruri de odinioară. Oare unde eram? Știu! Eram la Miidera. Vizitam orașul Kyōto și am mers până la lacul Biwa să vedem *Cele Opt Priveliști de la Ōmi*¹, din care, după cum știi, face parte și clopotul de la Miidera. Acolo turiștii pot bate chiar ei clopotul dacă plătesc o anume sumă. Fiind un templu important, are un clopot mare și foarte vechi.

— Când ați mers acolo? Ce vârstă avea Ineko?

— Era elevă. Da, era în anul în care a intrat la gimnaziu.

— Ați fost primăvara? Pentru a sărbători intrarea la gimnaziu?

— Era iarnă. Țin bine minte că am mâncat *nabe*² cu rață într-un restaurant care se întindea pe o platformă până deasupra lacului. Era spre sfârșitul anului. Ineko mai pomenește câteodată faptul că a mâncat rață acolo. Probabil că a impresionat-o peisajul de iarnă, așa cum se vedea de la restaurant. Cerul jos, înnorat, se întindea peste lac, și era la fel de frig ca la Kyōto.

— Îmi închipui că Ineko era tare drăguță pe vremea când era școlăriță.

— Era un copil!

— Mamă, dacă ne întâlneam pe atunci, s-ar fi apropiat mai ușor de mine, m-ar fi îndrăgit mai din

timp și n-ar mai fi suferit de cecitate față de corpul uman.

— Ce tot spui! Gândește-te, pe vremea aceea era elevă! a spus mama, privindu-l țintă, apoi a rămas tăcută, pentru că s-a auzit bătând clopotul, pentru a treia oară.

— Acum tot ea l-a bătut, singură, a spus Hisano.

— Oare de câte ori o să sune? a murmurat mama.

— Nu cred că există o regulă, atunci când îl bat nebunii, i-a răspuns Hisano, degajat. Cred că-i lasă cât vor ei.

— Totuși, nu pot fi lăsați la nesfârșit!

— Poate că Ineko are să continue cât mergem noi pe malul râului și putem auzi, ca să ne petreacă, în felul ei...

— Vai de mine! O să fie epuizată!

— O să ne dăm seama după cum se aude. Doctorul ne-a spus că bătutul clopotului are un efect terapeutic și că sunetul scos reflectă starea pacientului.

— Nu s-a exprimat în termeni atât de categorici, a spus doar că e posibil să fie așa.

S-a auzit din nou. Timpul scurs între o bătaie și alta era neregulat, la fel și intensitatea sunetului, semn că nu-l bătea cineva cu experiență. Putea fi foarte bine Ineko, așa cum bănuia Hisano. Singură, cu mâinile ei, doar supravegheată de infirmier.

— Mamă, a spus bărbatul, cu glas sugrumat. Cred că Ineko va izbucni în plâns, până la urmă. De fapt, sunt sigur!

— Dar chiar dumneata ai vorbit de efectul terapeutic! Vibrația clopotului disipează ceața din mințile bolnavilor și le limpezește.

— Atunci când îl bat bolnavii, sunetul lui e expresia stării lor de spirit. Clopotul e unul singur, dar sunetul e mereu altul.

— Da, mai ales atunci când e auzit și de familie.

— Mamă, să ne întoarcem la spital, cât încă se mai aude! a implorat-o Hisano. Când Ineko se va opri, sfârșită de puteri, gândiți-vă cât de singuri ne vom simți, noi și ea deopotrivă. Sunetul care ne petrece pe drum e vocea ei, rugându-ne să revenim! Dacă nu ne întoarcem la spital, Ineko are să bată clopotul până-și va pierde cunoștința. Auziți? Sună din nou! Ne cheamă!

— În mod sigur are un infirmier lângă ea. Hai să ne calmăm și noi! Ca mamă, îți sunt recunoscătoare pentru ceea ce spui. Dar gândește-te ce s-ar întâmpla dacă vă las să fiți împreună, dacă accept să vă căsătoriți.

— Dacă ne căsătorim, am să mă calmez. Orice e mai bine pentru Ineko decât spitalul de nebuni.

Mama a făcut patru-cinci pași, cu privirile în pământ.

— Iartă-mă că-ți spun asta... dar să presupunem...

— Da?

— Lasă, nu-i nimic...

— Vă rog, continuați!

— Să presupunem că, aflată în brațele dumatiale, dintr-odată nu te mai vede. Ce-ai să faci, dacă n-o să-ți mai vadă mâinile sau chipul?

— N-ar avea nici o importanță.

— Dar pe ea n-ar scoate-o și mai tare din minți? Ar fi înspăimântată! Nu cred că ar avea destulă

forță să te omoare, dar...

— Ni s-a întâmplat deja, a spus Hisano. O rog să închidă ochii, și atunci nu se mai pune problema dacă mă distinge sau nu. Oricum, din câte știu, femeile obișnuiesc să închidă ochii în asemenea momente, nu-i așa?

— Vai!

Mama a roșit, de parcă, pentru o clipă, luase locul lui Ineko.

— Domnule Hisano, și mai devreme ai spus niște lucruri fără sens. Că era mai bine dacă vă lăsam să vă cunoașteți în copilărie, când a bătut clopotul de la Miidera.

— Ce vi se pare lipsit de sens?

— Ia gândește-te: pe vremea aceea era elevă și nu te întâlneai niciodată, nici măcar nu-ți auzise pomenit numele. Nici dumneata nu aveai habar de ea. Ca să-ți folosesc exprimarea, pe atunci nu existați unul pentru celălalt...

— Ce ciudat, într-adevăr, pentru că noi totuși existam pe lumea asta!

— ...cel puțin, nu până să vă întâlniți. Nu e nimic ciudat, de vreme ce nimeni, cât trăiește, nu-și poate cunoaște toți contemporanii.

— Și totuși, dacă oricum ne-a fost scris să ne întâlnim, de ce nu s-a întâmplat mai devreme? Mie asta mi se pare lipsit de sens!

— Așa e în firea lucrurilor. Mai lipsit de sens ar fi, de exemplu, să te căsătorești cu Ineko, să aveți un copil și, la un moment dat, să-i spui: „Dacă tot aveai să fii copilul nostru, de ce nu te-ai născut cu cinci sau șase ani mai devreme?” E cam același lucru.

— Nicidecum! Un prunc nenăscut încă n-a venit pe lumea noastră. Dar noi doi trăiam deja pe vremea aceea, Ineko era Ineko, iar eu eram eu. Și totuși, nu existam unul pentru celălalt. E foarte straniu.

— Dar, dacă ai fi cunoscut-o pe Ineko în copilărie, poate că nu te-ai fi îndrăgostit de ea.

— Vedeți lucrurile prea superficial.

— Superficial? a repetat mama, uimită. Și totuși, oamenii nu se întâlnesc până nu vine vremea să se întâlnească, nu crezi?

Conversația lor era punctată de bătăile clopotului, care nu încetase să sune.

— Mamă! a exclamat din nou Hisano. Oare acum Ineko nu-și amintește de clopotul de la Miidera, din copilărie? Eu cred că da, sărmana de ea.

— Și-l amintește foarte bine, pentru că am mers în acea excursie în trei, cum rar se întâmpla. Pe vremea aceea tatăl ei încă mai trăia, el ne-a dus acolo. În apropierea clopotului se afla o promenadă, și de acolo puteai admira priveliștea până departe: lacul Biwa și orășelele de pe mal, de jur-împrejur, sub cerul înghețat.

— Tatăl ei s-a prăpădit cu vreo trei ani mai târziu? a întrebat Hisano ceva ce deja știa.

— Da. Presupun că ți-a povestit Ineko.

— Într-adevăr.

— A murit chiar sub ochii ei. S-a prăbușit în mare, de pe o faleză înaltă. De atunci și până în ziua de azi, Ineko pălește și începe să tremure când vede un cal.

Accidentul se petrecuse pe coasta de vest a peninsulei Izu, pe un drum pe unde, la acea vreme, încă nu treceau autobuze regulate și nici autocare cu turiști. Ineko și tatăl ei făceau o plimbare călare.

Kizaki, tatăl fetei, fusese ofițer în armata terestră. Piciorul drept și-l pierduse în Filipine, în luptele împotriva americanilor, și purta o proteză, pornind din șold. În momentul capitulării necondiționate a Japoniei se afla în prefectura Kagoshima. Pentru că nu avea grad de general și rămăsese infirm, în mod normal ar fi fost lăsat la vatră; armata japoneză ducea însă o mare lipsă de soldați, iar el, în calitate de ofițer de stat-major, avea experiența luptelor împotriva trupelor de gherilă din munții Chinei și din Filipine, așa că a rămas în serviciul activ. Dacă trupele americane ar fi debarcat cumva în Kyūshū, lui i s-ar fi încredințat comanda unei unități de gherilă formată din soldați japonezi și civili. Pentru a-și putea îndeplini misiunea, era necesar să cunoască foarte bine geografia zonei și de aceea obișnuia să colinde mult, călare, prin munții și câmpiile insulei. Infirmitatea nu l-a îndemnat niciodată să evite locurile periculoase, cu drumuri practic inexistente. Era un călăreț foarte bun.

În ziua capitulării, 15 august, Kizaki părăsise unitatea militară călare pe calul său preferat și nu se mai știuse nimic de el. Pentru un comandant, era o acțiune iresponsabilă, și se zvonea că plecase în munți, în locurile numai de el știute, pentru a comite sinuciderea rituală. Dar în a cincea zi de la dispariție, se întorsese la unitatea militară. Și calul, și călărețul erau slăbiți peste măsură, iar lui Kizaki îi crescuse barba. Pe atunci Ineko avea trei ani.

Doi ani mai târziu, ajutat de recomandările date de prietenii săi, sau mai degrabă împins din spate de sollicitudinea lor, a ajuns să fie angajat ca instructor la un club de echitație din Tōkyō. Era imediat după pierderea războiului, când lumea se cufundase în deznădejde, sărăcie și confuzie; foarte mulți cai pieriseră în lupte; un club de echitație putea fi considerat un lux inutil, ba chiar un viciu. Pe de o parte, era locul unde începuseră să apară, tot mai des, familii nobile care-și tocau văzând cu ochii averile dinainte de război sau copii de bogătași, răzvrătiți, sperați și căutând să evadeze din cotidian. Pe de altă parte, era o destinație predilectă pentru ariviștii îmbogățiți peste noapte, cei care știuseră să profite de haosul înfrângerii și se puseseră bine cu armata de ocupație și cărora le dădea sentimentul ascensiunii sociale și al succesului. La invitația acestor japonezi, veneau uneori la manej sau se alăturau plimbărilor călare și militarii americani împreună cu familiile lor.

La club era o doamnă pe nume Kitano, o văduvă de război care vorbea fluent engleza și care se ocupa de diverse mici afaceri, fiind punte de legătură cu armata de ocupație. Se simțea în apele ei printre străini și venea frecvent la club. Se zvonea că între văduva stridentă și Kizaki se înfiripase o relație de adulter și, prin persoane binevoitoare, bârfa a ajuns până la urechile mamei lui Ineko. Ea n-a dat crezare clevetelilor, dar, ca o măsură de precauție și de verificare, s-a gândit s-o trimită pe Ineko la club, împreună cu tatăl său. Acesta nu s-a împotrivit deloc; dimpotrivă, a fost foarte entuziasmat de idee. Cu intuiția înnăscută a copiilor, fetița de cinci ani a urât-o din prima clipă pe văduvă și a înțeles foarte repede că nici tatăl său n-o prea înghițea. Ca fost ofițer, Kizaki încă suferea de rănilor deschise ale înfrângerii și ale sărăciei. Proteza care-i înlocuia acum piciorul pierdut în război și nevralgiile persistente ale șoldului îi reaminteau constant situația sa, dar, într-un fel, îl și consolau. În nici un caz nu-l preocupau legăturile sentimentale cu o femeie de genul văduvei, deși ea se servea de pretextul lecțiilor de călărie ca să-i fie mereu prin preajmă.

Micuța Ineko a urcat pentru prima oară pe cal împreună cu tatăl său, care o ținea bine la piept cu un braț. Căii i-au plăcut mult și, în scurtă vreme, a ajuns să călărească singură. Practic, a crescut la club, unde toți o considerau copilul lor de suflet. Kizaki o iubea ca pe lumina ochilor și bucuria lui cea mai mare era s-o vadă în șa. Nu se limitau doar la manej; de multe ori plecau în plimbări călare. Ineko

era fericită. Tatăl și fiica erau mândri unul de celălalt.

Kizaki, cu firea lui bătaioasă din naștere, acum exagerată și de pierderea piciorului, nu ocolea pericolul nici la manej, nici în timpul plimbărilor mai lungi. Însă, cu ochii ei, Ineko nu vedea decât măiestria extraordinară a călărețului.

— Am regretat atât de mult, încât mi-a înghețat sângele. Încă mă căiesc, a spus mama, adresându-se lui Hisano. Gelozia și bănuiala tipic femeiești l-au ucis pe bărbatul meu. Dacă n-aș fi insistat s-o ducă pe Ineko la club, când era mică, ea n-ar fi învățat să călărească și n-ar mai fi plecat atunci amândoi, călare, în excursie.

Hisano nu știa ce să răspundă.

— N-am dreptate? a continuat mama, pe un ton de autoreproș. Am vrut să mă sinucid și eu, să-l urmez în mormânt, cum se spune, ca să-mi spăl păcatele. Aș fi făcut-o dacă nu era Ineko.

— Stați puțin!

— Ce este?

— Cu alte cuvinte, dacă nu v-ați fi bănuit soțul, împinsă de gelozie, și dacă Ineko n-ar fi învățat să călărească, accidentul n-ar fi avut loc. Asta vreți să spuneți?

— Da.

— E cam ciudat.

— Cătuși de puțin.

— Vorbiți cum vorbeam eu mai devreme, a spus Hisano, cu un aer gânditor. Probabil că oamenii, în situații extreme, raționează în mod asemănător. Nu credeți?

— Habar n-am, a răspuns mama, luată pe nepregătite. În orice caz, dorința mea de a muri, după accidentul soțului meu, și dorința dumitale de a te căsători cu fata mea, chiar și cu mintea înceteșată, sunt două lucruri complet diferite. Dacă n-ar fi așa, ar fi foarte trist pentru Ineko.

— Nu e totuna. Eu nu m-am hotărât s-o iau de soție după ce a început să sufere de cecitate, ci îi promisesem dinainte. Sentimentele mele sunt neschimbate.

— Da, numai că, între timp, s-a mai adăugat și mila.

— Așa este, dar aș vrea să nu mai pomenim lucrul acesta.

— Te rog să mă ierți.

— Dacă vă gândiți că, odată cu apariția milei, sentimentele mele au devenit mai puternice, ei bine, nu vă înșelați foarte tare. Vreau să fiu lângă ea mereu și s-o ajut să se vindece.

— Îmi dau seama.

Replica atât de sinceră l-a făcut pe Hisano s-o privească atent. A continuat, ezitând:

— Mamă... I-ați spus vreodată lui Ineko că moartea tatălui se putea datora geloziei dumneavoastră?

— Mi-a luat-o ea înainte. Se învinuia că a fost responsabilitatea ei, că ea și-a omorât tatăl. E normal, pentru că accidentul a avut loc sub ochii ei. Goneau călare, unul lângă celălalt, iar tatăl ei a căzut în mare, de pe faleză. Ineko era pe atunci la vârsta cea mai sensibilă. Așa ceva îți poate lua mințile.

— Vai...

— I-am mărturisit despre gelozia mea stupidă în primul rând ca s-o consolez și să-i alin durerea.

Mama lui Ineko pășea cu oarecare greutate pe drumeagul îngust. S-a poticnit și era cât pe ce să

calce în ierburile de pe mal. Hisano a sprijinit-o ușor, de umăr.

— „Ineko, o femeie nu trebuie niciodată să fie geloasă și nici să-și bănuiască bărbatul.“ Așa i-am spus odată, fără să-mi dau seama, când își jelea tatăl, înecat în hohote de plâns. Iar ea s-a oprit și m-a privit uimită.

Mama avea pe chip o expresie chinuită, de parcă o dureau ochii. A continuat:

— Spuse atunci, în acea situație, cuvintele mele i s-au întipărit în suflet, și nu cred c-o să le uite câte zile o avea. Domnule Hisano, dacă Ineko se vindecă și o să vă căsătoriți, n-o să fie niciodată geloasă și n-o să te bănuiască niciodată de nimic.

— Biata de ea!

— Da. Mai târziu am regretat că i-am spus așa ceva, dar răul era făcut. N-am cum să-mi mai iau cuvintele înapoi.

— Ineko n-o să fie niciodată geloasă și n-o să mă bănuiască, ziceți...

Hisano a izbucnit în râs. Era un râs limpede, ca și cum ar fi luat vorbele mamei drept o glumă bună.

— Să știți că Ineko *este* geloasă, dar într-un fel adorabil. Odată, am nimerit o țigară rulată prea strâns, cum se mai întâmplă să fie, și am frecat-o ușor în palme, s-o înmoi puțin; Ineko a aprins chibritul și a spus: „Mi-nchipui că, prin baruri, imediat vin fetele să-ți aprindă țigara... iar acum ți-ai adus aminte de vreuna dintre ele. Sunt convinsă“.

— Ah, povești din astea, a murmurat mama, fără să fie impresionată.

— Au mai fost și altele: Am putut lua examenul de absolvire a facultății numai datorită unei colege care mi-a împrumutat notițele ei la două materii. La balul de absolvire am dansat mai mult cu ea. Când i-am povestit lui Ineko, m-a întrebat dacă purta *furisode*³ sau rochie, și dacă rochia era decoltată la spate. Voia probabil să-și dea seama dacă, în timpul dansului, pusesem direct mâna pe spatele gol al fetei. M-a uimit interesul ei pentru asemenea amănunte. M-a mai întrebat și dacă scrisul ei, în caietele cu notițe, era frumos și cursiv. „Ah, ar trebui să învăț și eu să caligrafiez cu stiloul“, a spus. Nu vi se pare adorabil?

— Să nu deviem de la subiect. Astea sunt fleacuri. Doar nu crezi că gelozia feminină se manifestă așa?

— ...

— Nu crezi, sper!

— Dar...

— Ce „dar“? Să știi că nici eu, nici Ineko nu putem suferi cuvântul ăsta. Fiicei mele te rog să-i vorbești fără „dar“.

— Prin conjuncția „dar“ exprimăm o schimbare sau o deviere a liniei gândurilor noastre, ceea ce ne scoate din impas și ne ajută să găsim o cale nouă. Așa facem cu toții. Nu trăim nici în Rai, nici în Iad – acolo unde nu există „dar“.

— Și atunci?

— Atunci vă dau un exemplu: la vederea unui cal, Ineko pălește și începe să tremure. Totuși, asta nu înseamnă că nu mai știe să călărească. Eu nu am luat niciodată lecții de echitație, însă, dacă mă urc pe un cal, reușesc de bine de rău să mă țin în șa. Cred că ar fi cumplit pentru Ineko să revină pe faleza din Izu, de unde tatăl ei a căzut și a murit. Dar, câtă vreme acel drum încă există, și câtă vreme există

și cai, și cât încă mai trăim, noi doi, nu este exclus să trecem pe acolo, călare.

— Ce tot spui? Ce relevanță are?

— Este vorba despre „dar“. V-am dat un exemplu.

— Aha, a încuviințat mama, apoi a continuat: Ai de gând s-o duci acolo, călare, ca să-i vindeci tristețea și chinul provocat de moartea tatălui ei? Mi-nchipui că există tratamente asemănătoare, în neurologie sau psihiatrie...

— Așa cred și eu. Mai ales dacă vom fi căsătoriți și fericiți, drumul la Izu ca să ne rugăm pentru sufletul răposatului i-ar putea sluji lui Ineko drept catharsis.

Hisano vorbea foarte calm. A continuat:

— Dacă cumva, la chemarea spiritului tatălui defunct, Ineko sau calul său ar cădea de pe faleză în mare, aș cădea și eu. Aș fi fericit s-o fac.

— Încetează, rogu-te. Tatăl lui Ineko nu s-a transformat în fantomă răzbunătoare. În nici un caz! a ripostat mama, energic. Dacă, prin absurd, faleza s-ar surpa sub pașii lui Ineko, atunci spiritul tatălui ei ar ține-o în aer și ar salva-o. Cred cu tărie lucrul ăsta. Morții îi protejează pe cei vii. Tatăl lui Ineko nu se află nici în mormânt, nici în urna de pe altarul budist. A rămas în sufletul fiicei lui și-n al meu.

— Era doar un exemplu.

— Puteți foarte bine să mergeți amândoi când va fi vindecată.

— Mi-ați spus niște lucruri teribile, că Ineko n-o să fie niciodată geloasă pe mine, că n-o să mă bănuiască... Mă întreb acum dacă nu și-a pierdut mințile pentru că a fost geloasă pe mine și m-a bănuțit, dar a ținut totul în ea, cu disperare...

— Ca atunci când ți-a pus acele întrebări nevinovate despre colega dumitale de facultate, dacă avea rochia decoltată la spate sau nu?

— Nu. Mă întreb dacă am rănit-o vreodată profund, fără să-mi fi dat seama. Cecitatea în fața corpului uman e o boală în care refuzi să vezi o parte din tine, sau din persoana iubită, sau din propria-ți viață. Ca și cum acel loc profund rănit din inimă e atins de orbire.

— Așa înțelegi lucrurile?

— Da, atâta lucru pot și eu. Adineauri v-am vorbit despre o călătorie ipotetică la Izu, dar, vă rog, gândiți-vă serios: ce este mai bine pentru Ineko, să stea la ospiciu, cu ochii închiși, până ce vălul care-i întunecă realitatea se va ridica de la sine, sau să ne căsătorim și s-o facem să deschidă ochii, chiar și cu forța? Vă e teamă să riscați?

— Te-am mai întrebat: chiar ți-e indiferent dacă fata mea, într-un moment de îmbrățișare, dintr-odată nu te mai vede?

— Iar eu v-am răspuns deja: pentru mine nu are importanță. Chiar dacă nu mă vede, sigur va ști că eu sunt cel care o îmbrățișez.

— Vai de mine! a roșit mama din nou. Nu te gândești la spaima care ar cuprinde-o într-o asemenea situație? Te interesează doar propria satisfacție de a o avea în brațe?

— Ce tot spuneți! Privirea lui Hisano arăta mai degrabă milă: Să știți că unui bărbat îi e de-ajuns atât.

— Da, e adevărat că bărbații au tendința asta.

— Serios? Poate pentru că nu suntem delicați și subtili, ca femeile...

— Delicatețea și boala sunt două lucruri total diferite.

— Dar presupun că și dumneavoastră sunteți de părere că tocmai delicatețea și subtilitatea au dus la boală. Deși nu mă pricep, mă întreb totuși dacă a închide într-un spital de nebuni o pacientă delicată și sensibilă reprezintă un tratament delicat și subtil.

— Ai milă și încetează, a spus mama, cu o expresie de durere pe chip. Ai auzit la fel de bine ce-au spus doctorii. De boli, ei se ocupă.

— Ei se ocupă? Există doctori și pentru bolile de suflet? Dar ce știi ei?

— Spitalul din Ikuta e foarte bun. E primitor și liniștit.

Hisano și-a întors capul către colina pe care se afla clădirea, ascunsă de pădure, și a spus:

— Încă se mai aude clopotul lui Ineko. Chiar dacă e bătut de nebuni, clopotul nu sună nebunește. Reverberațiile traversează cerul, peste oraș, și se îndreaptă către mare. Parcă ne însoțesc pe noi.

— Ineko nu e nebună.

— Într-adevăr. Dar oare cât are de gând să continue? Nu știu dacă infirmierii încă o lasă, ori dacă ea nu vrea să se oprească, dar, dacă mai insistă, s-ar putea să nu mai vadă clopotul, din cauza cecității.

— Clopotul nu e un corp omenesc.

— Așa e... a murmurat Hisano, ca și cum ar fi vorbit cu sine însuși. Nu e o ființă umană. Nici calul domnului Kizaki nu era. Cu toate astea, și clopotul, și calul, când intră într-o legătură strânsă cu omul, într-o situație extraordinară, se umanizează. Nu credeți?

— Te rog, nu mai pomeni de cal.

— Și totuși, revenind, sentimentul de vinovăție care vă chinuie atât, pe dumneavoastră și pe Ineko, și care provine dintr-o interpretare a teoriei destinului sau a teoriei consecințelor poate că nu-și are deloc locul! Poate că v-ați gândit prea mult! Mie, ascultându-vă, așa mi s-a părut. Spuneți că, dacă n-ați fi fost împinsă de gelozie și bănuială, n-ați fi trimis-o pe Ineko la clubul de echitație, în copilărie, și n-ar fi învățat să călărească. Și atunci n-ar mai fi mers în excursie cu tatăl ei în peninsula Izu, călare amândoi. Dacă n-ar mai fi mers acolo, accidentul n-ar mai fi avut loc. De aceea, credeți că gelozia dumneavoastră a dus la moartea lui.

— Așa este.

— Atunci sunteți o adeptă neîntrecută a fatalismului și aveți o percepție foarte personală a relației cauză–efect. Unii ar putea-o califica drept arogantă.

— Vai, ce crud ești!

— Dacă-i așa, sunteți vinovată și că v-ați născut în aceeași vreme cu tatăl lui Ineko, și că l-ați întâlnit în această viață! Sunteți și mai vinovată că v-ați căsătorit cu el și ați născut-o pe Ineko! Toate acestea reprezintă cauza accidentului, fie și o cauză îndepărtată. Dacă urmărim firul regretelor dumneavoastră, aici ajungem. O teorie a destinului fără nici o noimă. Sau, în fine, nu știu dacă teoria e lipsită de noimă, dar în orice caz regretele dumneavoastră sunt. Dacă ne întoarcem în timp, nu mai terminăm. Ajungem și la generația dinainte, la vina părinților dumneavoastră de a vă fi născut, și așa mai departe. Până la urmă, e vina omenirii, prin faptul că există.

Mama, deși intimidată de aplombul lui Hisano, l-a întrerupt:

— Dumneata vrei să mă persecuți, sau să mă consolezi?

— Nu știu dacă vreau să vă consolez, dar în orice caz nu vreau să vă rănesc. Este și acesta un fel

de „dar“ – am vrut să vă arăt că există și o logică inversă decât a dumneavoastră. Poate că, dacă tatăl ei n-ar fi luat-o la clubul de echitație, dacă n-ar fi învățat să călărească și n-ar fi mers împreună în acea excursie, el ar fi murit mai înainte de accident.

— Ce spui?

— Păi, Ineko a fost bucuria vieții lui și poate chiar rațiunea lui de a trăi. Poate că grație ei viața lui a fost mai lungă. Nici Zeul Sortii n-ar putea spune că nu e așa.

— Depinde cum privești lucrurile.

Mama a rostit cuvintele banale pe un ton la fel de banal, dar a fost cuprinsă de senzația că zărise o rază de soare străpungând cerul cu nori negri. Raționamentul lui Hisano nu era de neacceptat. În orice caz, cu siguranță că tatăl lui Ineko fusese fericit când fetița venise la centrul de echitație, ca și mai târziu, când merseseră împreună în acea excursie. Nu doar Ineko fusese fericită.

— „Depinde cum privești lucrurile“, asta e un fel de eschivare, de fugă... Mie nu-mi place expresia. Mă agasează.

— Pentru că ești tânăr, a rostit din nou mama niște cuvinte banale pe un ton banal, apoi a continuat, sperând – deși nu avusese intenția să se ascundă dinadins – că Hisano n-a observat raza de soare din sufletul ei: Și totuși, nu crezi că modurile diferite de a privi lucrurile ne salvează pe noi, oamenii?

— Da, presupun că religia, filozofia, morala, toate decurg din aceste „moduri diferite de a privi lucrurile“. Dar, în felul cum ați spus-o dumneavoastră, e mai degrabă o păcăleală, un fel de a nu mai privi lucrurile nicicum. Iar observația că sunt prea tânăr mi se pare plină de disprețul cuiva mai în vârstă. Până la urmă, din acest „privit“ al lucrurilor nu iese nimic bun. Lucrurile trebuie gândite până la capăt și întoarse pe toate părțile, până când nu mai rămâne nici o latură nevăzută.

— Cu ce ți-am greșit de trebuie să mă dojenești așa?

Mama însă aproape că zâmbea, trădând bucuria interioară.

— Ascultându-te, chiar am simțit că există un mod de a vedea lucrurile care ne-ar putea ajuta măcar puțin, pe Ineko și pe mine. Am considerat că oamenii, atunci când sunt prinși fără voia lor în situații teribile, nu pot decât să meargă neabătut pe drumul lor, cu pletele în neorânduială, purtându-și cicatricile cu care s-au ales. Așa am fost și noi două, dar acum cred că o putem lua și pe un drum lateralnic.

— Mamă, iarăși? a muștrat-o Hisano. Eu n-am spus s-o luați pe un drum cotit. Nu era un „mod de a privi lucrurile“ așa superficial.

— Am înțeles asta, i-a răspuns mama lui Ineko, și-ți sunt recunoscătoare. Dar oamenii sunt niște animale prefăcute, care se justifică și se afirmă pe sine. Animalele adevărate nu fac așa ceva. Ele nu sunt înzestrate nici cu grai. Sau poate că există și la ele afirmarea de sine, dar, neavând limbajul artificial al autojustificării, în cazul lor e vorba de un instinct. Ceea ce e ceva frumos.

— Tot nu luați în serios ce spun. A-mi accepta ideile ar însemna să vă călcați pe inimă? Eu n-am încercat să vă găsec o portiță de scăpare pentru autojustificare. Și n-am interpretat soarta pe dos ca să vă ușurez conștiința.

— Știu asta. Nu ți-am spus că Ineko și cu mine am fost salvate de „modul diferit de a privi lucrurile“?

Hisano a făcut doi-trei pași în tăcere, atent la mama lui Ineko. Apoi a spus:

— Nu se mai aude clopotul!

— Ai dreptate! a răspuns mama, întorcând capul către colina spitalului.

Hisano a privit și el în urmă.

— A renunțat.

— Crezi?

— O fi obosit?

— Sau poate că au oprit-o infirmierii. Îmi închipui că, la ora trei, bățiile prelungite îi deranjează pe cei din oraș.

Printre copacii de pe colină, din jurul spitalului și al templului, erau mulți care-și păstrau frunzele peste an. În clima plăcută a locului, vegetația era atât de deasă, încât părea întunecată la culoare și lăsa impresia că n-a fost atinsă de mâna omului de secole, ca un străvechi mormânt imperial. Atmosfera nu era totuși sumbră, ci plăcută și liniștită. Cerul, peste vârfurile copacilor, era impregnat de lumina zilelor scurte de iarnă. Din dosul pădurii au țâșnit vreo șase-șapte păsări. Au străbătut pieziș cerul, de la stânga la dreapta, și s-au îndreptat către oraș. Mamei i s-a părut ciudat că nici o pasăre nu striga în zbor, dar nu i-a spus și lui Hisano.

Trecuse de ora trei după-amiaza și, iarnă fiind, se apropia însurarea. Oare cum se manifesta nebunia bolnavilor la ceas de seară? Deveneau violenți? Mama, care tocmai o lăsase pe Ineko la ospiciu, simțea cum neliniștea i se strecoară în piept.

— Mamă! i s-a adresat Hisano. Am discutat, bineînțeles, și cu Ineko despre toate astea, mai demult. Ba chiar i-am explicat lucrurile cu mai multă însuflețire decât v-am vorbit dumneavoastră adineauri. I-am spus că ea, așa cum era, pricepută la călărit, a fost bucuria tatălui său și rațiunea lui de a trăi.

— Și ea ce-a zis?

— I-am explicat că tatăl ei, un înfrânt al războiului, a rezistat și a rămas în viață numai pentru că o avea pe ea. Atât mi-a trebuit! Cuvântul „înfrânt“ a rănit-o. Am făcut-o să sufere.

— Îmi închipui.

— Mi-a răspuns, tăios, că n-am fost acolo să-l văd pe tatăl ei căzând de pe faleză. Eu am încercat să-i explic că, fiind vorba de punctul culminant al tragediei suferite de persoana pe care o iubesc, și povestită chiar de ea însăși, faptul mi s-a întipărit în minte. Mai degrabă decât ea, care nu poate privi lucrurile obiectiv, fiind răvășită de întâmplare, eu am o imagine clară, născută dintr-o profundă compasiune. Dar n-a vrut să-mi accepte argumentele.

Pe deasupra celor doi a trecut în zbor un stol de păsări, atât de jos, încât le-au auzit fâlfâitul aripilor. Însă n-au ridicat privirile.

— Mi-a povestit și mie, și m-a uimit enorm claritatea cu care a văzut ce se petrecea. Aproape că n-am crezut-o. M-am întrebat dacă n-a avut halucinații, cauzate de frica enormă, a spus mama. „Ineko, nu cumva ai visat? N-ai avut un coșmar, pe care apoi l-ai luat drept realitate?“ Am întrebat-o de nenumărate ori. Pentru că, în clipa în care tatăl ei a căzut în gol, ea și-a pierdut cunoștința.

Ineko leșinase pe cal, iar faptul că n-a căzut din șaua se datora numai excelentelor ei reflexe de călăreț. Ținea bine frâiele în mâini și n-a slăbit strânsoarea. În momentul accidentului caii galopau unul lângă celălalt. Calul ei a încetinit, se pare, din instinct, și nu pentru că ar fi primit o comandă. Dacă n-ar fi leșinat, poate că fiica și-ar fi urmat tatăl în moarte, aruncându-se și ea în gol.

Ineko n-a văzut momentul în care calului tatălui i-a alunecat piciorul, pe poteca de pe marginea falezei.

Când a țipat și a închis ochii, calul și călărețul erau în cădere. Tatăl se apucase cu ambele mâini de gâtul animalului, care se zbătea, cu cele patru picioare în aer. Pe la jumătatea peretelui falezei ieșea în afară o stâncă mare. Ineko n-avea cum să audă bufnetul izbiturii de acea stâncă, dar l-a perceput ca pe o durere sfâșietoare, în clipa în care călărețul și calul se despărțeau. Calul a căzut mai repede, pe spate, cu gâtul arcuit puternic către burtă. Călărețul a căzut pe o parte, cu capul înainte. Ineko a simțit deslușit că tatălui „i s-a desprins proteza din șold“. Era foarte posibil ca aceasta să se fi rupt în momentul impactului cu stânca, însă Ineko, mai târziu, când a revăzut accidentul în minte, a fost mai degrabă îngrozită decât uimită de acel lucru. Piciorul stâng al tatălui ei stătea întins, țeapăn. În pantalonul de călărie, deja se desprinsese de trup, mort. Apa mării, de un albastru închis, era înspumată. Trupul bărbatului s-a cufundat și n-a mai ieșit la suprafață. Calul a bătut apa cu picioarele, încercând să înoate, dar după puțin timp a încetat să mai miște. Ineko a leșinat.

Așa le relatase, mamei și lui Hisano, accidentul în care pierise tatăl său. Era greu de crezut că putuse vedea toate acele detalii, așa cum și mama ei se îndoia, dar Ineko credea cu tărie că le văzuse. Nu-și putea nici ea explica de ce calul a plutit după cădere, în timp ce omul s-a făcut nevăzut, înghițit de apă. De fapt, nu știa exact dacă trupul tatălui revenise sau nu la suprafață; n-a avut cum să vadă, pentru că leșinase.

— A fost din cauza șocului teribil. E cât se poate de firesc, pentru o copilă. Însă, dacă ea nu și-a pierdut viața tocmai pentru că a leșinat, ne putem gândi la mâna salvatoare a destinului, a spus Hisano. „Protecția divină“, cum se spune.

— Protecția divină? a repetat mama, ridicând tonul. Este o expresie învechită, moartă de mult. Și are legătură cu zeii. Or nu mi se pare că dumneata ai o prea mare credință în zei.

— Să-i spunem soartă, atunci.

— Crezi în soartă?

— Cred sau nu, n-are importanță, dar există unele momente în care admit că s-a văzut mâna destinului. Stă în firea superficială a oamenilor să pună pe seama sorții evenimentele ieșite din comun, chiar dacă, de obicei, nu se gândesc prea mult la asta. În orice caz, dacă Ineko n-ar fi leșinat atunci, ar mai fi trăit acum?

— Tatăl ei a avut parte de un destin mult mai tragic, a spus mama, iar privirea i s-a umbrat din nou. Dacă Ineko n-ar fi leșinat și, cu mințile rătăcite din cauza șocului, s-ar fi aruncat și ea de pe faleză, cu cal cu tot, ar fi fost probabil o completare a destinului tatălui ei, un fel de adăugire.

— Ce tot spuneți! a ripostat Hisano, atât de energic, încât mama a fost uimită. Eu nu vorbesc acum despre cel plecat dintre noi. Pe el nu l-am văzut niciodată, și nici nu i-am vorbit. Iar dacă am gândit că Ineko, pe vremea când era mică, la școala de echitație, a fost pentru el o consolare și un motiv de a trăi, cum v-am și spus, am făcut-o pentru cei rămași în viață, pentru Ineko și pentru dumneavoastră. Nu pentru tatăl care nu mai e.

— Înțeleg, a spus mama. De aceea ți-am și spus că „depinde cum privești lucrurile“, vrând să-ți mulțumesc pentru perspectiva pe care nici eu, nici Ineko n-am crezut c-o putem avea vreodată.

— Mie asta nu-mi place, a replicat Hisano. Vă mai spun o dată: eu n-am vrut să răstălmăcesc destinul, moartea violentă a tatălui lui Ineko. N-am vrut să aduc soarele pe cerul negru de deasupra

capetelor celor rămași în viață. În general, atunci când pierd pe cineva, rudele și cei apropiați sunt cuprinși de vinovăție și remușcări, pe care încearcă să le ascundă sub masca tristeții și a regretului. Moartea unui om, fie de boală, fie din alte cauze, e mai presus de puterile viilor. Sinuciderile sunt altceva, pentru că, de vreme ce oamenii nu sunt născuți cu instinct de ucigaș, în cazul lor se împletește destinul nebun al ucigașului cu cel al victimei. Eu sunt încă tânăr, dar am văzut mulți apropiați murind și probabil de aceea gândesc așa. Mi se pare că a jeli moartea cuiva și a o lega astfel de propria persoană e doar o aroganță a celor vii. Oricâtă grijă am avea de cineva, dacă e să moară, moare. Dacă e prins de Soartă sau de Zeul Morții, nici forțele proprii, nici puterea celor care-l iubesc nu-l pot scăpa. Termenii de „Soartă“ sau „Zeul Morții“ au fost probabil creați de oamenii primitivi, care au dat glas fricii sau uimirii lor față de moarte. Odată creat cuvântul, prin utilizări repetate, în povești, de exemplu, se nasc și tot felul de imagini, cum ar fi cea a Zeului Morții. Multe legende au fost considerate adevărate, nu închipuiri sau iluzii. Mi se întâmplă uneori să mă poarte gândurile spre vremurile străvechi, pe când nu exista un cuvânt rostit sau o ideogramă pentru „destin“, și să mă întreb cum priveau oamenii de atunci soarta și moartea; dar sunt doar niște gânduri confuze, neavând cunoștințe în domeniu. Oricum, chiar cu studii temeinice, nu-mi imaginez că cineva din timpurile care au urmat a putut descifra exact spiritul oamenilor arhaici. Dar asta e o discuție superficială și fără rost. Voiam doar să spun că nu trebuie, mamă și fiică, să rămâneți pentru totdeauna în umbra morții tatălui lui Ineko. Ieșiți la soare, la viață. Chiar dacă i-ați fost soție, iar Ineko, fiică, accidentul în care a căzut de pe faleză ține strict de destinul lui, doar al lui.

— Dar Ineko era și ea de față. A văzut totul cu ochi de fiică. Orice-ar face, nu e un lucru pe care să și-l poată scoate din minte.

— Așa este. Tatăl a căzut și a murit, Ineko a leșinat și a trăit, a spus Hisano, răspicat.

— E groaznic să spui așa ceva!

— Este ceva foarte comun în cazul accidentelor. Uitați, câteva exemple simple: din doi soldați, camarazi de luptă, doar unul e lovit de glonț și-și dă sufletul; într-un accident de mașină, un pasager moare, dar cel de pe locul de alături scapă fără o zgârietură. Sau, în cazul bolii: într-un cuplu căsătorit de patruzeci de ani, soțul are cancer, dar soția, oricât și-ar dori, n-o să ia și ea aceeași boală.

— Vorbim despre cu totul altceva! a spus mama, amuzată de vorbele lui Hisano și izbucnind fără să vrea în râs. Dacă Ineko ar fi fost atentă la picioarele calului tatălui său, acesta n-ar mai fi căzut de pe faleză; de atunci încoace, ea își impută faptul că, din neatenție, și-a lăsat tatăl să moară. Pe de altă parte, înclin să cred că sunt doar vorbele unei copile cu mintea răvășită de durere atunci când spune că, dacă nu și-ar fi pierdut cunoștința, ar fi sărit și ea în mare, urmându-și tatăl.

— Dacă ar fi sărit și ea atunci, de pe faleză, n-aș mai fi cunoscut-o. N-ar mai fi existat în viața mea. Hisano a tăcut o clipă, apoi a reluat: Ce v-ați fi făcut dacă ar fi pierit atunci amândoi? Atunci și de atunci încoace?

— Te rog, să nu mai vorbim despre teribila moarte a soțului meu!

— O fac doar pentru că amândouă sunteți prea marcate de moartea lui. E firesc să-l jeliți și să fiți triste, dar să vă considerați vinovate mi se pare un fel de blasfemie la adresa Zeului Sorții. În plus, cred că vă ferecați viețile în spatele unei porți întunecate. Asta am vrut să spun, deși cred că m-am cam repetat.

— Ah, poți să te repeți cât vrei. Rana din sufletul lui Ineko – și din al meu, de altfel – este foarte adâncă.

Mama a ridicat ochii și l-a cercetat cu atenție.

— Doamnă Hisano, am vrut să te întreb de mai multă vreme: crezi că simptomele cecității în fața corpului uman, apărute la Ineko, au legătură cu faptul că și-a văzut tatăl murind? Să fie vorba de o relație cauză–efect? Ce crezi? Ai observat ceva, sau poate ai intuit ceva, atunci când ți-a relatat moartea tatălui, sau poate cu altă ocazie?

— Știu și eu?

Hisano a căzut pe gânduri, cu capul ușor înclinat. Părea că încearcă să nu-și trădeze pe chip suferința.

— Nu mi-a atras nimic atenția. Dar nici nu sunt expert în problemele profunde ale sufletului omenesc.

— Sinceră să fiu, nici eu nu cred că există o legătură directă între moartea tatălui și boala ei. Nici nu vreau să cred. Dar fiindcă ai deschis subiectul accidentului...

— De fapt, dumneavoastră ați început, iar eu am spus ceea ce am spus ca să vă eliberez pe Ineko și pe dumneavoastră de sumbra povară a subiectului, nu ca să discut despre moartea tatălui în sine.

— Știu asta, i-a spus mama, cu sinceritate. Dar aș vrea să încheiem discuția.

— Bine. E posibil ca și eu să fi spus, alegându-mi prost cuvintele, că e o legătură între accidentul tatălui și boala fiicei. Dar nu cred să fie. Mă întrebam doar dacă nu există o cale de a o vindeca pe Ineko. E totuși straniu, fiindcă eu nu cred că o nefericire este cauza alteia; nu văd o relație între ele.

— Deși oamenii au tendința să considere că toate nenorocirile sunt legate între ele.

— Așa este, dar nu și eu. Însă, dacă dumneavoastră gândiți așa, n-a fost o greșeală s-o internați la spitalul de nebuni? Ați așternut o nefericire nouă peste cea veche...

— Crezi? Eu cred că Ineko e fericită să fie iubită de un om ca dumneata, și mai cred că un loc asemenea spitalului din Ikuta este un noroc pentru ea.

— Oricât de bun ar fi spitalul, eu mâine merg s-o scot de acolo! a spus Hisano, răspicat. Mamă, vă rog, să ne întoarcem mâine-dimineață la spital! Haideți să rămânem peste noapte la Ikuta!

— Nu vrei să renunți cu nici un chip! Ești chiar mai insistent decât mine, mama ei... Bine, sunt de acord să rămânem peste noapte la Ikuta, iar mâine-dimineață să mergem să vedem ce face Ineko. Dar ai acceptat și dumneata s-o internăm, așa că nici vorbă s-o luăm cu noi înapoi mâine.

— Dar știți bine că, încă de la început, m-am împotrivit ideii de a o duce la un ospiciu! Doar v-am cerut permisiunea să ne căsătorim!

— Să te căsătorești cu fata mea nebună? Cu Ineko, cea care nu vede corpurile oamenilor?

— Cecitatea ei e trecătoare, așa că nu poate fi considerată o boală psihică în toată puterea cuvântului. Hisano a roșit puțin, apoi a continuat, ezitant: Se spune că femeile, în momentele culminante de iubire, uneori ajung să nu mai vadă trupul partenerului. Eu sunt un tânăr fără prea mare experiență, dar cred că dumneavoastră cunoașteți mai bine viața unei femei...

— Soțul meu era un militar dintr-o bucată, așa că, ce să zic, s-ar putea ca viața mea să fi trecut fără să cunosc bucuriile ascunse ale unei femei.

— Milităria nu cred că are vreo legătură. Mă gândeam că poate ați mai discutat despre acest gen de experiențe și cu alte doamne...

— Cunoștințele mele erau în general soții sobre, și n-am avut prietene cu care să împărtășesc asemenea secrete... da, cred că le pot numi secrete. Pe de altă parte, deși n-aș vrea să crezi că te consider vanitos, să știi că nu ești singurul om pe care Ineko nu-l poate vedea. Dacă era așa, n-aș mai fi dus-o la spital. Într-un cuplu se mai petrec și lucruri stranii. Când un bărbat și o femeie, fiecare perfect normal, se căsătoresc, uneori, împreună, au parte de ciudățenii. Dar n-au importanță, câtă vreme cei doi nu le consideră deranjante. Dacă ajung să nu le mai suporte, pot foarte bine să divorțeze. Nu e nimic rău dacă au un secret doar de ei știut. Dar situația lui Ineko a depășit deja acest nivel.

Hisano n-a răspuns. Boala fetei îi amintea și de propriile responsabilități.

— Vom rămâne la Ikuta în noaptea asta, cum ai propus, și mâine-dimineață mergem la spital. Sper că există măcar un han în oraș.

— Cum să nu? Mai ales că e și gară. Sper că suportați să petreceți o noapte undeva, chiar dacă e doar un biet han pentru călători și negustori.

— Mi-e indiferent.

Aveau să găsească hanul în apropierea stației de tren, după ce treceau peste podețul aflat ceva mai jos pe râu, spre oraș. Nisipurile de la gura râului căpătaseră deja nuanța întunecată a serii de iarnă. Stolul tăcut de păsări se făcuse nevăzut. Pe orizontul de un cenușiu palid, părea că cerul a coborât, ori că marea liniștită s-a ridicat; între ele, se zărea o dâră ștearsă de roșu garanță. Firul de apă ce se vărsa în mare avea și el o nuanță ternă.

Când tocmai ajunseseră la podețul de lemn pavat cu pământ ce ducea spre oraș, mama lui Ineko s-a oprit și a scos o exclamație de surpriză. În cale îi apăruse un băiat care i-a amintit de o floare de păpădie, de un galben viu și puternic. A întors capul după el. Hisano a întors și el capul.

— Oare copilul de adineauri era aievea? a murmurat mama.

— Ce vrei să spunei? a întrebat-o bărbatul uimit.

— Mă întreb dacă la Ikuta nu există spiriduși. I-ai putut vedea trăsăturile?

— Glumiți! Era îmbrăcat în uniformă de școală obișnuită și avea și încălțări, ca toată lumea.

— Îmi vine să-l fur și să-l duc acasă, a spus mama, petrecându-l pe băiat cu privirile, în susul râului. Aș putea fi acuzată de răpire.

— Cu siguranță. În primul rând, băiatul părea inteligent. Nu cred c-ar sta să fie răpit.

— Și dacă l-aș adopta?

— Adopția e altceva și n-ar fi imposibilă, a răspuns Hisano, cercetând nedumerit chipul mamei. Dar ce v-a venit? Doar o aveți pe Ineko. Și, chiar dacă aș lua-o de soție, am putea trăi împreună cu dumneavoastră.

— Mă simt dintr-odată foarte singură. Copilul acela e fără doar și poate un spiriduș al mării sau al râului, și el mi-a sădit tristețea-n suflet.

Hisano nu-i înțelegea sentimentele, dar n-a încercat să i se opună, gândindu-se că o noapte de odihnă la han avea să-i schimbe starea de spirit. Sub sprâncenele frumoase, băiatul avea niște ochi care păreau să te soarbă înăuntru, buze pure, capabile să șteargă toată tristețea și durerea omenirii, iar vocea probabil că-i era nespuse de frumoasă, ca un imn sacru.

Cu toate acestea, Hisano a simțit, în adâncul sufletului, că mama lui Ineko fusese atrasă de băiat, în clipa în care pașii li s-au întâlnit, mai mult din cauza unui sentiment de tristețe și de singurătate care

cu greu putea fi exprimat în cuvinte. Bărbatul și-a dat seama, pentru prima oară, că fusese exagerat de preocupat de Ineko și nu se gândise îndeajuns și la sentimentele mamei. La ea nu se gândea decât indirect, prin Ineko.

— Nu mă deranjează dacă e spiriduș, a continuat mama. Au existat dintotdeauna povești despre dragostea dintre oameni și ființe supranaturale. Doar că, în zilele noastre, le întâlnești foarte rar. L-ai văzut și dumneata pe copil, sau mi s-o fi arătat doar mie?

— L-am văzut, fără doar și poate. Un băiețel de școală primară, sau cel mult în primii ani de gimnaziu, i-a răspuns Hisano, întrebându-se dacă nu cumva pățise și ea ceva la cap, ca Ineko. Vă plac băieții tineri și frumoși? a luat-o apoi peste picior.

— Nici vorbă! Nu mi-au plăcut niciodată copiii, fie ei fetețe sau băieți, i-a răspuns mama, cu o strâmbătură. În primul rând, nu le suport mirosul.

— La vârsta lui, nu cred că emană un miros prea puternic.

— N-are legătură! Băiatul ăsta e un spiriduș. Să știi că și ei au două mâini și două picioare. Sunt însă foarte mirată că ți s-a arătat și dumitale. Cred că, dacă l-ar întâlni și Ineko, s-ar vindeca.

— Probabil că l-am putut vedea grație legăturii mele cu Ineko.

— Nu ți s-a părut că nu e un copil de pe lumea asta?

— M-ați mai întrebat o dată. Avea într-adevăr o frumusețe aparte, dar era un băiețel obișnuit. Vreți să mă duc după el și să-l aduc înapoi?

Mama a clătinat din cap.

— Poate că se întorcea de la spital, unde vizitase vreun pacient.

— Ce spuneți! Hisano a cercetat-o cu uimire. E un copil de aici, din oraș. Într-un loc ca Ikuta, trebuie să existe măcar unul sau doi mai frumoși ca ceilalți.

— De ce?

— Nu știu. Poate păstrează, în mod misterios, trăsăturile unei vechi familii.

— Și nu sunt spiriduși?

— Nu sunt. Dar dacă vi se pare că băiatul de adineauri avea ceva nepământean, îl putem numi și „spiriduș“...

— Ikuta e un orașel foarte mic. Îi putem întreba pe cei de la han cine era. Sunt sigură că au să se mire și n-au să știe ce să-mi răspundă, a spus mama, ținând-o tot pe a ei.

— Și atunci nu poate fi decât un spirit al râului sau al mării? Data viitoare când am să-l întâlnesc, vi-l prind. Nu știu dacă spiridușii se lasă capturați, însă, dacă reușesc, măcar n-am să fiu acuzat de răpire, cum s-ar întâmpla în cazul unui copil adevărat. Cu atât mai mult cu cât spuneți că o întâlnire cu el ar putea-o vindeca pe Ineko...

— Crezi că ai să reușești până mâine-dimineață?

— În nici un caz! Nici nu știm de unde să-l luăm.

— Ai dreptate. Dacă e spiriduș, ni s-a arătat doar nouă. Poate că Ineko, prin calitățile ei spirituale, ne-a făcut să-l vedem. Tare mi-aș dori să mergem toți trei s-o vizităm mâine-dimineață, la spital!

— Vă spun că e imposibil! a replicat Hisano iritat. În primul rând, ce efect terapeutic ar putea avea acel copil asupra lui Ineko?

— Atmosfera din jurul spitalului e foarte propice, dar nici copacii, nici iarba, nici cerul sau pământul nu pot avea un efect atât de benefic asupra crizelor de nebunie ca un spirit a cărui inimă e

de o mie de ori mai pură decât a oamenilor. Așa simt eu. Ineko ne cunoaște prea bine pe noi doi, și nu-i putem fi de ajutor. Dar pe acel copil nu-l cunoaște.

— Ca un înger, sau ca o fecioară de la templu...

— Exact. Chiar și în zilele noastre, eu cred că există mulți oameni cu calități de înger, mai ales din cei care ar putea vindeca, dintr-o suflare, o ușoară tulburare psihică.

— E posibil, a spus Hisano, cu durere pe chip. Nu trebuie să ne bazăm exclusiv pe medici. Haideți să discutăm mai pe îndelete diseară, la han. Iar dacă ne va veni în minte vreo soluție miraculoasă, să vorbim și despre ea.

Cei doi au părăsit malul râului și au traversat podețul de lemn acoperit cu pământ, fără balustradă. Iarba care creștea de o parte și de alta a podețului era de un verde curat, neîntinat. Intensitatea culorii, neobișnuită pentru luna februarie, părea că transmite și ea vigoarea orașului Ikuta. Printre ierburi se vedeau, ici-colo, și păpădii. Își întindeau frunzele – destul de mari pentru soiul lor – aproape de pământ, cu putere, în toate direcțiile, de parcă voiau să împingă mai încolo buruienile din jur. Erau mai robuste decât cele de prin alte locuri. Unele înfloriseră deja și purtau chiar și trei-patru flori pe o tulpină. Și florile erau relativ mari pentru niște păpădii, cu petale groase, de un galben intens.

— Dacă nu mă înșală memoria, păpădiile se închid seara, ca apoi dimineața să se deschidă din nou. Nu-i așa? a întrebat mama lui Ineko.

— Da? a răspuns Hisano, privind florile. Nu știam. La Tōkyō rar am văzut păpădii, și oricum nu le-am acordat suficientă atenție cât să observ dacă seara se închid și dimineața se deschid.

— Lumea nu prea remarcă asemenea detalii. Păpădiile sunt niște plante sălbatice cât se poate de banale. Nu cred că le-ar cultiva nimeni, în grădină sau în ghivece. Dar eu am crescut la țară. Nu-mi pot aduce aminte când am văzut sau când am aflat, dar acum mi-am amintit brusc de faptul că unele flori se închid seara și se deschid dimineața. Nu sunt foarte sigură că și păpădiile se numără printre ele. Sunt amintiri de demult, din copilărie, și abia mai pot fi numite amintiri, dar uite că au urcat la suprafață.

— Fiindcă veni vorba, ia priviți păpădia aceea mare, a arătat Hisano cu degetul. Nu încep să i se închidă petalele? Nu credeți că mai înainte, pe lumină, petalele de la exterior erau mai întinse și mai arcuite?

— Ba da, a murmurat mama, abia perceptibil.

— Probabil pentru că se apropie înserarea. Se observă și pe cer, și pe mare... Clopotul de la spital o să sune din nou la ora șase. Și, pe urmă, la nouă. Nu știm sigur dacă o să-l bată Ineko, deși nouă așa s-ar putea să ni se pară.

— După sunet?

— Cel de ora șase ne va prinde, probabil, la han, în timpul cinei. La nouă vom fi deja în așternut. Într-un oraș ca Ikuta nu sunt prea multe lucruri de făcut... dar, cu siguranță, nu vom fi încă adormiți.

— Eu nu mai vreau să aud clopotul ăla, a spus mama, în doi peri.

— Azi ați dus-o pe Ineko la spital, și presupun că v-a obosit psihic. Puteți să vă odihniți de cum ajungem la han, a spus Hisano, urmărindu-i reacția de pe chip.

— Nu cred că am să pot dormi.

Podețul era atât de mic, încât cuvântul „traversare“ părea exagerat. Nu se vedea aproape nici o

diferență între pământul de pe drumeagul de țară și cel bătătorit al podului. Au intrat în orașul în care nimic nu atrăgea atenția. Nu era drumul pe care veniseră când au adus-o pe Ineko la spital, dar și acesta ducea în mod clar către gară. Au trecut pe lângă o casă cu etaj, cu acoperiș din paie. La parter avea o spițerie. Camera care servea de prăvălie era luminoasă, cu podeaua de lut proaspăt refăcută. Celor doi li s-a părut uimitoare atmosfera vie și colorată pe care reușeau s-o creeze toate ambalajele de medicamente și cosmetice.

Când s-au oprit să privească, și-au dat seama că hanul era alături. Parcă le fusese arătat chiar de multitudinea de culori. Cei doi s-au uitat unul la celălalt.

— Scrie „Casa Ikuta“, deci presupun că e un han în toată regula, deși pare cam dărăpănat, a spus Hisano.

Mama lui Ineko nu refuzase categoric propunerea repetată a lui Hisano de a înnopta la Ikuta, dar nici nu era foarte hotărâtă. L-a urmat totuși pe tânăr și a intrat în han. Spre deosebire de holul dărăpănat de la intrare, camerele alăturate pe care le-au primit la etaj, una de opt *tatami* și cealaltă de șase, nu arătau atât de rău. Rogojinile miroseau însă a sake. Probabil că încăperile erau folosite pentru petrecerile localnicilor.

O slujnică a ieșit pe coridor și a tras draperiile din material alb, îngălbenit de vreme. S-a văzut marea. Pe fâșia îngustă a țărmului se vedeau, ici și colo, doar câțiva pini scunzi. Deși arborii de pe colina spitalului, ca și ierburile de pe lângă râu, aveau niște culori atât de vii, încât cu greu s-ar fi ghicit că era abia februarie, pinii de pe țărm arătau golași. Chiar și umbrele lor, pe nisip, erau diforme și neclare. Din cauza lor, marea cenușie părea și mai tristă.

Când slujnica s-a retras, mama lui Ineko s-a ridicat și a închis *shōji*, ușile glisante, apoi s-a întors la locul ei și a spus:

— Nu par să mai fie și alți clienți...

— Încă nu s-a înnoptat.

— Mulțumită dumitale, am să-mi petrec noaptea într-un loc bizar.

— Din vina mea, spuneți? Nu mai degrabă pentru binele lui Ineko?

— Nu cred că e plăcută înserarea într-un loc ca ăsta.

— Și peste spitalul din Ikuta se lasă seara. Ați făcut remarcă gândindu-vă la Ineko? a întrebat-o Hisano, continuând imediat cu altă întrebare: Ce-ar fi dacă i-am telefona, să vedem ce face?

— În nici un caz! a ripostat mama, clătinând din cap.

— Sau, dacă nu vreți să vorbim cu ea, să vorbim măcar cu doctorul.

— Sub nici o formă!

Hisano nu înțelegea de ce expresia mamei devenise dintr-odată severă.

Slujnica a venit cu jărat pentru *hibachi*⁴ și cu ceai.

— Te rog să ne aduci masa la ora șase, i-a spus Hisano.

— Și poți să închizi obloanele de-acum, a adăugat mama lui Ineko.

— Ferestrele n-au obloane, a răspuns slujnica.

— Sunt doar geamurile și draperiile?

— Da. Doar camerele de jos au obloane.

— Bine, nu contează.

— Pentru noapte doriți buiote sau *kotatsu*⁵? a întrebat slujnica.

— O buiotă mi-e de-ajuns, a răspuns mama.

După ce slujnica a ieșit, Hisano a spus, râzând:

— Cred că au totuși *kotatsu* electrice. Dar mie nu-mi trebuie.

Mama a început să povestească, parcă adâncită în amintiri:

— Când era mică, Ineko avea mereu picioarele reci. Probabil că semăna cu mine, pentru că și mie îmi spunea, câteodată, că am picioarele ca gheața. O luam cu mine în așternut, chiar și când se mai mărise, pentru că era singurul meu copil și, în plus, era foarte marcată de moartea cumplită a tatălui ei.

— Da?

— În unele nopți, picioarele mele erau mai reci ca ale ei. În altele, ale ei erau mai reci. De ce oare?

Hisano n-a răspuns. Mama lui Ineko părea că se controla mai puțin în fața lui, dând frâu liber gândurilor.

— Soțul meu mi-a spus odată că prefera ca femeile să aibă mâinile și picioarele reci la început, și apoi să i se încălzească. Nu știu precis de ce, probabil pentru că trupul lui întotdeauna ardea. În orice caz, eu eram friguroasă. Presupun că unii bărbați sunt mai atrași de femeile cu trupul fierbinte...

Ușurința cu care povestea l-a făcut pe Hisano să se fâstâcească.

— Contează mai puțin cum sunt eu, a continuat mama, dar faptul că fiica mea era friguroasă m-a îngrijorat, și m-am considerat și eu vinovată, într-o oarecare măsură. În fine, până la urmă se încălzea, lângă mine.

— Un trup de femeie prea fierbinte, doar când mă gândesc și-mi dă fiori, a spus Hisano, aproape roșind.

— Dar pieptul mamei, când își alăptează pruncul, nu-i mai bine să fie cald?

— Într-adevăr, pieptul mamelor cred că este cald. Dar, cum asta se petrece înainte de primele amintiri adevărate, s-ar putea să fie niște amintiri false, născocite mai târziu de copii.

— Dar și pruncii sunt calzi! Din câte știu, au temperatura mai ridicată decât noi.

— Aveți dreptate, a răspuns Hisano, pe un ton cât mai neutru.

Sigur că nu știa cum e să alăptezi un sugar, și nici nu remarcase vreodată la un prunc o temperatură atât de ridicată, încât să-i rămână întipărită în memorie.

Știa însă că Ineko avea mâinile și picioarele reci. Când mama i-a povestit cu atâta ușurință despre propria-i răceală și, la fel de nonșalant, despre mâinile și picioarele fiicei, lui Hisano i-a trecut prin minte că-l testează pe ascuns și a devenit atent. Avea convingerea că mama știa și accepta ce se petrecea între ei, de aceea îl și rugase să le însoțească acum, pentru a o interna pe fată la ospiciu; pe de altă parte, oricât de sinceră ar fi fost Ineko cu mama ei, și oricât de deschis era și el, sunt multe lucruri care rămân secrete, doar între bărbat și femeie, și pe care cuvântul n-are putere să le atingă și să le scoată la iveală.

Bărbații și femeile au o legătură din vremuri imemorabile, dinainte să existe graiurile pe pământ. Odată ce acestea au apărut, expresiile relației dintre bărbați și femei au evoluat și ele, devenind mai subtile și mai precise. Dar cuvintele sunt doar cuvinte. Chiar dacă dragostea s-a dezvoltat și a devenit mai complexă datorită lor, tot ele au dus uneori și la dispariția ei, furându-i trăinicia și îmbătând-o cu vanitate artificială. Evoluția cuvântului a fost aliatul dragostei dintre bărbați și femei

și totodată dușmanul ei. Chiar și azi, iubirea se ascunde de cuvânt, în locuri adânci. Poate că este exagerat să spunem că vorbele de dragoste sunt ca niște droguri sau ca niște stimulente. Pentru că nu principiile fundamentale ale dragostei i-au determinat pe oameni să creeze limbajul aferent, acesta n-are puterea de a crea viață, în forma ei fundamentală.

Boala lui Ineko, cecitatea în fața corpului uman, era și ea dincolo de cuvinte.

Cu puțin înainte de ora șase, slujnica le-a adus cina. Peștele fript se răcise, dar măcar supa de *miso*⁶ era caldă.

Mama lui Ineko nu avea poftă de mâncare.

— Orezul e tare, a spus.

Hisano ceruse să li se aducă masa la ora șase pentru că atunci avea să bată clopotul de la spital. În cele din urmă, s-a auzit.

— Nu e același sunet ca la ora trei, când l-a bătut Ineko! a exclamat, întunecându-se la chip. E total diferit, încă de la prima lovitură.

— Așa ți se pare? a spus mama, lăsând jos bețișoarele și ascultând atent.

— E un dangăt obișnuit de clopot de templu, cum se aud mereu seara.

— Și nu ți se pare normal?

— Îmi umple inima de remușcare, a spus Hisano, schimbat la față, de parcă i se lipise o mască deasupra. Mamă, să mă fi înșelat eu? Să fi comis o imensă greșală în legătură cu Ineko, de care nu mi-am dat seama, orbit de dragoste? Clopotul acela îmi seacă sufletul și mă trage către un hău întunecat. Oare cine-l bate? Un nebun posedat de rău, sau poate un nobil acuzator? Vă rog, lăsați-mă să ascult în tăcere. Ascultați și dumneavoastră.

— E doar clopotul unui templu de munte, a spus mama, observându-i atent chipul, dar nu direct, ca să nu se simtă privit, ci să creadă că ascultă și ea. A păstrat tăcerea câteva momente, apoi a reluat: Domnule Hisano, chiar dumneata ai spus, la început, că se aude ca un dangăt obișnuit de seară. Ce anume s-a schimbat după încă o bătaie sau două, încât să ți se pară acum atât de înfricoșător?

— „Înfricoșător“ nu e cuvântul cel mai potrivit, a răspuns Hisano încet, de parcă vorbea cu el însuși. S-a trezit brusc în mine un fel de al șaselea simț, care mă face să mă întreb dacă cel care bate clopotul e un nebun posedat de rău ori un nobil acuzator. Mi se pare că sunetul mă trage către un abis întunecat.

— Un nebun posedat de rău? Un nobil acuzator? Nu înțeleg ce vorbești.

— Vă rog, lăsați-mă să ascult în liniște!

Mama lui Ineko a încuviințat în tăcere. A deschis ușile glisante și apoi le-a închis în urma ei, ieșind pe coridor. A tras puțin la o parte marginea draperiei vechi și îmbâcsite și, în picioare, a privit marea. La ceasul acela al serii de iarnă, era pustie. Nu se vedeau lumini nici de pe vreo insulă, nici de la vreun far. Nici luna nu apăruse. O ceață subțire estompa linia orizontului. Valurile cenușii se loveau ușor de țărnișă, aproape neobservate dacă nu le priveai cu tot dinadinsul. Nici pinii de pe plajă nu atrăgeau în vreun fel atenția. Faptul că marea la vremea înserării nu oferea nici un fel de priveliște spectaculoasă se potrivea bine cu atmosfera liniștită și bătrânească a orașului Ikuta.

Spre deosebire de marea și țărnișă fără nimic pitoresc, bolta cerească era împânzită de stele care sclipeau slab, lăsând să se ghicească cerul senin dincolo de vălul de ceață. Peisajul nocturn o făcea pe mama lui Ineko să-și imagineze că reverberațiile clopotului, în loc să se propage peste întinderea

mării, se înălțau mai degrabă în văzduh. Însă pentru ea rămânea un clopot obișnuit. Și totuși, a simțit o strângere de inimă la gândul că mai înainte, la ora trei, cea care-l pusese în mișcare fusese însăși Ineko, abia internată la ospiciu. A fost primul lucru care i-a venit în minte când s-a auzit din nou la ora șase, iar acum, stând singură și contemplând cerul și marea, simțea durerea și mai acut. Aproape că nu i se mai părea nici ei un sunet obișnuit. Parcă devenise mai ezitant, ca mai devreme, când îl bătuse Ineko. Un fel de iluzie auditivă care nu era o iluzie.

Oare asta însemna că Hisano, care spusese niște lucruri stranii mai devreme, o iubea pe Ineko mai profund decât ea? Mama s-a întors în cameră și s-a așezat, în tăcere. Bărbatul a privit-o fără un cuvânt. Părea că așteaptă următoarea bătaie a clopotului. Fața lui avea o expresie mai liniștită.

— Cred că s-a oprit, a rostit el în cele din urmă, și a oftat. Oare cine l-o fi bătut?

Tonul vocii era și el mai calm ca înainte. Mama i-a răspuns:

— N-avem de unde ști. Sunt mulți pacienți la spital. Apoi a continuat, ca și când ar fi vrut să-l consoleze: Nu te mai gândești la bolnavi posedați sau la acuzatori, nu-i așa?

— Ba da, a răspuns el, clătinând ușor din cap.

— Dar haide să reflectăm, de ce-ar exista acuzatori la un ospiciu? Acolo sunt doctori. La o închisoare, există capelanul. Însă nebunii n-au de ispășit pedepse.

— După litera legii, nebunii nu pot fi pedepsiți. Dar sunt mulți și cei care, după ce au săvârșit o crimă, sunt cuprinși de regrete și-și pierd mințile. Iar alții comit crime îngrozitoare tocmai pentru că sunt nebuni.

— Mi s-a spus că bolnavii de felul acesta nu sunt primiți la spitalul Ikuta.

— Chiar fără a comite crime vizibile pentru cei din jur sau pentru societate, mie faptul de a înnebuni în sine mi se pare o crimă de neiertat.

— Dacă-i vorba pe-așa, atunci toate crimele comise de om sunt demne de milă. Și toți oamenii poartă în ei o sămânță de nebunie.

— Eu am auzit în sunetul clopotului ceva mai profund, mai de neînțeles... a spus Hisano. Dar, lăsând asta la o parte, nu credeți că medicii psihiatri, prin terapiile lor, sunt un fel de capelani de închisoare sau acuzatori publici?

— S-ar putea. Dar de ce ai spus „lăsând asta la o parte“?

— Poftim?

— Unde e nobilul acuzator?

— În primul rând, în interiorul propriului suflet.

— Pe un acuzator al dumitale l-ai considera „nobil“?

— Da, a răspuns imediat Hisano, dar apoi întrebarea l-a făcut să cadă pe gânduri. A adăugat: Dacă eul acuzator al sinelui n-ar avea o calitate nobilă, atunci ar fi stupid și vulgar, încă mai ridicol decât regretul.

— Am înțeles, a spus mama. Ai auzit clopotul ca și cum l-ai fi bătut chiar dumneata?

— Dacă m-ar fi lăsat să-l bat, l-aș fi lovit până l-aș fi crăpat. Cu gesturi mai dezordonate decât cei cu mințile deja duse, ca și cum bătutul clopotului m-ar fi smintit și pe mine. Cu toții, în mod normal, ne străduim să ținem sub control nebunul dinăuntru. Nu-i nimic rău dacă iese la suprafață când se bat clopotele de la temple.

— Dar ele nu pentru asta au fost construite, cum sunt instrumentele muzicale occidentale din ultima

vreme, care te scot din minți. În Japonia nu cred că au existat niciodată instrumente asemănătoare. Nici măcar tobele mari de la festivaluri nu sunt așa. Clopotele templelor au fost făcute numai ca să liniștească sufletul.

— Cum au fost făcute?

— Așa cum se spune în pasajul de început din *Heike Monogatari*², pe care-l știe oricine pe de rost: *Sunetul clopotului de la templul Gion este ecoul vremelniceii tuturor lucrurilor*. Ciocanul, trunchiul de lemn orizontal, e suspendat așa încât să nu se poată lovi cu el nebunește.

Hisano n-a putut s-o contrazică, dar a remarcat:

— Eu, unul, n-am auzit ecoul vremelniceii lucrurilor.

— În orice caz, și la spital ni s-a explicat că gestul ar putea avea un efect benefic asupra pacienților. E un tratament natural, mai bun decât sedativele sau tranchilizantele. Clopotul unui templu nu e un instrument de percuție.

— Dar ni s-a mai spus și că unii dintre doctori pot să judece starea pacienților după modul cum bat clopotul, a spus Hisano, care încă nu era complet calmat. Și că sunetul clopotului ar putea fi vocea bolnavilor, care încearcă să scoată la suprafață ceva din adâncul sufletului.

— Da.

— Dumneavoastră i-ați răspuns doctorului că vi se pare un lucru trist, dar el n-a acordat prea multă importanță, răspunzându-vă că lui nu i se pare așa. Vă amintiți?

— Bineînțeles. Cred că am să-mi amintesc multă vreme, și după ce Ineko va ieși din spital. Am să-mi amintesc ori de câte ori am să aud un clopot de templu, oriunde în Japonia. E altceva decât acea zi liniștită când Ineko, mică fiind, a bătut clopotul de la Miidera.

— Atunci și cel de ora șase, pe care tocmai l-am auzit, a fost vocea unui pacient, un ecou din adâncul unui suflet.

— Dar nu mi s-a părut vocea unui acuzator, a replicat mama. Nu sunt acuzatori în acel spital. Și, chiar dacă unii psihiatri, în încercarea de a-și vindeca pacienții, abordează un rol de acuzator, cum ai spus mai devreme, eu n-am făcut legătura cu sunetul de adineauri. N-am simțit deloc în reverberație confesiunea unui pacient, sau pocăință, remușcare ori tulburare. Cred că e greu să-ți exprimi sentimentele prin bătaia unui clopot. Sau poate că n-o iubesc pe Ineko cât o iubești dumneata.

— E vorba de altfel de iubire.

— Dar, dacă ai avut senzația că acuzatorul din sufletul dumitale a fost cel care a bătut clopotul, acuzându-te, atunci așa este, și n-am ce să mai spun.

— Nu starea mea sufletească m-a făcut să aud așa, a ripostat Hisano. Un acuzator a bătut clopotul. Un nobil acuzator.

— Nici capul dumitale nu e tocmai în regulă... pe malul râului ai văzut un șoarece alb inexistent, iar acum povestea cu clopotul...

— Capul meu n-are nimic!

— Nu există acuzatori la spital, a reluat mama, pe un ton blând. În cel mai bun caz, dacă ne luăm după povestea dumitale, dintre nebunii cei mai puri sau cei mai slabi, mulți ar putea fi autoacuzatori.

— Aștia sunt.

— Ce anume? Te referi la bolnavi?

— Da.

— Dar nu-ți poți da seama, numai după sunet, care dintre ei a bătut clopotul!

— Ba mi-am dat deja seama.

— Știi cine a fost? a întrebat mama uimită.

— El.

— Care „el“?

— Bătrânul, cred.

— Bătrânul?

— Nishiyama, bătrânul știrb, chel și slăbănog. L-ați văzut și dumneavoastră. Făcea caligrafie.

— A, cel care scria *Se pătrunde lesne în lumea lui Buddha, se pătrunde anevoie în lumea demonilor...* Am reținut fraza pentru că am mai văzut-o odată pe un sul pictat, caligrafiată de maestrul Ikkyū⁸, dacă nu mă înșel, a spus mama, privindu-l insistent pe Hisano. Crezi că un bătrân ca acela, care tremură din tot trupul de abia-l mai duc picioarele, ar avea puterea să bată clopotul?

— Da.

— Și crezi că are puterea să producă sunetul unui nobil acuzator? a continuat, incredulă. Nu e o închipuire de-a dumitale?

— Nu e o închipuire, cu siguranță. E intuiția mea, sau poate al șaselea simț. Ați văzut ce ochi avea bătrânul acela cu un picior în groapă? I-ați remarcat chipul și ținuta?

— Nu. Nu mi-a dat prin cap să-l studiez atent.

— Eu am simțit imediat că a comis cândva o crimă din cele mai atroce. A ucis pe cineva, sau și mai rău de-atât. În loc să fie închis în pușcărie și să primească pedeapsa cu moartea, a fost trimis la ospiciu. Dar am senzația că fapta lui s-a prescris deja.

— Nu mai spune! a exclamat mama uimită. Dar cum de ți-ai dat seama de toate astea? Mi se face frică!

— De mine? Hisano a scuturat din cap. Cel mult de bătrân ar trebui să vă temeți.

— Vrei să spui că s-a prefăcut nebun și a așteptat să se scurgă timpul, ca să i se prescrie crima?

— Asta n-am de unde ști. Dacă nici polițiștii n-au fost în stare să-l demaște, cum aș putea s-o fac eu, care n-am nici o legătură cu el și l-am văzut doar o dată? Poate că a înnebunit când a comis crima, sau poate că a comis crima pentru că era nebun.

— În orice caz, ești convins că e criminal. De ce?

— Nu i-ați văzut ochii? Se spune că are un fel de crize, ca de epilepsie, când e absorbit de caligrafia lui, dar nu se poate ști cu siguranță. Poate că tremură de frică sau de remușcare. Ochii lui sunt marea unei crime diabolice. Pupilele îi sunt tulburi și albicioase, dar lucrul acesta e pus pe seama cataractei, obișnuită la bătrâni. De ce *se pătrunde anevoie în lumea demonilor*? Eu cred că, mai degrabă, are câte un moment de luciditate și atunci, de groaza faptelor comise, are acele crize, luate drept epilepsie.

— Chiar dumneata ai recunoscut că l-ai văzut doar o dată. Nu ți se pare că analizezi prea profund? l-a întrebat mama, pe un ton liniștit.

— E posibil, i-a răspuns Hisano, parcă înfruntând-o. Aspectul lui de epavă m-a purtat cu gândul la o crimă îndepărtată.

— Chiar așa?

— *Se pătrunde lesne în lumea lui Buddha, se pătrunde anevoie în lumea demonilor* e o expresie

din filozofia zen?

— Așa am impresia. Nu mă pricep prea bine, dar sunt sigură că am văzut undeva, atârnată pe peretele unei camere pentru ceremonia ceaiului, o caligrafie de Ikkyū pe care scria asta.

— Chiar dacă bătrânul desenează acele cuvinte zi de zi, nu cred că o face împins de credință. Nu e vreun paradox cu înțeleșuri adânci. O face doar ca să nu mai simtă tortura crimei comise. Sau poate că o afirmă, cu neobrăzare.

— Atunci caracterele pe care le trasează sunt un fel de mântuire prin asceză.

— Nu e exclus, dacă privim lucrurile pozitiv, în felul dumneavoastră, deși...

— Nu e totuși un lucru pe care l-ar face un nebun.

— Dar bătrânul nu e complet nebun, a spus Hisano. Pe de altă parte, dat fiind că scrie neconținut același lucru, nici prea sănătos nu e.

— Să admitem că într-adevăr a comis o crimă abominabilă în trecut, așa cum susții, a spus mama, pe un ton calm. Din cauza asta ți s-a părut că auzi vocea unui nobil acuzator în sunetul clopotului bătut de el?

— Da. E fie posedat de rău, fie nobil.

— Eu cred totuși, în primul rând, că un bătrân în starea lui n-are puterea să bată un clopot de templu și să-l facă să răsunе atât de puternic.

— Poate că e cuprins de o energie sau o putere magică doar atunci. Probabil că a găsit și modul cel mai eficient de a manevra ciocanul de lemn. A căpătat obișnuință, de atâta timp de când o face.

— Eu tot nu reușesc să înțeleg de ce ești atât de convins că el, și nu altcineva a bătut clopotul de ora șase.

— Păi nu vă tot spun? Pentru că în bătaia acelu clopot răsună glasul acuzatorului!

— Iar eu îți tot spun că așa ți se pare doar pentru că ești într-o stare de spirit neobișnuită.

— S-ar putea. Sunt convins că el a fost tocmai pentru că sunt într-o stare de spirit neobișnuită, a replicat Hisano, pe un ton tăios.

Mama lui Ineko l-a privit cu atenție câteva clipe, apoi a coborât ochii, spunând:

— Nu ți se pare că, de ceva vreme, amândoi repetăm aceleași lucruri?

— Așa vi se pare? a întrebat-o Hisano, apoi a continuat, ca și cum ar fi vorbit cu sine însuși: Clopotul trebuie să sune iar la ora nouă. Ce-ar fi să merg la spital și să-l bat chiar eu?

— Poftim? a spus mama căscând ochii.

— Ca să vedem cum o să vi se pară dacă-l bat eu, a șoptit Hisano.

— Cu siguranță că cei de la spital n-au să-ți permită. Și, chiar dacă ți-ar permite, nu e ca și cum ai cânta la un instrument, după partitură. Așa cum ai spus chiar dumneata mai devreme, clopotele templelor n-au fost făcute ca să le bată până le crapă cineva cu mințile rătăcite...

— Eu mă gândeam să-l bat împreună cu Ineko.

Tonul lui Hisano era calm, plin de tristețe.

— Cu Ineko? a spus mama, perplexă. Sigur n-au să-ți dea voie. Ea tocmai a bătut clopotul de ora trei, ca să ne petreacă pe noi pe drumul de întoarcere. În plus, vizitele în timpul nopții nu sunt permise.

— Presupun că așa e regula de la ospiciu, dar sigur pot face și excepții. E o situație de urgență.

— Situație de urgență? Și care anume ar fi urgența?

— Oricât aş încerca să vă conving că, la ora şase, bătrânul a fost cel care a bătut clopotul, nu mă credeţi, a spus Hisano, din nou pe un ton ridicat. N-aţi sesizat diferenţa dintre sunetul produs de Ineko şi cel de la ora şase, al bătrânului?

— Sinceră să fiu, n-am sesizat-o. Doar că, la Ineko, mi s-a părut o bătaie mai slabă şi ezitantă, în timp ce la ora şase părea să fie cineva mai experimentat.

— Doar atât? Pesemne că, de la o vârstă, se tocesc simţurile sau se îngroaşă timpanul...

— E posibil. Numai că dumneata asculti clopotul prin prisma propriilor sentimente, şi chiar adineauri ai spus că eşti într-o stare de spirit neobişnuită.

— Starea de spirit neobişnuită e starea mea obişnuită! a replicat Hisano. Tocmai ce am lăsat-o pe Ineko la un spital de nebuni!

— E acolo ca să se poată vindeca! a spus mama pe un ton sever. Am mers până într-acolo încât am zis că n-o iubesc la fel de mult ca dumneata. Dar de iubit o iubesc, cu dragoste de mamă. În plus, de când a murit tatăl ei, s-a adăugat şi tristeţea pe care am împărtăşit-o doar noi două, mamă şi fiică, zi de zi.

— Ştiu lucrurile acestea foarte bine. Insinuaţi că v-o răpesc pe Ineko?

— Cum? Ce-ţi trece prin minte? Am intervenit eu între voi? V-am deranjat eu vreodată?

— De fapt, eu am încercat să alung imaginea dumneavoastră din sufletul ei.

— Nu mă deranjează. E inevitabil. Dacă voi doi sunteţi fericiţi, eu sunt mulţumită şi pot să-mi duc restul zilelor şi singură, chiar şi într-un azil de bătrâni.

— N-am spus aşa ceva! Însă, în tot acest timp pe care l-aţi petrecut singure, mă întreb dacă nu cumva aţi tratat-o ca pe lumina ochilor şi aţi protejat-o în mod exagerat.

— Ca pe lumina ochilor? S-ar putea, a răspuns mama, cu o figură tristă. Dar, domnule Hisano, copila şi-a văzut tatăl căzând de pe faleză. Am vrut s-o fac să uite şi să-i alin rana din suflet. Pesemne că mi-am făcut datoria de mamă cu prea mult zel.

— Cu prea mult zel, într-adevăr. De ce v-aţi dus fiica la ospiciu?

— Ca s-o vindec, pentru nimic altceva!

— S-ar vindeca foarte bine dacă m-aţi lăsa s-o iau de soţie! Dar vă împotriviţi. Dumneavoastră, care vedeţi copaci chinuiţi plângând, cum de nu vedeţi lacrimile din adâncul sufletelor unor oameni care se iubesc, despărţiţi de zidul unui spital de nebuni?

— Ineko suferă de cecitate faţă de corpul uman! Am crezut că, dacă se căsătoreşte, starea ei o să se agraveze.

— Când a avut primele simptome?

— Nu-mi amintesc exact. Ea spune că, atunci când calul tatălui ei a căzut de pe faleză, a ţipat, a închis ochii şi a leşinat în şa. Aşa a fost găsită şi salvată. Dar tot ea spune că a văzut fiecare detaliu al căderii în gol, al morţii tatălui şi a calului său. Ea aşa crede. Nu ştiu dacă au fost ochii ei, sau ochii conştiinţei ei. După mintea mea, o copilă nu poate vedea asemenea lucruri atât de clar şi cu sânge-rece. Eu bănuiesc că, de fapt, a închis ochii şi n-a văzut nimic. Spre deosebire de accidente rutiere, căderea de pe o faleză, în mare, durează mai mult de o clipă. Poate că a văzut accidentul cu ochii minţii, chiar dacă ochii trupului erau închişi. Niciodată, când mi-a povestit, nu i-am pus vreo întrebare care să sugereze că m-aş îndoii de ce-mi spune. Mi s-a părut totuşi ciudat faptul că omul s-a scufundat şi n-a mai ieşit deloc la suprafaţă, în timp ce calul a revenit şi s-a zbătut în valuri. Oare

fiindcă unul deja nu mai respira, dar celălalt era încă viu?

— Tatăl lui Ineko s-a izbit probabil mult mai tare, a spus Hisano, oarecum absent.

Nu fusese acolo să vadă cum se petrecuseră lucrurile și nu știa ce ar putea răspunde. În plus, felul de a vorbi al mamei era confuz și ușor straniu.

— Poate că trupul unui cal e mai rezistent decât trupul unui om?

— S-ar putea.

— Soțul meu era un bun înotător. Mi-a povestit că, înainte să se înroleze, a câștigat un concurs de înot, undeva prin prefectura Chiba.

— N-am știut!

Hisano a privit chipul mamei. Tatăl lui Ineko își pierduse între timp un picior. Ar mai fi putut înota chiar și așa, dar probabil că era deja mort când a atins apa. De fapt, Hisano nu prea înțelegea ce voia mama să spună. Poate că o derutase el, când îi spusese, alegându-și nepotrivit cuvintele, că-și protejase fiica în mod exagerat, ca pe „lumina ochilor“.

— Mamă, spuneți că Ineko a văzut detaliile accidentului cu ochii minții. Credeți că era o manifestare a cecității față de corpul uman?

— Nu, a clătinat mama din cap. Nu e vorba de cecitate. Prin ochiul conștiinței sau prin ochiul interior, indiferent cum îl numim, ea a văzut limpede. Și atunci, chiar dacă n-au fost ochii trupului, nu se poate numi cecitate.

— Da, sau chiar în vis... a completat Hisano. Aveți dreptate, de văzut, a văzut. Dacă la trezire nu ne mai amintim ce-am văzut într-un vis, nu-nseamnă că n-am văzut. Mă întreb însă care au o existență mai certă: lucrurile care apar într-un vis obișnuit, sau cele care sunt în jurul nostru, dar nu le vedem?

— Doamnă Hisano! a spus mama pe un ton mai ridicat. Ineko uneori nu vede lucrurile care se află chiar în fața ei! Nu e vorba de vise sau altceva!

— Dar le poate atinge și-și dă seama de existența lor.

— Nu ți se pare și mai înspăimântător? Ținându-și răsuflarea, mama a continuat îmbujorată: E un subiect delicat, dar hai să presupunem că fata mea se află în brațele dumitale. Dacă te atinge cu mâna, îți dă seama că ești acolo, dar ochii ei nu te văd. Nu e un lucru înfricoșător, atât de înfricoșător, încât te poate face să-ți pierzi mințile?

— Păi...

— Doamnă Hisano, cum ai iubit-o pe fiica mea?

— Cum am iubit-o pe Ineko? Bărbatul s-a-nroșit și s-a încurcat: Sincer, nu prea știu cum să vă răspund... Fiecare pereche se iubește în felul ei, dar eu n-am iubit-o decât pe Ineko, și nu pot să spun că, spre deosebire de altele, pe ea o iubesc într-un anumit fel...

— Mulțumesc, a spus mama, cu o plecăciune ușoară. Iartă-mă că ți-am pus o întrebare atât de indiscretă.

— La fel trebuie să fie și pentru ea. Nu cred că a fost lovită de cecitate pentru că eu am iubit-o altfel decât bărbatul dinainte. Nu cred că, atunci când e în brațele mele, îi devin invizibil ca să se poată gândi la cel dinainte.

— Sigur că nu! a spus mama repede. Așa e. Ai înțeles foarte bine din reacțiile ei.

— Da.

— Pentru că veni vorba... să știi că nici eu n-am cunoscut alt bărbat în afară de tatăl lui Ineko. În

fine, înainte de război era la modă dansul, și uneori am mai dansat cu alți ofițeri, ținându-ne de mână, sau am luat masa împreună, dar nimic mai mult. Întrebarea mea a fost nelalocul ei. Îmi cer scuze.

— Vă rog! E normal pentru o mamă să vrea să știe.

— E nepotrivit ca cineva cu atât de puțină experiență în dragoste să întrebe cum iubesc alte persoane.

— Eu am citit destule cărți sau reviste în care se vorbea despre trăiri sufletești și diversele forme pe care le ia dragostea. Dar una este să le reții din lectură și alta este să cunoști dragostea prin proprie experiență. Într-un roman, de exemplu, nu pot atinge cu mâna trupul aieva al unei iubite...

Hisano și-a dat seama că spusese ceva nepotrivit. Regretând, a coborât vocea:

— Așa cum v-am spus, nu știu dacă o iubesc pe Ineko așa cum iubesc toți bărbații de pe lumea asta, sau altfel. Când eram mai tânăr, am mai avut uneori relații cu fete care mi-au plăcut, dar asta a fost tot. Ineko mi-a pătruns cu totul altfel în suflet. Nici ei, pe de altă parte, nu i-a displicut felul meu de a o iubi, fie el obișnuit sau neobișnuit. Îmi închipui că vă e greu s-o întrebați direct astfel de lucruri.

Când s-a oprit, Hisano și-a dat seama că vorbele sale insinuau faptul că dragostea lor ajunsese și la aspectul ei trupesc, dar nu mai avea ce face.

Mama probabil că bănuia deja, pentru că n-a reacționat.

— Nici mie nu mi se pare foarte grav faptul că fata mea, atunci când e în brațele dumitale, ajunge să nu te mai vadă. E drept că mă trec fiorii când mă gândesc, dar măcar știu că nu e în nici un fel de pericol fizic. Dar ce te faci dacă cecitatea e un semn prevestitor al nebuniei? Ce te faci dacă ajunge să aibă o criză când e afară, undeva pe stradă? Atunci chiar ar fi periculos.

— Cecitatea ei apare doar în fața unei persoane pe care o iubește, sau pe care cel puțin o place. Am fost atent. Nu are nici o manifestare când e în oraș, înconjurată de oameni care-i sunt total indiferenți.

— Dar dacă, aflată pe trotuarul unei străzi foarte circulată, i-ar veni să traverseze în fugă fiindcă te-a văzut pe trotuarul celălalt, și brusc nu mai vede mașinile? Dacă, de sus de pe terasa gării sau a unui magazin universal, te vede doar pe dumneata, jos, și-i vine să sară?

— Nu are cum! În momentele de cecitate, i se șterge din fața ochilor numai persoana iubită. Ar vedea mașinile de pe stradă, doar pe mine nu m-ar vedea, pe trotuarul celălalt sau la baza clădirii.

— Astea sunt speculații, a replicat mama lui Ineko, și tonul i s-a înăsprit: Vrei să spui că Ineko s-a îndrăgostit de dumneata fără să te fi putut vedea? Te iubește fără să te vadă?

— Nu, dar...

— Cum, „nu“? În unele situații ceva din dumneata îi devine nevăzut, nu-i așa?

— Păi...

— Asta reprezintă un semn de nebunie. Boala se agravează și nu poți ști cât de mult.

— Totuși, nu era necesar s-o lăsați la un ospiciu. V-am spus de atâtea ori că aș fi putut s-o vindec dacă ne căsătoream. Hisano a coborât vocea: E clar că aveți de gând să-i tratați boala îndepărtându-o de mine, pentru un timp, poate chiar îndelungat. De asta v-ați dus fata, tânără și frumoasă, și ați lăsat-o printre nebuni murdari și violenți.

Chipul mamei lui Ineko a fost cuprins de tristețe.

— Zău, domnule Hisano... a spus ea abia ținându-și lacrimile în frâu. Este dorința mea de mamă s-

o văd pe fata mea vindecată, ca să vă puteți căsători. Te rog să înțelegi! Știi bine cât am căutat până am găsit un loc potrivit, printre atâtea ospicii – pardon, spitale de boli nervoase.

— Aveți dreptate. Recunosc și eu că spitalul din Ikuta are o anumită căldură, ca florile de pădărie de pe câmpuri. În plus, le dau voie și pacienților să bată clopotul templului...

— Nu-i așa?

— Totuși, cine credeți că ar vindeca-o mai bine, spitalul, sau eu?

— M-am temut că starea ei se va înrăutăți.

— De fapt, în primul rând ar trebui să vă întreb dacă o considerați cu adevărat nebună.

— Orice ar spune ceilalți, o mamă nu vrea și nu poate să creadă așa ceva.

— Ineko are doar o problemă a nervilor optici, o deteriorare parțială. Cel puțin de când o știu eu. Asta numiți nebunie? a întrebat-o Hisano, cu respirația întretăiată. Mă uimește cum de v-a mulțumit ideea de a o interna singură la spitalul din Ikuta.

— Știi, domnule Hisano... i-a răspuns mama, cu glasul cuprins de emoție, am convins-o spunându-i că, dacă te iubește și vrea să vă căsătoriți, trebuie neapărat să se vindece mai întâi.

— Ineko nu e nebună, are doar o ușoară problemă neurologică! Sau poate că, acasă, a avut manifestări mai grave de care eu nu știu? A avut crize de violență? Nu-mi închipui că a cuprins-o vreun atac de nimfomanie și a fugit în pielea goală pe stradă.

— Nici vorbă de așa ceva! Însă uneori era abătută și rămânea cu privirile în gol. Poate că se gândea la dumneata. În rest, n-a făcut nimic ciudat. Să știi că și eu m-am întrebat dacă nu s-ar fi vindecat imediat, odată ce vă căsătoreți. Însă neurologul mi-a spus că această boală rară a cecității față de corpul uman este mult mai gravă decât pare.

— Ba deloc!

— Îți amintești de exemplul pe care ni l-a dat doctorul, al tinerei mame care și-a ucis pruncul pentru că nu i-a mai văzut gâtul, deși, în palme, ar fi trebuit să-l simtă?

— Dar Ineko n-are puterea să-mi facă ceva, să mă sugrume sau să mă omoare. Cred că v-am mai spus asta. Iar dacă totuși aș muri de mâna ei... n-ar exista fericire mai mare pentru mine.

— Se spune că nebunia dă forță.

— Ineko nu este nebună. Sănătatea mintală și nebunia sunt separate de un fir de păr. La fel sunt geniile de oamenii complet banali. Geniile pot avea o putere neobișnuită, cum spuneți, înrădăcinată în boala fizică sau psihică, ori, dimpotrivă, fără nici o legătură cu ea. Ca să vă dau un exemplu simplu, marii cântăreți la *shakuhachi*⁹ sau maseurii profesioniști au degetele deformate, încovoiate.

— Ineko e o fată obișnuită.

— Cei mai mulți dintre oameni se consideră așa. În același timp, trăiesc cu convingerea ascunsă că au ceva diferit de ceilalți, ceva care-i face superiori. Lumea vorbește rar despre asta, dar eu așa cred. Dumneavoastră, mai în vârstă și cu experiență mai vastă decât mine, probabil că știți și mai bine. Ofițerii dinainte de război sigur nu erau niște rebuturi umane.

— Ah, teoria individualismului, conform căreia nu există doi oameni la fel.

— Așa este și în cazul răului. Diabolicii și nebunii nu fac altceva decât să perturbe viața socială a celorlalți, în momentul prezent. Sunt însă nenumărate exemple în istorie de oameni diabolici sau nebuni care au ajuns să fie respectați de generațiile ulterioare.

— Asta știu până și eu, i-a răspuns mama pe un ton liniștit. Dar Ineko nu e decât o fată cât se poate

de obișnuită. Dacă te însori cu ea, ai să vezi și probabil că ai să fii dezvățit. E ciudat să spun asta, fiindu-i mamă, dar să știi că, odată ce vă căsătoriți, n-au să mai însemne nimic ochii ei negri ascunși de genele lungi și dese, sau forma superbă a picioarelor ei.

— Sau cecitatea față de corpul uman.

— E, cu siguranță, un defect sau o anormalitate a nervilor optici, care nu se întâlnește la ceilalți oameni. Ca să-ți împrumut exprimarea binevoitoare, nu e o formă de nebunie.

— Nu înseamnă că întreg corpul meu îmi e invizibil.

— Nu. Dar nu poate fi exclusă posibilitatea ca boala să atace nervii optici și să-i deterioreze. Mama s-a oprit o clipă, apoi a continuat: Un exemplu poate fi cazul tinerei care și-a sugrumat copilul. Sau poate ai văzut tabloul lui Goya în care personajul își mănâncă pruncul începând cu capul, cu sângele curgându-i șiroaie din gât?¹⁰ Sigur, nu-l compar pe Goya, un geniu, cu Ineko...

— Da, dar Goya, dacă ar fi avut și el boala cecității, ar fi pictat grozăvii și mai mari, oameni fără gât sau fără trunchi, a replicat Hisano, râzând ușor. Dar boala lui Ineko se trage din dragoste. O dragoste de femeie aproape prea pură. Eu sunt convins de asta.

O slujnică, alta decât cea dinainte, a intrat să strângă masa. Era o fată cu umerii căzuți, lucru rar în zilele noastre. Părea că se strâmtează brusc de la piept în sus, ceea ce-i dădea un aer foarte nefiresc.

Privirile i s-au oprit la farfuriile din dreptul mamei: peștele fript era neatins, iar din *sashimi* abia ciugulise.

— Pe la ce oră să vă pregătesc așternuturile? a întrebat.

— Știi și eu? Pe la vreo nouă-zece, i-a răspuns mama, apoi s-a răzgândit: Poți oricând. Nu avem nimic de făcut, așa că ne rămâne doar să ne odihnim.

— Am înțeleș.

— Cum facem cu baia? a întrebat-o Hisano pe mama lui Ineko.

— Dacă doriți, v-o pot pregăti, a spus slujnica.

— Nu e nevoie s-o încălziți special pentru noi dacă nu mai aveți alți clienți, a spus mama, apoi i s-a adresat lui Hisano: Sper că nu te deranjează.

— Sigur că nu. Am senzația că atmosfera frumoasă și blândă a orașului îmi mângâie pielea, și mi-ar părea rău s-o pierd, spălându-mă.

— Mă duc acum să încălzesc apa, a spus slujnica și a ieșit.

Mama a întrebat, privind tavanul și ușile glisante, cu hârtia lor chinezească veche și emanând tristețe:

— Cum o fi baia? O să fie sinistru când am să mă pomenesc singură acolo. Deja, când mă gândesc, mă trec fiorii...

Și-a frecat ușor ceafa cu mâna stângă.

— Doamnă Hisano, te rog, intri dumneata întâi, să vezi cum e?

Bărbatul nu i-a răspuns la întrebare, ci a spus brusc:

— Mamă, cum o fi baia spitalului?

— Baia spitalului?

— Până și spitalele de nebuni au măcar o baie comună. Presupun că-i lasă pe pacienți să se îmbăieze. Oare Ineko va trebui să intre laolaltă cu celelalte bolnave?

— Probabil că intră toate odată.

— Vai, ce idee oribilă! Tremur din toate încheieturile!

Fiecare în parte și-a închipuit trupul gol, frumos, al fetei. Desigur, Hisano avea o imagine cu mult mai clară.

— Ineko, la grămadă în apa fierbinte cu femei cu părul despletit și cu ochii dați peste cap! Vai! Era acolo și una slabă ca un schelet. Probabil că i s-a adunat murdărie între coaste. Cred că sunt și unele cu unghiile netăiate, lungi ca niște gheare. Am observat că pielea lor avea o nuanță ciudată. Poate că nebunia schimbă și culoarea pielii? Unele erau negre ca moartea, altele, de un alb sinistru...

— Da?

— Când Ineko, cu pielea ei frumoasă, are să se amestece printre ele, o să le stârnească, și mă tem că au s-o zgârie cu unghiile lor și au s-o rănească.

— Nu mai vorbi așa! a încercat mama să-l oprească. N-are cum să se întâmple asta! Nici nu vreau să-mi închipui!

— De vreme ce ați dus-o și ați lăsat-o la spital, acum nu vă rămâne decât să vă gândiți la ea, închisă acolo. Doar îi sunteți mamă.

În liniștea serii nu se auzea nici măcar marea. Faptul că știa că e acolo, deși nu-i percepea freamătul, o invita pe mamă să reînvie amintiri. Amintiri despre Ineko, bineînțeles. Acestea au continuat să apară și după ce Hisano a plecat la baie, lăsând-o singură. Când s-a întors, mama l-a întrebat:

— Cum era baia?

— Întunecoasă și rece. Nu era nici prea curată... Mai bine v-ați lipsi.

— Da? Și totuși... a spus mama și s-a ridicat, fără ca privirile să li se întâlnească.

Tocmai își amintise niște lucruri despre fiica ei pe care nu i le putea povesti lui Hisano.

— S-au făcut aburi și cred că s-a mai încălzit puțin, i-a spus el, din urmă.

Bazinul cu apă fierbinte era cam mic pentru un han și atât de vechi, încât se vedea cu ochiul liber mizeria adunată în spațiile dintre scândurile pereților. Mama s-a ghemuit în fața bazinului, și-a turnat apă fierbinte peste șolduri, cu un căuș, și a simțit cum trupul i se destinde. Însă imediat, când a intrat până la umeri în apa fierbinte, a fost cuprinsă de un sentiment de singurătate. O dureau ochii.

A venit apoi neliniștea. Un geam al sălii de baie dădea către culoar, iar celălalt, către bucătărie. Erau mate, dar o urmărea impresia că e privită pe furiș. Era puțin probabil, dar nu-și găsea liniștea. În același timp, se temea că Hisano, profitând de faptul că rămăsese singur, ar fi putut pleca de la han ca să meargă la spital, s-o vadă sau s-o aducă înapoi pe Ineko.

Văzând-o că s-a întors foarte curând, Hisano a spus:

— E o baie foarte neprimitoare, nu-i așa?

— Da.

— Într-un han atât de mic, nu prea ai la ce să te aștepți...

— Așa e.

Mama s-a așezat în camera de alături, la măsuța cu oglindă, în dreptul căreia nici măcar nu era pusă o pernă pe jos. Și-a dat doar cu puțin ruj pe buze, fără să se machieze.

— Uitasem complet și mi-am amintit abia când am intrat în apă: acasă, azi înainte de plecare, am îmbăiat-o pe Ineko. Am vrut să fie curată când merge la spital. Am spălat-o eu pe spate. Nu mai făcusem asta de multă vreme. Ce ciudat, cum am putut să uit și să nu-mi amintesc nici când ai pomenit

dumneata de baie? E clar că nu sunt în apele mele, a spus ea râzând.

I-a venit în minte senzația tactilă a pielii lui Ineko. A simțit apoi în palme și moliciunea pielii ei, de când era prunc.

Ascultând-o pe mamă, Hisano și-a amintit și el de senzația pielii fetei. Sigur că percepția mamei și cea a iubitului erau diferite, însă cum nici el, nici mama nu lăsau nimic să se vadă pe chip, nici unul n-avea cum să-și închipuie ce simte celălalt.

— Dacă s-a spălat acasă, s-ar putea să nu folosească baia spitalului, astăzi cel puțin, s-a pomenit spunând Hisano.

Încerca să nu trădeze, de față cu mama, amintirea pielii lui Ineko.

— Probabil, a răspuns mama, cu un aer absent.

Îi povestise lui Hisano că ea și Ineko nu mai făcuseră baie împreună¹¹ de mult, dar oare câți ani trecuseră, de fapt, de când nu-și mai ajutase fiica să se spele? Nu, „ani“ e prea mult spus, trecuseră doar câteva luni sau chiar zile. Era un lucru obișnuit pentru ele să facă baie împreună și faptul ajunsese să treacă neobservat. Doar astăzi îi venise în minte. Pesemne că de asta îi venise să spună „după mulți ani“.

Își sprijinise mâna stângă de umărul fetei și, cu dreapta, o spălase pe spate. I se părea un lucru trist. Când îi ridicase părul ca s-o spele pe ceafă, niște clăbuc a poposit pe şuvițele de păr care scăpaseră neprinse. Se simțise tentată s-o spele și pe cap.

— Ineko, ai multe şuvițe mici care nu stau prinse.

— Știu, ies în evidență când vreau să-mi ridic părul la spate.

— Când te-ai spălat ultima oară pe cap?

— Acum patru zile. Ți-am spus atunci că merg la coafor.

— Așa e.

— Îmi miroase părul urât?

Mama își apropiase nasul de părul fetei, aproape atingându-l. Îi venise s-o strângă în brațe, dar se abținuse.

— Nu miroase.

— Mă gâdili!

Aproape că-i strecurase mâna pe la subsuoară. Și-a îndreptat pieptul și i-a turnat din nou apă caldă pe spate.

Și-a amintit de vremurile când făceau întotdeauna baie împreună, de parc-ar fi avut un acord tacit. Pe atunci o îngrijora ceva: lui Ineko, deja adolescentă, nu-i ieșea în afară sfârțul drept. Spre deosebire de cel stâng, era aproape îngropat. Pe nesimțite, sfârțul drept a crescut și el. Numai la o privire foarte atentă se observa că e mai puțin ridicat decât celălalt. De ce oare fusese mai întârziat? Sigur, mama lui Ineko nu credea să aibă vreo legătură cu crizele de nebunie, și era singurul aspect fizic al fetei care o preocupase vreodată. În rest, era de părere că Ineko are un trup frumos, cu degetele lungi ale mâinilor și cele scurte ale picioarelor frumos modelate.

Odată, fata a părut că se sfiește să intre în baie în același timp, și mama a bănuit că fusese în brațele lui Hisano. Sau poate că mai întâi bănuise, și de aceea i s-a părut că Ineko șovăie. Poate că ea nu se comportase deloc altfel, și sfiala fusese doar în imaginația ei de mamă. Oricum, pe vremea aceea deja aproape că pierduseră obiceiul de a face baie împreună. Nu putea spune exact de când,

dar probabil că avea legătură cu faptul că fata crescuse. Însă niciodată până atunci Ineko nu păruse să ezite.

Mama s-a gândit că fata nu vrea să-i arate trupul, dăruit pentru prima oară unui bărbat. I s-a părut o reacție firească și, în același timp, neașteptată. A încercat chiar să-și amintească noaptea nunții ei, însă n-avea cum să-și închipuie, cu adevărat, teama și tristețea fetei care nu-și putea vedea iubitul când o strângea în brațe.

S-a întâmplat în iarna în care Ineko era în al doilea an de liceu. În mijlocul unui meci de ping-pong, fata și-a dat seama că nu mai vede mingea. I-a povestit mamei incidentul, galbenă la față și tremurând din toate încheieturile. Pe vremea aceea, era rezervă în echipa de ping-pong a școlii. În ziua dinainte îi spusese mamei că urmau să aibă un meci între clase. Fiind într-o sâmbătă, ar fi trebuit să se întoarcă acasă ceva mai târziu ca de obicei, dar a sosit neașteptat de repede și, în plus, însoțită de o prietenă. Mama a auzit un „Bună ziua!“ de la intrare și a ieșit în prag.

— Ineko! a strigat ea, adresându-se mai întâi fiicei. Ce-ai pățit?

— I s-a făcut dintr-odată rău, și domul profesor m-a rugat s-o aduc acasă, a explicat prietena.

În timp ce vorbea întinsese mâna către spatele lui Ineko, observând-o atent și gata s-o susțină. Ineko s-a mișcat puțin, evitând atingerea. Fără să le arunce vreo privire, s-a îndreptat către vestibul. În trecere, a întins mâna dreaptă și a atins ușor brațul colegei, ca într-un gest de mulțumire. Apoi, fără să miște măcar buzele și fără să întoarcă capul, a mers drept către capătul coridorului și s-a făcut nevăzută. Era un comportament complet neobișnuit pentru ea, întotdeauna binevoitoare și politicoasă cu oamenii. Prietena ei, Yōko, venea des în vizită și se înțelegeau foarte bine. Fiind apropiate, nu era nevoie ca Ineko să-i mulțumească prea ceremonios pentru ajutor, dar purtarea ei de acum era altceva. După mersul fiicei, mama și-a dat seama că nu se simțea rău din punct de vedere fizic, și s-a scuzat față de colegă, zâmbind:

— Îmi pare rău. E ciudată azi. Ce s-a întâmplat?

Yōko privea și ea nedumerită în urma lui Ineko.

— Doamnă Kizaki, mergeți și stați cu ea. Ceva nu e în regulă. Eu îmi cer scuze, dar trebuie să plec!

În grabă, a pus-o pe mamă la curent: în timp ce juca, Ineko a lovit mingea de două ori cu o mișcare ciudată a brațului și cu trupul țeapăn, de parcă era o păpușă electrică. A treia oară a ratat mingea, de fapt nici n-a încercat s-o preia, ci doar a rămas așa, nemișcată. Pe urmă și-a dus dintr-odată mâinile la ochi, s-a ghemuit lângă masa de ping-pong și s-a lăsat în genunchi, pe podea, cu bustul aplecat înainte.

Colega cu care juca o privea nemișcată. Crezuse, după cum a explicat mai târziu, că pe Ineko o luase amețea sau că avusese un moment de anemie cerebrală și o aștepta să-și revină. Yōko fusese cea care alergase la Ineko.

— N-am nimic, i-a zis Ineko.

Yōko a mângâiat-o pe cap, dar și-a dat seama că nu era cel mai potrivit gest. Cu brațul drept a înconjurat-o pe după umeri și i-a pus palma stângă pe frunte. N-avea fruntea înghețată, ci mai degrabă caldă. Umezeala pe care o simțea sub palmă nu părea să fie de la febră, ci de la fierbințeala jocului.

— Ți-ai revenit? E bine atunci, i-a spus Yōko.

Ineko s-a ridicat brusc, de parcă voia să se scuture de atingerea colegei.

— N-am nimic, a repetat.

A plecat de lângă masa de ping-pong ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Părea că uitase complet de meci. Pășea cu privirile în jos și fără să scoată un cuvânt, iar sângele îi coborâse din obraji, dar nu era atât de slăbită încât să nu poată merge pe picioarele ei până acasă. I-a și spus lui Yōko, pe care profesorul o pusese s-o însoțească:

— E în regulă, zău! Lasă-mă să mă întorc singură. Vreau să mă întorc singură, a repetat. Te rog!

— Nu se poate, m-a rugat domnul profesor!

— Vreau să rămân singură... a spus Ineko, abia reușind să articuleze... ca să plâng!

— Tu, să plângi? Ce distractiv! a replicat Yōko, pe un ton voit vesel. Ar fi ceva, tu să plângi și eu să te consolez. O adevărată minune!

— Exagerezi!

— Păi, întotdeauna mă vezi pe mine plângând. Ai putea să încerci și tu din când în când, pentru variație.

— Ba să știi că sunt plângăcioasă de felul meu! Atâta că, de când a murit tata, mă abțin de față cu lumea.

Yōko își imagina că lui Ineko îi era ciudă că abandonase meciul și pusese dispariția ei rapidă în capătul coridorului, odată ajunsă acasă, pe seama faptului că voia să se închidă în camera ei și să plângă în liniște.

Când mama a deschis ușa camerei, nici măcar nu a întors capul. Mama s-a apropiat de ea, în tăcere. Ineko, așezată la birou, ținea două mingi de ping-pong în mâna stângă, cu brațul întins, și le studia. Scena nu era cu totul surprinzătoare, pentru că fata păstra întotdeauna câteva mingi de ping-pong în sertarul biroului, însă pe mamă a frapat-o faptul că acum le privea de parcă aveau ceva special. Ca și Yōko, și-a închipuit că era înciudată că abandonase meciul.

— Cum te simți? Nu vrei mai bine să te întinzi? a întrebat-o mama, punându-i ușor mâna pe spate. Doctorul de la școală te-a consultat? Ți-a dat vreun medicament?

— Nu.

— Să chem un doctor?

— Nu-i nevoie!

— Sigur?

— Sigur.

— Ce ți-a venit să scoți mingile de ping-pong și de ce te uiți așa la ele? Nu e plăcut să pierzi, dar asta e, se mai întâmplă. Nu te mai gânde. Hai, pune mingile la loc în sertar, a spus mama, luându-i-le din mână. Odihnește-te în pat până la masa de seară. Nu arăți prea bine. Vrei niște cafea sau ceai?

— Nu vreau, a răspuns Ineko și a întins mâna: Dă-mi-le înapoi!

Ineko a ținut puțin în palmă mingile recuperate și le-a mai privit o dată, apoi le-a închis în sertar. Mama îi observa mișcările.

Ridicând privirile, mama a zărit, în grădina interioară, cameliile de iarnă, înflorite. Bogăția de flori roșii era aproape uimitoare. Cele patru sau cinci camelii, de o vârstă considerabilă, își întinseseră crengile și crescuseră foarte înalte pentru soiul lor. Peste frunzele dense de un verde închis care se întrepătrundeau, se iviseră nenumărate flori, care le dădeau o lumină aparte. Umbra

acoperișului le ajungea până pe la jumătatea trunchiurilor, dând de veste că sosise iarna.

— Ce frumos au înflorit! a spus mama.

— Abia au început. Mai au încă mulți boboci, a răspuns Ineko. Pe vremea asta tata venea des în camera mea: „Au înflorit? Au înflorit?“

— Nu venea doar când era timpul cameliilor.

— Nu, dar atunci venea mai des. Și cameliile rămân mult timp înflorite...

Părea că lui Ineko în sfârșit i se mai dezlegase limba.

— Țin cam până încep să înflorească cireșii, primăvara, a răspuns mama, apoi a schimbat subiectul: Ineko, ce s-a întâmplat în timpul meciului? Încă n-ai apucat să-mi povestești. A fost ceva legat de mingea de ping-pong?

— Da. N-am mai văzut-o.

— N-ai mai văzut-o?

— Exact.

— Cum adică? Adversara a lovit-o cu așa viteză încât n-ai putut-o vedea? Sau te-a luat pe tine amețea?

— Nu. Fără să se întâmple nimic, dintr-odată n-am mai văzut-o.

— De ce?

— Nu știu.

— Ți se făcuse rău?

— Ar fi fost bine să fie așa! Dar nu mi s-a întunecat privirea, cum se întâmplă atunci când ești așezat și te ridici prea repede în picioare. Stăteam dreaptă și vedeam toate celelalte lucruri din jur, dar nu și mingea.

— Așa ceva nu se poate, a contrazis-o mama. N-aveai cum să vezi tocmai celelalte lucruri. Într-un meci ochii se concentrează numai pe traiectoria mingii și lucrurile din jur se estompează. Așa se întâmplă.

— Ba nu, a spus Ineko, repetând apăsător: Am văzut totul, mai puțin mingea.

— Așa ți se pare ție. Și asta e o dovadă că nu ți-e bine.

Ineko nu părea s-o audă. Cu ochii îndreptați către cameliile din grădină, dar fără intenția anume de a le privi, a spus pe un ton melancolic:

— Și totuși, mamă, am nimerit-o de două ori, deși n-o vedeam. Poate că mi-am dat seama de traiectorie din poziția corpului și din mișcarea brațului adversarei, sau poate că mi s-a dus mâna unde trebuia, cu intuiția căpătată din obișnuință. Când mi-am dat seama, mi s-a făcut foarte frică. Pentru că nu vedeam mingea și pentru că o nimerisem. Am simțit spaima până în adâncul sufletului și am încremenit.

— Așa deci?

Mamei îi era greu să conceapă, dar nici nu se putea îndoi de Ineko. Îi percepea, cel puțin într-o oarecare măsură, groaza. Au tăcut o vreme. Fata părea că se străduiește să-și vină în fire. Cu o voce puțin mai sigură, a spus:

— Știi că și orbii joacă ping-pong?

— Serios? Mama i-a aruncat o privire și a întrebat prosteste: Orbii pot să joace ping-pong?

— Pot.

— Nevăzătorii au intuiție bună... dar chiar ping-pong?

— Folosesc niște mingi speciale, cu bucățele mici de plumb înăuntru, care fac zgomot când se mișcă. Așa își dau seama de direcție.

— Dar chiar și așa...

— Iar masa de ping-pong are o formă ca de munte, e mai înaltă la mijloc și mai joasă la margini. Marginile au și ele o bordură mai ridicată. Există și fileu, ăsta chiar e interesant: are loc liber sub el, și pe acolo trebuie să treacă mingea. Dacă e dată prea sus, se prinde în fileu.

— Deci mingea trebuie dată pe dedesubt?

— Da.

— Atunci practic mai mult o rostogolesc.

— Și la jocul de baseball pentru nevăzători mingea e lovită ca să se rostogolească.

Ineko i-a explicat că vizitase odată o școală de nevăzători și acolo îi văzuse jucând ping-pong și baseball. I-a povestit mai departe despre jocuri, dar mama n-o asculta foarte atent, fiind mai preocupată s-o observe. Se îndoia puțin de faptul că cei complet orbi reușeau să joace baseball, cu toată intuiția și obișnuința jocului, chiar dacă mingea zornăia când se rostogolea. Sau poate că jucau doar cei aproape orbi, cei cu vederea foarte slabă? S-a abținut să întrebe. Din explicațiile fetei nu se înțelegea prea bine nici cum se desfășurau atacul și apărarea, dar mama s-a mulțumit să dea din cap în semn că asculta, cu o expresie cât mai neutră.

Profitând de o pauză a fetei, mama a întrebat-o calm:

— Când i-ai văzut tu pe orbi jucând ping-pong și baseball?

— Când eram la gimnaziu. Am mers odată cu clasa în vizită la o școală de nevăzători.

— Când erai la gimnaziu... Mi-ai povestit și mie, atunci?

— Sigur că ți-am povestit. Cel puțin așa cred.

— Da? Mama a lăsat privirile în jos: Probabil am mai auzit povestea... și totuși, de ce nu mi-o amintesc?

— N-aveam cum să nu-ți spun.

— Așa e. Pe vremea aceea, când te întorceai acasă, imediat începeai să-mi povestești, turuind, tot ce s-a petrecut la școală. De fapt, așa faci și acum, chiar dacă nu mai vorbești cu aceeași viteză. Pe atunci mă amuza nespun să te aud, povestind repede-repede, din clipa în care intrai în casă. Vocea ta era ca un clopoțel plin de viață în casa în care petrecusem întreaga zi singură... Probabil că mi-ai spus și despre școala de nevăzători, a încheiat mama, după o clipă de tăcere.

— Sigur. Dar pe urmă ai uitat.

— Tare ciudat! Ar fi trebuit măcar să-mi amintesc că am mai auzit o dată lucrurile astea, nefiind ceva foarte obișnuit.

— Ciudat, într-adevăr, a spus și fata, cu un aer de îndoială. Oare chiar să nu-ți fi spus? Și, dacă nu, mă întreb de ce.

— Te întrebi de ce? Păi numai tu poți să știi.

— Mamă, chiar ți se pare că e prima oară când auzi despre asta?

— Da.

— Zău?

Ineko părea că începuse și ea să se îndoiască puțin dar, în mod straniu, lucrul acesta îi mai liniștise

agitația interioară.

— În afară de asta, și tu ai povestit acum de parcă ar fi fost prima oară.

— Ei, cum așa? a protestat Ineko. Cum am povestit? Mamă! Sporturile astea pentru nevăzători sunt ceva ieșit din comun, greu de imaginat pentru cine nu le-a văzut, așa că e normal să le explic ca pe ceva excentric.

— „Excentric“? a murmurat mama, părând că n-a înțeles bine.

— Sau „inedit“. Tocmai am învățat la școală cuvinte din astea, „excentric“, „inedit“, și încercăm, cu fetele, să le folosim cât mai des. Acum mi-a venit să spun „excentric“.

— Când ai început să povestești, m-ai întrebat mai întâi: „Mamă, știi că și orbii joacă ping-pong?“, ca un fel de introducere, și abia pe urmă ai intrat în subiect. Dacă mi-ai mai fi vorbit și altă dată despre același lucru, nu ți-ai mai fi ales cuvintele așa.

— Vai, mamă! a exclamat Ineko pe tonul răsfățat folosit de multe ori în copilărie.

Mamei i-a mai trecut din îngrijorare. Fata a continuat, sigură pe sine:

— E prima lecție de retorică, primul și cel mai simplu lucru care se învață: când vorbești despre ceva ieșit din comun sau când vrei să captezi atenția interlocutorului, începi cu o întrebare de genul ăsta.

— Bine, dar...

— Ce „dar“?

— Mie în continuare mi se pare că acum aud pentru prima dată, a spus mama, părând că scotocește, fără succes, prin amintiri vechi.

Privindu-și mama cum se înnegura la față, Ineko a coborât glasul și a spus stins:

— Oare așa e? Chiar să nu-ți fi vorbit despre asta?

— Dacă-mi povesteai, n-aveam cum să uit complet, pentru că e ceva ce rămâne în memorie. Și dacă n-aș fi ținut minte toate detaliile, tot ar fi trebuit să-mi amintesc subiectul, măcar în linii mari.

— Așa e, i-a dat dreptate și Ineko. Admițând că nu ți-am povestit, mă întreb de ce n-am făcut-o. Ai idee?

— Cum aș putea? a râs mama blând. Știi ce? Hai să nu ne mai batem capul. Nu e ceva atât de important.

— Ba este! E o problemă. Una serioasă...

Pentru mamă problema era și mai serioasă. Insistase atât de mult cu întrebările sperând că astfel neliniștea vagă ce o cuprinsese avea să ia o formă mai clară. Bineînțeles, avusese mare grijă ca Ineko să nu-și dea seama, nici după ton, nici după expresia feței.

De fapt, nu se putea numi exact „neliniște“. Era un fel de val de ceață din care s-ar fi putut ivi oricând silueta neliniștii. Se întreba dacă nu cumva exista vreo legătură obscură între faptul că, în ziua aceea, Ineko nu mai văzuse mingea de ping-pong și faptul că nu-i povestise, cu ani în urmă, despre vizita la școala de orbi și sporturile lor. Dacă exista vreo înlănțuire, aceasta nu putea fi decât ascunsă, pentru că nu-și amintea, acum, pe loc, de vreun eveniment care să constituie o dovadă a ei.

Ineko spusese deschis că „e o problemă“, dar, spre deosebire de mama ei, n-a stat s-o cerceteze în profunzime.

— Zău acum, admițând că nu ți-am povestit, de ce n-am făcut-o? a repetat ea. Foarte ciudat! Poate că în aceeași zis-a întâmplat vreun lucru mai grav și am omis să vorbesc și despre ping-pongul

nevăzătorilor? S-ar putea să fi fost așa, deși nu-mi aduc aminte...

Mama lui Ineko și-a amintit brusc de altceva:

— Tu, când erai mică, erai tare plângăcioasă. Îți era milă până și de camelii: când li se scuturau florile, le culegeai și le puneai în plicuri sau le presai între paginile cărților. Nu te-am văzut niciodată să le măтури și să le arunci.

— Asta când eram foarte mică.

— Făceai des pernițe umplute cu flori uscate, camelii, *jinchōge*¹² sau violete. Dacă era o perniță cu violete, o brodai cu violete. Chiar și uscate, florile își păstrau puțin din parfum. Nu erau niște pernițe lucrate cu mare măiestrie, dar în fiecare an, când venea vremea florilor respective, împrăști ai umplutura sau coseai altele noi, și pe urmă le brodai... erai foarte sânguincioasă.

— Tatei îi plăceau pernițele cu parfum dulceag.

— I-ai făcut chiar și o pernă de pus sub cap, cu flori uscate. I-a luat ceva până s-a obișnuit cu ea...

— Așa e, îmi amintesc!

— Mai știi? Odată l-ai întrebat, foarte preocupată: „De ce-a venit copacul ăsta la noi în grădină? De ce înflorește aici? Putea să trăiască pe munte, sau într-o pădure, sau în grădina altcuiva“. L-ai pus în încurcătură și, neștiind ce să-ți răspundă, a spus: „A înflorit la noi ca să-mi devină mie pernă“. Iar tu ai exclamat: „Da? Atunci cred că e foarte fericit!“ Tatăl tău a râs, a spus că ești foarte drăgălașă și te-a mângâiat pe păr.

— Nu m-a mângâiat, m-a apucat de vârfurile cozilor și a tras tare de două-trei ori.

— Ce bine-ți aduci aminte!

— Pentru că m-a durut, a răspuns Ineko, îndreptându-și privirile către cameliile din grădină.

Se dusesse cu gândul la iubitul ei, Hisano, căruia îi plăcea enorm să se joace cu părul ei.

— Așa un copil erai tu, a spus mama, ca o continuare a amintirilor dinainte. Îți era milă de florile care cădeau.

— Și?

— A, mi-am amintit! a exclamat mama, fără să-i acorde atenție. Atunci când i-ai pus întrebarea dificilă, dar tipică pentru un copil: „De ce copacul a venit la noi? De ce înflorește aici?“, tata ți-a spus că fiecare copac are destinul lui.

— Da?

— Copiii spun lucruri complicate.

— Copiii se miră de orice. Când ceva li se pare curios, tot ceea ce-i înconjoară se învăluie în mister: Ce-i asta și de ce există? Ei nu înțeleg. Toți sunt așa. Când un copil scormonește pământul din grădină și dă peste o rămă, întreabă: „Ce-i asta?“ „O rămă“, i se răspunde. „Râmele stau în pământ? De ce stau în pământ?“ „Stau în pământ pentru că acolo trăiesc ele“, îi explică adulții, dar bineînțeles că nu-i de-ajuns. Nu i se pare uimitor doar faptul că râmele trăiesc în pământ; i se pare de neînțeles și de ce există pe lumea asta niște viețuitoare atât de diferite de oameni. Dacă-l înțeapă un țânțar, întreabă: „De ce m-a înțepat pe mine? Eu strivesc cu mâna țânțarii care mă înțeapă, și atunci de ce a venit la mine?“ Când eram mică, mi-era frică de întuneric, și odată l-am întrebat pe tata: „De ce există noaptea?“ Îmi amintesc ce mi-a răspuns: „Dacă ar fi mereu lumină, n-am mai putea dormi“. „Și atunci, cine ne-a dat noaptea?“ „Probabil că zeul care-i face pe oameni să doarmă.“ „Zeul Somnului? Ce fel de zeu e? Unde e?“ „Nu putem să-l vedem pentru că dormim.“ Toate răspunsurile

astea ale tatei până la urmă erau doar minciuni.

— „Cine ne-a dat noaptea?“ e o întrebare foarte interesantă! a remarcat mama.

— Dar noaptea n-a fost creată ca să poată dormi oamenii! Și, dacă oamenii n-ar exista, noaptea tot s-ar lăsa peste pământ. Oamenii dorm pentru că se lasă noaptea.

— Știi și eu? Și dacă n-ar exista noaptea, oamenii tot ar trebui să doarmă. Deși e de neconceput să nu existe noapte. Noaptea există pur și simplu.

— Dacă aș fi copil, acum te-aș întreba: „De ce există noaptea?“ Așa întreabă toți copiii când sunt uimiți sau când nu înțeleg ceva, dar adulții încearcă mereu să scape, spunând că sunt „întrebări dificile“.

— Dar așa și sunt! Nu știi ce să răspunzi. Noaptea există pentru că există, râmele trăiesc în pământ pentru că trăiesc în pământ. Așa stau lucrurile, cel puțin pentru oamenii obișnuiți, ca noi. Oamenii au apărut pe pământ, unde există noapte. Sunt construiți așa încât noaptea să doarmă. Și majoritatea celorlalte animale la fel.

— Bun. Și mai departe?

— Mai departe ce?

— Păi, n-am terminat discuția dinainte. Ai spus că așa eram eu, îmi era milă până și de florile căzute, iar eu te-am întrebat „Și?“, ca să continui.

— A, da. Tocmai ziceam că tatăl tău îți vorbea de destinul copacilor și că cel care creștea și înflorea la noi în grădină așa era sortit.

Pornind de aici, mama și-a mai amintit ceva și a continuat:

— Tatăl tău a spus că ești o mică filozoafă.

— A spus-o sperând c-o să mă mulțumesc cu atât, pentru că-l întrebam lucruri complicate și el nu știa ce să-mi răspundă. Din perspectiva lui, toți copiii sunt filozofi, cu atât mai mult cu cât sunt mai mici. Eu l-am întrebat atunci: „Când copilașul începe să gândească, să privească și să vorbească, atunci devine filozof?“ El mi-a răspuns: „Cam așa ceva“. Apoi a clătinat din cap, ca și cum mi-ar fi dat dreptate, dar nu cred că era prea atent la ce-i ziceam. Ce i-o fi venit să-i spună unui copil că e filozof? Iar când l-am întrebat „Tată, ce e un filozof?“, el n-a mai știut ce să-mi răspundă. Mi-a spus doar că „un copil n-ar înțelege“.

— Păi, nici eu nu știu ce e filozofia, și nici tu, chiar și acum. În orice caz, a reluat mama după o clipă de pauză, presupun că înseamnă a gândi pornind de la ceva ce ai simțit. O simțire foarte naivă, prin care percepi ca uimitoare niște lucruri cu care alții sunt deja obișnuiți și la care stai apoi să reflectezi. Nu crezi?

— Mamă, a exclamat Ineko, cu chipul înnegurat din nou, faptul că n-am mai văzut mingea în timpul meciului nu e ceva cu care sunt obișnuită, nici ceva uimitor și nimic mai mult!

Deși reveniseră la subiectul delicat, mama a încercat să nu-și arate îngrijorarea pe chip.

— Dar nu așa s-a întâmplat! Nu e vorba că n-ai văzut-o, ci doar ai crezut că n-o vezi, Ineko. Numai pentru o clipă. Ai spus că ai nimerit-o când ți-a trimis-o adversara. Cum ai fi putut-o nimeri dacă n-o vedeai?

— Joc ping-pong de multă vreme. Am reflexe bune.

— Nu cred că asta e explicația. Când ai atins mingea, mâna ta a simțit același lucru ca de obicei?

— Nu-mi dau seama... Acum, când mă întrebi, mi se pare, într-adevăr, că am simțit impactul

mingii, a spus Ineko. (I se citea pe chip efortul de a-și aminti.) Dar nu sunt absolut sigură. A fost, cum ai spus, o reacție instinctivă, pe moment.

— A fost o chestiune de fracțiune de secundă, încât nici nu poți spune categoric dacă ai văzut mingea sau nu.

— Ba nu! Sunt sigură că n-am văzut-o. În clipa în care mi-am spus „Vai! Nu mai văd mingea!“, am fost îngrozită, am înghețat pe loc și m-am lăsat jos, ghemuită.

— Ai avut doar un moment de slăbiciune fizică. Nu chiar leșin, doar o deficiență a sistemului nervos.

— O deficiență a sistemului nervos?

— Sau poate că n-a fost a sistemului nervos. O cădere, o lipsă de ceva... O clipă în care ți-ai pierdut concentrarea, sau ai amețit puțin...

— Ba nu!

Timp de câteva momente, mama a privit-o pe Ineko în tăcere, apoi a spus, coborând vocea:

— Se mai întâmplă ca oamenii să aibă amnezie, sau altfel de probleme de memorie, de scurtă durată. A pățit așa și tatăl tău, cred că-ți mai amintești povestea?

— Da. E prima mea amintire.

— Noi n-am fost atunci de față. Știm doar ce ne-a povestit el.

— Eu am crezut, fără cea mai mică îndoială, tot ce ne-a spus: că, adânc în inima muntelui, i s-a înfățișat o preteasă-fecioară sau o făptură cerească, trimisă de zei, care l-a protejat și l-a salvat. Aveam trei ani pe atunci, dar îmi amintesc limpede chiar și acum.

— În ziua capitulării, tatăl tău a fost cuprins de o adâncă deznădejde, ca să folosesc termenul epocii, și s-a făcut nevăzut. Dar a fost ceva mai dureros decât deznădejdea sau o simplă dispariție. Pe lângă faptul că el, ofițerul de la comandă, nu putea fi localizat, în cele cinci zile cât a rătăcit prin munți a avut episoade de pierdere a simțului realității – cât de dese nu putem ști –, cu momente de amnezie și de leșin. E cu atât mai înspăimântător faptul că, în tot acest timp, era călare. A coborât din șa doar în fața arborelui de camfor.

— Era călare când a ajuns înapoi la unitatea militară? Parcă așa țin minte.

— Unitatea militară era, de fapt, cartierul general. S-a întors călare, într-adevăr. Dar sigur a trebuit să coboare măcar o dată de pe cal, atunci când și-a scris numele la baza arborelui. Mi-a povestit că nu realiza ce face, atunci când și-l scrijelea, cu sabia. Nu știa nici cum ajunsese la poalele arborelui. Nu-și amintea nimic. Atunci i s-a înfățișat tânăra fată, i-a vorbit și el și-a venit în fire. Tatăl tău spunea că era ca o domniță din ceruri, nespus de delicată și frumoasă, pesemne o preteasă-fecioară sau o făptură trimisă de zei. O fată obișnuită n-ar fi avut cum să străbată până acolo, în inima munților, mai ales că nu erau nici măcar poteci. A fost uimită să vadă ce începuse el să creșteze pe trunchiul copacului, „locotenent-colonel al armatei terestre...“. Cu multă atenție, l-a îngrijit și l-a ajutat să coboare de pe munte.

— Dar tata i-a mulțumit atunci? Mai târziu poate că și-au scris scrisori?

— Nu cred. S-au întâlnit doar pe munte, și asta a fost totul.

— Ce nepoliticos, asta în cazul în care era o fată în carne și oase, și nu vreun trimis ceresc.

— Nu cred că a fost doar în închipuirea tatălui tău, chiar dacă era într-un moment în care căuta salvarea și ar fi putut plăsmui, în minte, o figură salvatoare. Deși nu-și dădea seama ce face, se pare

că voia să cresteze pe trunchiul copacului „Locotenent-colonel al armatei terestre, Kizaki Masayuki, a îndeplinit pe locul acesta sinuciderea rituală“. Când i s-a arătat fecioara, ajunsese până la jumătate.

— Caracterele erau scrise cum se cuvine? Dacă-și pierduse judecata...

— Caracterele? Cred că de citit se puteau citi.

— Tu nu le-ai văzut?

— Nu.

— Și n-ai vrea să le vezi? Eu aș vrea! M-a copleșit dintr-odată dorința de a le vedea! a spus fata energic. Trebuie să mai existe și acum semnele scrise de tata. Sunt sigură!

— Probabil că încă mai sunt, dacă nu s-a uscat copacul sau n-a fost tăiat. Au rămas crestate pe trunchi.

— Mamă, hai să mergem să le vedem! Du-mă să le văd!

— Ce-ți veni, așa deodată? Mă și sperii... Locul e departe, în insula Kyūshū! Bun, ajungem noi cumva acolo, și poate că reușim să aflăm despre care munte e vorba, dar cum descoperim arborele de camfor? N-avem nici pe cine să întrebăm, și nici cum să-l găsim fără ajutor.

— Dar există fata care l-a salvat pe tata. E suficient s-o căutăm pe ea.

— Și cum te gândești să facem?

— Foarte simplu: n-aveau cum să fie prea mulți ofițeri într-un singur loc. Fata sigur și-l amintește. Dacă întrebăm de tânăra care, în timpul războiului, a salvat un locotenent-colonel în munți, o găsim imediat.

Ineko se însuflețise brusc; mama, puțin îngrijorată, a spus încet, ca să devieze discuția:

— Mă întreb cu ce s-o fi hrănit tatăl tău în cele trei-patru zile cât a rătăcit prin munți, până să-și scrie numele pe arborele de camfor. Dar calul? Nu cred că, în starea lui de spirit, s-a gândit să-și ia cu el provizii. Tu ce crezi?

— Ai dreptate. La așa ceva numai o soție sau o mamă s-ar gândi. Nu l-ai întrebat ce-a mâncat?

— Nu. El nu prea voia să vorbească despre zilele pe care le-a petrecut ascuns în munți, iar eu, la rândul meu, am evitat să-l întreb. Am înțeles foarte bine că plecase să-și caute un loc pentru sinuciderea rituală. Chiar dacă nu mai era el însuși, totuși a crestat pe copac „locotenent-colonel al armatei terestre“; faptul că și-a scris acolo gradul, „locotenent-colonel“, l-a frământat încă mulți ani după aceea.

— Ce trist! a exclamat Ineko.

— Da... a făcut mama, mai mult ca un oftat. A rămas tăcută, cu gura ușor deschisă.

Cuvântul „trist“ are un sens foarte larg. Se folosește într-o multitudine de situații. E ambiguu, ca cele mai multe cuvinte care exprimă sentimente, și în același timp este și cel mai banal dintre ele. Cu toate acestea, spus pe neașteptate, îl poate mișca pe interlocutor și-i poate declanșa sentimentalismul.

— E mai bine să simți tristețea în viață, a spus mama, după câteva clipe, apoi a adăugat: Tristețea moderată. Oamenii care nu cunosc nici măcar tristețea moderată...

— Ce-i cu ei? a întrebat Ineko, văzând că mama se oprise. Și ce înțelegi prin „moderat“? „Într-o măsură potrivită“? Ce e aceea o „tristețe moderată“?

— Așa cum simțim noi două.

— Da?

— Mie mi se pare că tristețea noastră este atât cât trebuie, nu crezi?

— Știu și eu?

— Odată ce-ai ajuns s-o cunoști, îți dai seama că tristețea n-are limite și că sunt nenumărați oameni mult mai îndurerați ca tine, pe lumea asta. Prin comparație, tristețea noastră e potrivită.

Ceea ce simțise mama, ca soție de militar, după pierderea războiului, și ceea ce simțiseră amândouă, în urma morții accidentale a lui Kizaki, era o durere ce depășea cu mult termenul de „tristețe“, dar intensitatea sentimentului se estompase cu timpul, și acum plutea peste viața lor de zi cu zi ca o simplă mâhnire.

Când tatăl lui Ineko își scrisese numele pe copac, cu mințile pierdute, adăugase și gradul militar, ceea ce era un lucru firesc pentru ofițerii din acea vreme. Urmase școala militară și apoi, în armata terestră, urcase pe scara ierarhică până la gradul de locotenent-colonel. Nu putuse scăpa rangului nici în ziua capitulării. În plus, fiind invalid, cu un picior amputat, statutul său în cadrul armatei era neclar, neștiindu-se dacă părăsise sau nu serviciul activ; acest lucru îi crease probabil un sentiment de inferioritate care-l atașase și mai mult de rangul său.

Chiar și acum, după mai bine de zece ani de la înfrângere și după moartea sa, când soția și fiica își aminteau faptul că scrijelise atunci, pe trunchiul copacului, „locotenent-colonel“, li se părea un lucru „trist“. La fel de „trist“ considerau și faptul că ofițerul resimțise, tot restul vieții lui, un puternic dezgust față de acele întâmplări.

De mulți ani, mama și fiica evitau pe cât posibil să pomenească despre rățacirea tatălui prin munți, în ziua capitulării, și despre accidentul de mai târziu, soldat cu moartea sa. Readucerea lor în discuție, acum, le-a făcut pe cele două să pronunțe cuvântul „tristețe“. Pentru fiecare dintre ele însemna altceva, dar se înțelegeau reciproc. Auzindu-l rostit de cealaltă, fiecare a fost surprinsă, însă nici una n-a pus mai multe întrebări. N-au stat să analizeze nici dacă tristețea pe care o resimțeau ele era sau nu „potrivită“, conform standardelor lumii. Trăiau purtând în suflet o tristețe moderată. Până și fata părea să se fi împăcat cu gândul că așa era mai bine.

— Dar știi, Ineko, a spus mama pe un ton sobru, eu nu cred că există vreo legătură între faptul că n-ai mai văzut azi mingea de ping-pong și rățacirea tatălui tău prin munți, despre care spunea că nu-și mai amintește. Sunt absolut sigură că nu e ceva moștenit. Doar că mi-am amintit eu de tatăl tău, și am adus vorba.

— Da?

Ineko părea cu gândul în altă parte și n-a avut nici o reacție.

În timp ce vorbea, și în mintea mamei își făcuse loc altceva atât de ciudat, încât a făcut-o să roșească. Era povestea unei cunoștințe, văduva de război a unui ofițer. La invitația unei prietene, s-a dus la un salon de cosmetică ținut de un bărbat. De manichiura ei s-a ocupat tot un bărbat. Povestea că experiența a relaxat-o enorm și a ajutat-o să mai scape de stres. De ce-și amintise tocmai asta și tocmai acum?

Ineko, în schimb, se gândea la fata care-l salvase pe tatăl său, în munți. „O preoteasă-fecioară sau o făptură trimisă de zei“, spusese mama sa, dar lui Ineko îi era greu să creadă că asemenea făpturi mai existau în ziua de azi. Chiar și mama sa părea să aibă o ușoară îndoială. Dar, odinioară, copilă fiind, crezuse. Imaginea tinerei îi apărea mereu în fața ochilor. Fecioara sălășluia în Ineko. Era Ineko. Așa fusese, din copilărie până deunăzi. Era firesc să-i mai vină în minte, chiar dacă nu mai credea în existența ei.

Când i-a propus mamei, pe un ton hotărât, să meargă în Kyūshū ca s-o găsească pe fată, Ineko n-avusese câtuși de puțin intenția să-și ironizeze mama sau tatăl defunct. Vorbea cât se poate de serios. Deși uneori se întreba dacă nu era o invenție sau o nălucire de-a tatălui ei, când și-a exprimat în cuvinte dorința de a o întâlni pe fata care trăise în ea toată copilăria, i-a afirmat din nou acesteia existența. În același timp însă, în adâncul sufletului, i s-a trezit și teama că ar putea fi doar o închipuire. De aceea, când mama nu s-a arătat prea entuziasmată de planul ei de a merge în munții din Kyūshū în căutarea fetei, Ineko a fost dezamăgită, dar, în același timp, s-a simțit și ușurată.

Pentru că nu mai aduseseră de mult în discuție povestea rățcirii tatălui prin munți, în ziua capitulării – „*acea* întâmplare“, cum o numeau –, mama a relatat-o ca pe o noutate, însă pentru fiică era prima amintire, întipărită în culori vii în memorie. Micuța Ineko crezuse sincer în existența „zânei trimise de zei“, însă nu putea spune exact de când aceasta venise să-i trăiască în trup. Poate că s-a întâmplat imediat ce-a auzit povestea pentru prima oară.

Între micuța Ineko și fata din munte era o diferență de vârstă. O simțea până și copila. Din cauza ei, fata dinăuntru avea înfășișare când de fetiță, când de adolescentă. Purta, așa cum era de așteptat, *monpe*¹³ și un kimono din bumbac, de culoare indigo închis, cu cruciulițe albe. Din toată înfășișarea fetei, kimonoul atrăgea cel mai mult atenția. Avea, bineînțeles, chipul lui Ineko, dar mai vag și mai idealizat. Uneori se ivea limpede, alteori estompat, și câteodată își schimba puțin trăsăturile. Când tatăl lui Ineko a murit în accident, a murit și fata dinăuntru ei, martirizată. Pentru că tatăl murise alunecând de pe o faleză, în timp ce călăreau împreună, Ineko s-a considerat vinovată. Nu putea să-și închipuie că nu avusese nici o vină. Dispariția fetei dinăuntru era inevitabilă: una îi salvase viața tatălui, cealaltă îl ucisese. Ineko nu-i refuzase categoric existența din cauza acestei opoziții clare, însă dacă fata i s-ar mai fi arătat în minte, ar fi suferit. În plus, după șocul morții tatălui, nu mai avusese dispoziția necesară pentru a se gândi la fată.

Totuși, în cele din urmă, i-a fost mai ușor să reînvie în inimă prezența fetei decât pe cea a tatălui. Fata îi era distracție iluzorie sau vis consolator. Pentru ea, Ineko nu se simțea deloc responsabilă. Oare cât adevăr era în ideea că fata îi salvase tatăl, pe când ea îl ucisese? Poate că nu-l salvase. Și poate că ea însăși nu-l ucisese. Când se gândea la fata din munți, după accidentul de pe faleză, era cuprinsă de un soi de dor și de tristețe cum nu simțise în vremea când tatăl ei trăia.

— În nici un caz nu există vreo legătură între rățcirea tatălui tău în munți și starea ta de rău din timpul meciului de ping-pong, a repetat mama, ca s-o facă atentă pe Ineko.

— Nici eu nu cred că e vorba de același lucru, i-a răspuns fiica, dar tu le-ai înșiruit de parcă ar fi avut legătură.

— S-ar putea, a spus mama evaziv. Doar o clipă a dispărut mingea, nu-i așa?

— Doar mingea a dispărut, nu și lucrurile din jur.

— Așa ai crezut tu. De fapt, n-ai mai distins nici celelalte lucruri. Urmăreai doar mingea cu privirea și, fiind vorba de o fracțiune de secundă, n-aveai cum să-ți dai seama ce vezi și ce nu vezi.

— Nu e adevărat! Am lovit-o, deși n-o vedeam.

— Așa ceva...

— Mamă, n-a fost ca atunci.

— Când, „atunci“?

— Când eram pe cal și am leșinat. Atunci într-adevăr n-am mai văzut nimic, chiar dacă pentru

scurt timp.

Ineko se referea la momentul accidentului tatălui său.

— E altă poveste, n-are nici o legătură cu meciul tău de ping-pong, a spus mama, dorind să evite subiectul.

— Așa e, dar mi-am amintit.

— Ne-am amintit o mulțime de lucruri, a răspuns mama pe un ton firesc. Ia spune-mi, cum te mai simți acum? Ți-a mai revenit culoarea în obraji.

— Nu mă simțeam rău nici mai înainte.

— Oricum, în mod clar ai o mină mai bună.

— M-am speriat, atâta tot.

Fata susținea că doar mingea îi dispăruse din fața ochilor, deci așa credea. Mama, în schimb, nu era convinsă. În acel moment, Ineko urmărea cu privirea doar mingea. Probabil că de aceea avusese senzația că doar ea a dispărut. Nu era nimic straniu. Văzând că refuza categoric să accepte ce încercase să-i explice, mama a început să-și dea seama că frica fetei în clipa în care nu mai văzuse mingea era lucru serios. Lucru serios, dar ce anume, mai exact? Ineko credea, probabil, că fusese cuprinsă de o teamă pe care nimeni n-avea cum s-o înțeleagă. Mama începuse să bănuiască și ea ceva asemănător. I-a observat atent trupul. Și umerii, și genunchii ei păreau acum mai relaxați.

— Întinde-te puțin și odihnește-te, i-a spus. Între timp, am să pregătesc masa.

— Nu vreau să mănânc nimic! a spus Ineko, ducând mâna la gură, cuprinsă brusc de greață.

Ochii i se înroșiseră și-i lăcrimau.

Mama a mângâiat-o pe spate.

— Ce-ai pățit?

— Nimic. Mi-a trecut, a răspuns Ineko, încă gâfâind puțin după senzația de greață. Nu știu de ce m-a luat așa, doar când ai pomenit de mâncare.

— E probabil de la oboseală. Odihnește-te.

— Sunt bine, a răspuns Ineko, luând mâna cu care mama o mângâia pe spate și punându-și-o pe piept. Mi-e suficient să mă uit la camelii și mă liniștesc. Sunt atât de multe înflorite, încât le văd foarte limpede. Nu mi se pare că tremură sau că se mișcă.

— Da?

Mamei i s-au părut ciudate vorbele lui Ineko, dar s-a abținut să-i mai pună vreo întrebare.

Ineko vedea cameliile așa cum și erau – înflorite. Nu le vedea tremurând. Nu le vedea mișcându-se. De ce ținuse să menționeze niște lucruri cât se poate de normale? Oare, în starea ei, nemișcarea florilor îi aducea un fel de liniște?

Mama le-a privit și ea. Erau cât se poate de liniștite. Vântul nu adia deloc și florile nu fremătau nici măcar puțin. Firește, nu aveau cum să se deplaseze de unde erau. Florile, de când se deschid și până se ofilesc, rămân pe creanga lor. Gândindu-se la asta, i s-au părut și mai liniștite. Roșul lor aprins avea o lumină specială pentru că intra în contrast cu verdele frunzelor atât de dens, încât părea apăsător, însă, tot privind acele pete de culoare roșie în formă de floare, pe mamă a cuprins-o un sentiment de milă. Era pentru prima oară când niște plante îi inspirau milă. Sau poate să mai fi simțit așa demult, în copilărie, dar nu era sigură. Ineko, pe de altă parte, arăta în mod clar milă față de flori, în copilărie. Nici acum nu părea să se fi schimbat. Și totuși, mamei îi era greu să înțeleagă teama care

se ghicea în spatele cuvintelor ei, ușurată că florile nu tremurau și nu se mișcau din loc. Era aproape iarnă și culoarea înserării se așternuse încet-încet peste grădina cu cele câteva camelii.

Toate acestea se petrecuseră când Ineko era în anul al doilea de liceu, iar mama își amintea adesea întâmplarea. Atunci fusese prima dată când fiica îi împărtășise teama de care era cuprinsă când începea să nu mai vadă lucrurile din jur. Pe atunci n-o crezuse, dar îndoiala i s-a mai risipit cu timpul; acum ajunsese să creadă și ea că Ineko nu văzuse mingea, și asta nu pentru că avusese o viteză prea mare, imperceptibilă ochiului. Nu văzuse ce ar fi fost firesc să vadă.

— Ți-a povestit Ineko vreodată cum, în timpul unui meci de ping-pong, brusc n-a mai văzut mingea? l-a întrebat mama pe Hisano.

— Un meci de ping-pong? a făcut Hisano, perplex. Nu, nu mi-a vorbit niciodată despre asta.

— Așa?

Mama a tăcut, cu privirile către ușile glisante ce dădeau spre coridor. Hârtia de pe ele nu era veche, dar era murdară și subțire și nu fusese întinsă bine când o lipiseră. Niște uși de han prăpădit de țară.

— Ce e cu ping-pongul? a insistat Hisano. Ineko joacă ping-pong?

— A jucat, pe vremuri.

— Pe vremuri?

— Până în anul al doilea de liceu.

— Pe vremuri! a râs Hisano. Nu mi-a povestit niciodată.

— Poate că n-a vrut.

— De ce să nu fi vrut? De fapt, îmi dau seama că nu-i prea place să vorbească despre trecut. O face foarte rar. Am remarcat mai demult și am fost surprins. Împărtășirea amintirilor e una dintre bucuriile iubirii, nu credeți?

— Încă n-are vârsta la care se deapănă amintiri.

— Cum să nu! Nu există om care să nu aibă amintiri din copilărie, din adolescență, vesele sau triste, comice sau nu... Sunt fără număr. Orice lucru mărunț pe care mi l-ar povesti l-aș asculta ca nimeni altul și m-ar pătrunde așa cum mă pătrunde dragostea. Amintirile inocente de odinioară mi-ar suna în inimă ca un cântec de leagăn. Așa fac iubiiții, își împărtășesc cu inima ușoară cele mai neînsemnate amintiri, nu e neapărat nevoie să fie cine știe ce destăinuiri.

— Presupun... a șoptit mama, mai mult pentru sine.

— Îmi doresc să știu orice detaliu despre viața ei dinainte să ne cunoaștem. Hisano a privit-o pe mamă: Și, dacă întâmplarea a făcut să petrecem amândoi noaptea la acest han...

— Într-adevăr, a fost ceva neașteptat.

— Oricum, n-o să putem dormi, după ce am lăsat-o pe Ineko singură într-un spital ca acela... Dacă nu putem dormi, avem toată noaptea la dispoziție, eu să ascult și dumneavoastră să-mi povestiți lucruri pe care nu le știu despre ea.

— Mulțumesc, a spus mama, apoi s-a ridicat brusc, a deschis ușile glisante și a ieșit pe coridor.

— Ce-ați pățit? a strigat Hisano în urma ei.

— Nimic! Mai devreme, când am ieșit pe culoar, am tras la o parte draperiile ca să privesc marea, și brusc m-am întrebat dacă nu cumva le-am uitat așa.

Draperiile erau trase la loc. Mama le-a depărtat puțin și a rămas în picioare, cu fața la mare.

— Se vede ceva? a întrebat Hisano, din cameră.

— Nimic. Doar stelele. Vino să te uiți.

Hisano i s-a alăturat.

— Sunt multe stele. Și marea e liniștită, a observat el, fără mare entuziasm.

— Nici nu se vede unde suntem, a spus mama. Ca și cum n-ar exista în jurul nostru decât noaptea neagră.

— Și totuși, noaptea asta petrecută la han va fi de neuitat.

Când s-au așezat din nou în cameră, bărbatul a insistat:

— Mamă, povesteți-mi despre Ineko, orice!

— Deși mă rogi atât de frumos, nu-mi vine nimic în minte pe moment.

— Puteți începe cu nașterea ei.

— Să-ți povestesc cum am născut-o? a întrebat mama perplexă. Cum am adus-o eu pe lume pe Ineko? Domnule Hisano, nu ți se pare un pic deplasat să mă întreb așa ceva?

— Poate aveți dreptate, dar aș vrea să știu totul despre Ineko, încă de când s-a născut.

— Vai! În primul rând, n-am văzut cum am născut, și apoi, chiar să mă pui să-ți vorbesc despre asta, nu pot.

— Ah...

— Ineko nu vrea să-ți povestească despre ea? I-a întrebat mama. Nici măcar dumitale?

— Nu vrea.

— Ai impresia că se ferește să se dezvăluie?

— Nici chiar așa. Dar eu vreau să aud cât mai multe.

— Ești foarte drăguț că dorești asta, dar oare nu ești prea lacom? Nici măcar unui iubit nu-i povestești chiar totul, și asta nu înseamnă că ascunzi ceva de el.

— Înțeleg foarte bine că e nerealist să-mi închipui că pot afla totul despre Ineko. Așa ceva ar fi imposibil, și totuși, vreau.

— Deja știi totul despre fata mea, a spus mama cu o voce puternică. Sunt convinsă. Știi despre ea atât de multe câte poate ști un om despre altul. E o cunoaștere pe care numai dragostea o dă, așa cum nu există între doi bărbați sau între două femei.

— Cred că înțeleg, dar ceea ce voiam eu să spun este mai profund, sau, poate dimpotrivă, mai simplu: aș vrea să aud orice fleacuri și să mă bucur că sporovăim vrute și nevrute, noi doi.

— Ineko are boala ei, pe care cred că ți-a arătat-o mai mult decât oricui.

— Să lăsăm asta, a spus Hisano. Vă rog mult să nu mai deschidem subiectul până mâine.

— Până mâine?

— Deși nu e ceva ce putem uita până atunci...

— Ineko ți-a relatat în amănunt și amintirile legate de accidentul în care a murit tatăl său.

— Am fi prea ușuratici să le numim pe acelea „amintiri“. Accidentul i-a lăsat în inimă o rană atât de adâncă, încât n-am să i-o pot alina câte zile am.

— În afară de asta, cred că ți-a împărtășit tot ce era mai important în viața ei. Și atunci, de ce spui că nu-i place să vorbească despre trecut?

— M-am exprimat așa pentru că mă socotesc și eu vinovat. Când suntem împreună... cum să spun... în momentele când devenim unul, nu știu din ce motiv, nu mă mai vede, iar spaima care o

cuprinde e cumplită. Fiind din cauza mea, mă consider vinovat. Chiar dacă e o boală, eu sunt factorul care-i declanșează crizele. La început, firește, am crezut că pățește așa pentru că nu mă place, dar, când mi-am dat seama că dragostea e cauza, m-a durut enorm. Chiar și așa, vina e vină.

— Ba nu, a clătinat mama din cap. Ineko nu ți-a povestit despre mingea de ping-pong... a început mama, dar a fost întreruptă de bătaia clopotului.

— A! E clopotul de ora nouă! a exclamat Hisano.

— Clopotul de ora nouă, a repetat și mama, îndreptându-și privirile către ușa glisantă dinspre mare.

Bărbatul s-a uitat și el într-acolo. Mamei nu i se părea că sunetul vine dinspre mare, însă și la clopotul de la ora șase ieșise pe coridor, dăduse deoparte draperiile și stătuse să privească marea.

— Oare cine-l bate de data asta? a spus Hisano, ascultând atent. N-are cum să fie Ineko.

Clopotul s-a auzit și a doua oară. Orașul se potolise deja, cufundat în noapte. Poate pentru că erau doar ei doi, singuri la etajul hanului pustiu, reverberația părea că se aude încontinuu, deși ar fi trebuit să înceteze, ca și cum se transformase în altceva și pătrunsese în aerul din cameră.

S-a auzit a treia bătaie.

Hisano a spus:

— E o lovitură foarte calmă. De data asta nu e mâna unui nebun. Trebuie să fie cineva de la spital, obișnuit cu clopotul.

— Și noi stăm și-l ascultăm calmi.

— Vă amintiți ce ne-au spus? Clopotul de la ora nouă bate ca să-i îmbie la somn pe bolnavi. Cei din oraș au fost de acord, pentru că sunetul e liniștitor.

Slujnica a intrat ca să pregătească așternuturile, îndemnată, probabil, tot de clopot. Când era pe cale să așeze al doilea așternut lângă primul, Hisano i-a spus să-l mute în camera de alături. Mama lui Ineko rămăsese nemișcată. În timp ce slujnica trebăluia în cealaltă încăpere, clopotul de la templul Jōkō și-a încetat bătăile.

— De câte ori a bătut? a întrebat Hisano.

— N-am numărat, i-a răspuns mama. Deși s-a oprit, n-ai senzația că urmează să bată în continuare?

— Era bine dacă-l vedeam și noi. Ah, de ce nu ne-a venit în minte să cerem să-l vizităm atunci când doctorul ne-a spus că avea s-o lase pe Ineko să-l bată, la ora trei? Dacă l-am fi văzut, am fi ascultat bătăile cu imaginea lui în minte, și la trei, și la șase, și la nouă...

— Trebuie să fie un clopot foarte vechi. Altfel ar fi fost rechiziționat de armată în timpul războiului, a spus mama. După un moment de ezitare, l-a întrebat pe Hisano: Ți-a povestit Ineko despre bătălii albi de la mausoleul împăratului Nintoku¹⁴?

— Despre bătălii de la mausoleul împăratului? Nu, nu mi-a povestit, i-a răspuns Hisano privind-o.

— De fapt, nu e cine știe ce întâmplare. Când era la liceu, a mers cu niște prietene într-o excursie în Kansai¹⁵ și a vizitat și mormântul împăratului Nintoku. După cum cred că știi, mausoleul este foarte mare și acoperit cu vegetație. Cică acolo, în verdeța atât de deasă și întinsă, se adună bătălii, atât de mulți, că nici nu-ți poți închipui. Ineko a fost foarte impresionată și e lucrul pe care și-l amintește cel mai bine din întreaga excursie.

— Serios?

— Iar eu, auzind acum clopotul, mi-am amintit fără să vreau.

— Ineko nu mi-a povestit niciodată. Auzind acum clopotul, ați spus? Cum așa?

— Nu știu, mi-a venit în minte pur și simplu. Nimeni nu știe dinainte ce anume și când urmează să-și amintească.

— Fără îndoială, o puzderie de bătlani albi pe o întindere verde sunt o imagine foarte impresionantă, a spus Hisano încercând să-și închipuie scena. Probabil că unii pășeau pe covorul de verdeață, în timp ce alții zburau pe deasupra.

— Erau și unii care zburau. O mare de păsări albe.

— Așa ceva vezi doar o dată-n viață, chiar dacă bătlanii și-au făcut casă din mausoleul imperial.

— „Mamă, să mergem la mormântul împăratului Nintoku! Vreau să ți-l arăt și ție!“ mi-a tot spus Ineko, dar n-am apucat încă. Mă întreb dacă bătlanii mai sunt acolo și acum.

— Oare ce păsări trăiesc în pădurea din jurul templului Jōkō?

— Nu știu.

— Așa cum malurile râului Ikuta sunt pline de păpădii, și în pădurea de la templu cred că viețuiesc multe păsări cu ciripit plăcut. În locul unde sunt numai nebuni.

Mama lui Ineko n-a răspuns nimic, iar Hisano a rămas tăcut o vreme.

Apoi mama a spus:

— Nu cred c-am întrebat-o pe Ineko ce fel de copaci creșteau pe lângă mausoleu. Să fi fost și pini? Dacă într-un loc sunt prea mulți copaci, sau dacă sunt prea mari și prea bătrâni, pot părea înfricoșători, deși, prin natura lor, ca și iarba, ne induc sentimente plăcute. Ca păpădiile de pe malul râului Ikuta sau copacii din pădurea de la templu.

— Așa este.

— Domnule Hisano, am pomenit de sentimente plăcute și mi-am amintit de ceva, a spus mama, coborându-și pleoapele, apoi deschizând iar ochii și privindu-l pe bărbat. Bunătatea pe care i-o arăți lui Ineko s-ar putea să fie, de fapt, un act de cruzime.

— Un act de cruzime? a repetat Hisano, uimit peste măsură.

Mama a continuat pe un ton liniștit:

— Uneori, bunătatea bărbatului poate fi crudă pentru femeie. Așa mi-a spus odată o prietenă. Cuvintele ei m-au uimit foarte tare și mi-au rămas în minte. M-au luat prin surprindere, de parcă ceva îmi cădea în inimă, cu un clinchet metalic, dar apoi, tot stând și gândindu-mă, mi-am dat seama că lucrul e cât se poate de firesc. E evident că bunătatea bărbaților poate fi o cruzime pentru femei.

— O cruzime este să-mi ziceți mie așa ceva. O mare cruzime!

— Așa crezi? Eu o spuneam cu intenția de a-mi cere scuze.

— Scuze? Iată încă o cruzime! E ca și cum ați vrea să-mi spuneți că nu am voie s-o iubesc pe Ineko și că trebuie să încetez.

— Greșești... puțin. Mama a continuat calm, fără să fie influențată de tonul ridicat al lui Hisano: Spune-mi, te rog, dacă aș adormi înaintea dumată, te-ai furișa afară din han și te-ai duce la ospiciu s-o iei înapoi pe Ineko?

— În noaptea asta? Nu m-am gândit. Despre mâine, însă, nu știu ce să vă spun...

— Deci pot dormi liniștită în noaptea asta.

— N-o să dormiți, de vreme ce nici Ineko n-o să doarmă, la spital. Stă întinsă în așternut, alături

de toate nebunele, pentru că nu au camere individuale. Acolo nu există verdeța de pe mormântul împăratului Nintoku! Chiar dacă-i vin în minte stolurile de bătlani albi, n-au să fie decât o iluzie. Și, chiar dacă nu merg eu s-o scot de acolo, poate să fugă și singură, pentru că ferestrele n-au zăbrele, a spus Hisano, ridicându-se în timp ce vorbea.

Mama l-a privit. Bărbatul a început să se plimbe prin încăpere.

— Fii bun și mergi în camera cealaltă, i-a spus mama pe un ton ușor sever. Aș vrea să mă întind. Nici eu, nici Ineko n-am închis ochii noaptea trecută.

— Sigur. Odihniți-vă.

— Oare de ce te-ai născut pe lumea asta? De ce-ai întâlnit-o pe Ineko?

— Ce spuneți? E un fel de a mă respinge? Sau poate că era doar o întrebare?

— Mi se trage, probabil, de la oboseală. Nu sunt în apele mele.

— De fapt, nici eu nu sunt în apele mele. Dar nu cred, din cauza asta, că iubesc o persoană pe care n-ar fi trebuit s-o iubesc. Îmi închipui că, în sinea dumneavoastră, vă doriți să mă îndepărtați de Ineko, dar, dacă aș părași-o, i s-ar întâmpla ceva îngrozitor. Eu așa simt. Ceva îngrozitor, fără doar și poate.

— Nu-i deloc delicat ce spui.

— Delicat, nedelicat, nu știu, dar nu asemenea sentimente stau la baza tandreței? Ba nu, nu-i vorba de tandrețe, care nu-i decât un sentiment foarte moderat.

— Domnule Hisano! Când vă îmbrățișați, Ineko nu te mai vede!

— Dar asta nu înseamnă un refuz din partea ei! Nu știu ce-ar putea fi, și de aceea vă rog și pe dumneavoastră să vă gândiți.

— Crezi că e un lucru ce poate fi înțeles prin simplul fapt de a ne gândi la el? Întinde-te și încearcă să te liniștești.

— Bine... a spus Hisano, trecând dincolo. Să închid *fusuma*¹⁶?

— Da, te rog.

— Noapte bună! i-a urat bărbatul, din camera cealaltă. Apoi a adăugat: ...Mamă.

Nevăzându-i chipul sau postura, mamei i s-a părut că suna afectuos.

— Noapte bună! i-a urat și ea, apoi a adăugat, simțind nevoia să întoarcă amabilitatea: Te-ai băgat deja în așternut?

— Tocmai mă gândeam ce să fac: să rămân așezat peste plapumă sau să mă întind și să mă învelesc?

— Așa?

— Dumneavoastră ce faceți?

— Eu? Să zicem că și eu mă gândesc, deși s-ar putea să fie un termen prea pretențios. Îmi trecea prin cap că n-am să pot așipi.

— Normal, n-aveți cum.

— Dar de somn mi-e somn. Nici noaptea trecută n-am dormit.

— Întindeți-vă atunci.

— Așa am să fac. Culcă-te și dumneata!

— Eu deocamdată mă gândesc cum e mai bine să fac. Mă întreb cum mi-ar călători spiritul mai ușor, așa cum se întind înspre zare reverberațiile clopotului de la templu, dacă stau în poziția *seiza*,

cu picioarele strânse sub mine și spatele drept, sau dacă mă întind și elimin apăsarea din trup?

— Ca să se ducă la Ineko?

— Da, a răspuns Hisano fără nici cea mai mică ezitare. Mamă, sunetul clopotului de mai devreme s-a stins. Oricât de atent am asculta, nu se mai aude. Să fie oare pentru că urechile noastre nu sunt bune? Am citit undeva că oamenii pot desluși doar anumite sunete. Sunt multe animale care aud mult mai bine, dar nici ele nu percep chiar toate sunetele. Unele vietăți au totuși un al șaselea simț, un fel de intuiție care le ajută să simtă sunetele pe care urechea nu le prinde.

— Așa se pare. În plus, unele pot presimți fenomenele neobișnuite sau calamitățile.

— Puteau și oamenii primitivi, sau cei din timpurile străvechi. Știți, uneori stau și mă întreb ce se petrece cu urechile oamenilor într-un loc atât de zgomotos ca Tōkyō.

— Cu siguranță că și-au pierdut ascuțimea auzului.

— Nu-i așa? Pe de altă parte, oamenii de la țară sunt cei care acordă mai puțină atenție sunetelor. Li se citește pe față.

— Expresia lor nu se explică doar prin asta... Mama lui Ineko s-a întrerupt, trecând brusc la alt subiect: Mi-am amintit ceva! Soțul meu a petrecut odată patru luni în Europa. La întoarcere, toți japonezii îmbrăcați în haine occidentale pe care-i vedea din tren, stând pe peron sau mergând pe străzi, i se păreau ciudați. „De ce umblă toți așa țepeni? Tropăie cu pași mici, de parc-ar fi obosiți, sau își scot pieptul înainte, cu un aer bățaios“, spunea. Râdea de unul singur în tren, și l-am întrebat ce i se pare așa de amuzant. „De ce-or fi așa de încordați? Ce chipuri aspre! De fapt, sunt mai degrabă deplorabile“, a spus. I se mai părea și că hainele occidentale le vin ciudat japonezilor la umeri și la gât. Era vorba despre oamenii din Tōkyō, înainte de război. Acum probabil că lucrurile s-au mai schimbat, dar nu prea mult. Când merg cu trenul și mă uit, de la geam, la siluetele de pe peron, îmi amintesc de vorbele soțului meu și sunt cuprinsă de tristețe și amărăciune.

— Vă întristează amintirile despre tatăl lui Ineko, sau înfățișarea bărbaților japonezi?

— Amândouă. În mintea mea, nu le pot disocia.

Făceau conversație separați de *fusuma*. Hisano nu părea să se fi culcat. Oare stătea peste așternut, cu picioarele încrucișate, sau în poziția mai formală, *seiza*, cu picioarele sub el? *Seiza*, cel mai probabil.

— A, mi-am mai amintit ceva neobișnuit! a spus mama lui Ineko. Soțul meu a intrat odată într-un mare magazin, la Londra, și a văzut un costum deosebit, cu o croială foarte elegantă. S-a hotărât să-l cumpere, dar, când a chemat-o pe vânzătoare, a aflat că e un costum de călărie pentru doamne! Cu pantalon larg peste coapse și strâns pe genunchi.

— Ca să vezi!

— Pomenea mai tot timpul întâmplarea, spunând: „Ar fi trebuit să-l cumpăr! Ah, dacă aș fi știut că Ineko avea să călărească! Un costum atât de arătos, și chiar din țara călăriei!“ A regretat toată viața că nu l-a luat. Deși călărea și el, era lipsit de rafinement, ca toți militarii, și n-a înțeles că acel costum elegant londonez era de fapt unul de damă! Poate că, dacă ar fi fost pus pe un umeraș, și-ar fi dat seama.

— Da...

Hisano asculta atent, dispus să rețină chiar și digresiunile mamei, câtă vreme aveau și cea mai mică legătură cu iubita lui.

— După ce-am să mă căsătoresc cu Ineko, dacă vom avea ocazia să mergem amândoi la Londra, am să-i cumpăr eu unul.

— Ineko a renunțat la călărie.

Hisano n-a știut ce să răspundă. Mama, dându-și seama că-și înăsprise brusc tonul, a revenit la povestea dinainte.

— Soțul meu și-a cumpărat totuși un harnașament pentru calul lui. A avut mare grijă de el.

Hisano s-a întrebat în sinea lui dacă și în momentul accidentului calul avusese harnașamentul adus din Anglia, dar s-a abținut bineînțeles s-o facă cu voce tare și a reluat ce spunea mai devreme:

— Eu sunt convins că i-ar face bine lui Ineko să călărească iar. Am și eu de gând să învăț, și vom merge amândoi, călare, în acel loc din Izu. Evident, nu e ca și cum criminalul s-ar întoarce la locul crimei. Mergem să ne rugăm pentru sufletul răposatului. Așa cum oamenii se suie în bărci și aruncă flori pe mare pentru cei pieriți în naufragii. Pentru că n-au puncte de reper, vasele merg până în zona aproximativă. Florile plutesc apoi în voia valurilor.

— Locul accidentului e ușor de reperat. Există acea stâncă.

— Stâncile dăinuie mii, zeci de mii de ani.

— Așa este. Pentru o stâncă n-are nici o importanță faptul că un om ca bietul Kizaki a căzut și s-a zdrobit de ea; nu se alege nici măcar cu o zgârietură. Nu ești de părere că la fel e și lumea? Kizaki viu sau mort, nimic nu se schimbă. Japonia și întreg Pământul se mișcă în continuare. Tristețea și suferința noastră, a mea și a fiicei lui, n-au nici o legătură cu restul omenirii. În primul rând, câte persoane care ne cunosc tristețea și suferința există pe lumea asta?

— Eu exist!

— Da, dumneata, a răs mama lui Ineko, aproape cu veselie. Cu siguranță. Și ne ești aliat absolut. Nimic nu e mai de apreciat în viață. Deoarece chiar între părinți și copii, sau între soți sau iubiți, sunt momente în care celălalt nu-ți mai e aliat. Pentru mine, aliat absolut e doar acel om care îmi rămâne alături când comit o faptă rea, indiferent cât de detestabilă și de îngrozitoare ar fi. Ce rost au, între oameni, criticile de ordin moral sau asupra caracterului?

Din cine știe ce motiv, vorbea mai aprins.

— Mamă, dacă eu exist, înseamnă că mai sunt sute și mii ca mine!

— Îți mulțumesc. Se poate interpreta și așa. Am să încerc.

— Stânca poate fi făcută praf și pulbere. Cu explozibil, de exemplu. Vedeți bine că oamenii distrug încet-încet totul, chiar și munții.

— Așa e, dar chiar dacă ar distruge și cei mai mari munți, ca Alpii sau Himalaya, și dacă ar seca oceanele, natura tot ar continua să existe, solemnă și nemuritoare. Viața omului e scurtă. Până și vesela ține mai mult! Viața e dusă mai departe prin copii, dar până când? Poți să știi?

— Eu nu mă gândesc la asemenea lucruri. Vreau doar să am o căsătorie fericită cu Ineko.

— O căsătorie fericită? Îmi pare rău că fata mea a ajuns cum e...

— Iată, din nou simțim și gândim diferit...

— Mai mult decât mine, dumneata ai reacționat la starea ei cu spaimă și dezgust. Când o îmbrățișezi și deodată nu te mai vede, o cuprinde tremuratură, plânge și se zbate... Iartă-mi lipsa de delicatețe, dar îți dai seama că asta nu e manifestarea plăcerii feminine, ci a nebuniei?

— Mie mi se pare adorabilă. Nimic nu mă mișcă mai mult.

— Nu ești normal, a replicat mama, uitând de politețuri. Te-a fermecat Ineko și ai înnebunit și dumneata. Eu nu pot să las lucrurile așa cum sunt.

— Nu trebuia dusă la spitalul de nebuni.

— Dacă nu intervenim, o să moară. Doamnă Hisano, viața lui Ineko e pe cale să se stingă!

— Din ce cauză, pentru că trupul ei e slăbit și nu mai face față, sau pentru că există riscul să-și ia zilele?

— Ambele. Nu putem exclude nici una din posibilități. Fiindu-i mamă, simt că se petrece ceva cât se poate de serios în trupul sau în sufletul ei. Mă tem, și nu pot rămâne cu mâinile-n sân.

— Ah! a exclamat Hisano, cu voce stinsă.

Tăcerea s-a lăsat de ambele părți ale panoului glisant. Fără imagini pictate, fără vreun model de fond, cu hârtia ieftină, veche și îngălbenită, cu rama lăcuită sărăcăcios, panoul subțire era ca o barieră care nu despărțea nimic.

— Doamnă Hisano, te rog, întinde-te! a spus mama.

— Mă gândeam că, dacă stau în capul oaselor, mi se limpezesc sentimentele și i se transmit lui Ineko. Bonzii au aceeași poziție când se reculeg sau când se roagă.

— Ai palmele împreunate, nu-i așa?

— Cum? Mă vedeți?

— Nu, dar îmi dau seama.

— Da?

— Nu ești călugăr ascet. Ți-ar lucra spiritul mai bine dacă te-ai întinde și te-ai relaxa.

— Așa am să fac, a răspuns Hisano ascultător. Și dumneavoastră?

— Am să mă culc și eu. Am impresia că te deranjez dacă stau trează. Să ne întindem și să mai stăm puțin de vorbă.

— Sigur, chiar și toată noaptea.

— Toată noaptea?

— Dacă vreți, vorbim până mâine-dimineață.

— Ai milă de mine! a spus mama, pe un ton afectuos, pegătindu-se de culcare.

Și-a desfăcut *obi*¹⁷-ul și a împăturit *haori*¹⁸-ul și kimonoul. Încearcă pe cât posibil să nu facă zgomot, dar chiar și așa, i se părea că Hisano o aude din camera cealaltă. La gândul acesta, mișcările i-au devenit ușor stângace.

Nu se hotăra dacă să-și scoată și jupa de pe sub kimonoul interior sau s-o păstreze și să îmbrace pe deasupra *yukata*¹⁹ pusă la dispoziție de han. Acasă și-o scotea. Așa avea obiceiul, și rar i se întâmpla să înnopteze la vreun hotel.

— Ce importanță are? Nu-i momentul să-mi pierd vremea gândindu-mă la fleacuri, a murmurat abia auzit. La vârsta mea...

Chiar dacă dincolo de *fusuma* se află un bărbat tânăr, e iubitul fiicei mele. În sufletul lui înfierbântat există doar Ineko; pe mama ei n-are cum s-o considere femeie. Nu mă consideră femeie? Ce-mi veni să spun asta? Oare ce e în capul meu? s-a întrebat în sinea ei.

Prezența lui Hisano n-ar fi trebuit să conteze în alegerea ei de a-și scoate sau nu jupa. Dacă voia să se protejeze de frigul de peste noapte, aici, la malul mării – deși la Ikuta vremea era blândă și înfloreau păpădiile chiar și acum, în toiul iernii –, avea să-și lase jupa. *Yukata* de la han era spălată

și apretată, dar era cam veche. Parcă n-ar fi vrut ca materialul să-i atingă direct pânțele și coapsele. Fără să vrea, și-a imaginat senzația și asta a făcut-o să-și îndrepte privirile către bucata de mătase albă care-i acoperea coapsele și genunchii. Albul se murdărea imediat la poale și mama avea mare grijă să-și reînnoiască jupele cât mai des. Era unul dintre puținele luxuri pe care și le îngăduia în viața ei altfel foarte cumpătată. În rare momente, se pomenea întrebându-se dacă albul nu era culoarea care i se potrivea cel mai bine, ca văduvă, fiind departe de a atrage bărbații.

Până la urmă, s-a hotărât să slăbească doar puțin cordonul jupei, ca să se simtă mai comod. Ezitase la început dacă să-și scoată jupa sau să doarmă cu ea pe sub *yukata* din cauza prezenței unui bărbat dincolo de *fusuma* și a faptului că *yukata* de la han era ponosită. Când și-a coborât privirile către rotunjimile genunchilor acoperiți de mătasea albă, și-a amintit de răposatul ei soț. Imaginea lui i-a apărut în minte, tremurătoare.

„Femeia de patruzeci de ani face totul pentru tine. Cea de douăzeci însă nu face nimic.“

Îi auzea și acum vocea, limpede, rostind acea frază, dar nu-și mai aducea aminte ce carte tradusă era cea pe care o citea el atunci. Când a dat peste acele cuvinte, și-a strigat soția și i le-a citit cu voce tare.

— E din Balzac. Balzac! a repetat Kizaki. Tu cunoști mai bine decât mine ce-a scris el, dar sigur nu știai și asta. Ascultă: „Femeia de patruzeci de ani face totul pentru tine. Cea de douăzeci însă nu face nimic“. Ce zici?

— Ce să zic?

Mama lui Ineko nu era la fel de impresionată. Fraza care-l entuziasmase atât de mult pe soț nu i se părea decât un aforism ca multe altele.

Kizaki avusese ocazia să călătorească și în Occident și, pentru un militar, avea destul de mult gust, însă în anii în care se implicase activ în treburile armatei, înainte de război și în timpul acestuia, căpătase o anumită subiectivitate. După capitulare se lăsase și el dus de curentul societății, înăbușindu-și în adâncul inimii aversiunea și, poate și din dorința de a-și alina durerea de om înfrânt, se cufundase în lecturi literare sau religioase. Luase obiceiul să-și strige soția și să-i citească și ei când descoperea vreo remarcă plină de înțelepciune sau vreun aforism care-l impresiona. Așa făcuse și acum.

— Că o femeie face sau nu totul pentru soțul ei, că are grijă de el sau nu, asta ține pur și simplu de persoană. N-are nici o legătură cu vârsta, patruzeci sau douăzeci de ani, a spus mama lui Ineko. Sunt sigură că există și femei care, la douăzeci de ani, au făcut totul pentru soțul lor, iar ajunse la patruzeci nu mai fac nimic.

— Cu așa remarci prozaice distrugi tot efectul reflecției lui Balzac! a spus Kizaki iritat. Mereu le răstălmăcești cum vrei tu.

— Nu se mai zice și că „soția este așa cum a făcut-o bărbatul“²⁰?

— Poftim? a exclamat soțul, luat prin surprindere.

Amuzată de reacția lui, i-a mai dat un citat:

— „Faceți-vă soția așa cum v-o doriți, iar ea va fi fericită. Bărbatul care nu poate face o femeie după placul său, acela nu e bărbat“.

Kizaki a privit-o cu mirare. Soția lui nu obișnuia să vorbească așa.

Lucrurile s-au oprit acolo, dar cuvintele lui Balzac, auzite de la soț, i-au rămas întipărite în minte.

Nu l-a întrebat în ce situație și mânat de ce sentimente spusese Balzac acele lucruri, dacă erau izvorâte din propria-i experiență, sau dacă fusese replica vreunui personaj din romanele sale, și nici n-a citit cartea în care le descoperise soțul său. Oare el, când citise, se gândise că și soția lui va avea la un moment dat patruzeci de ani? Oare fusese impresionat de acele cuvinte, îi treziseră vreo așteptare ori vreo dorință? Mamei lui Ineko nu i-au trecut toate acestea prin minte decât cu vreo patru sau cinci zile mai târziu.

În acele vremuri, Kizaki obișnuia să-i muște sânii, s-o apuce de păr și să-i zgâlțâie capul în toate părțile, tânguindu-se:

— Nu mai am loc la banchetul vieții, nu mai am loc!

Pe măsură ce devenea tot mai vehement, vocea i se preschimba aproape în bocet. Ea, pe de altă parte, era la un pas de leșin. Nu putea vărsa lacrimi nici să fi vrut.

N-avea nici măcar răgazul să se adune și, cu prezență de spirit, să încerce să-l calmeze. Înainte să-l poată alina în vreun fel, îi fugea tot sângele din obraji și i se înmuiau picioarele. Agitația lui era mult prea violentă. Se putea spune că soțul ei n-avea nici o vină, fiindcă fusese obligat să meargă la război, militar fiind. Dar el tremura de furie pentru că nu era lăsat să participe la „banchetul vieții“, și asta nu dintr-o pedeapsă cerească pentru ce făcuse în război, ci prin „pedeapsă omenească“.

„Femeia de patruzeci de ani face totul pentru soț“ a fost pentru mama lui Ineko un fel de revelație divină. N-a precupețit nici un efort și a reușit. I s-a părut o experiență cu totul și cu totul nouă ceea ce probabil că până și „o femeie de douăzeci de ani“ știa: era suficient să fii mamă și, în același timp, prostituată.

Cuvintele lui Kizaki i-au răsunat în urechi acum, în hanul ieftin din Ikuta, în timp ce-și privea rotunjimile genunchilor, pentru că ele îi arătaseră, odinioară, o nouă cale. Kizaki a murit cu puțin înainte ca ea să ajungă o „femeie de patruzeci de ani“. Acum depășise acea vârstă. Viața soțului ei se sfârșise înainte ca ea să poată face „totul“ pentru el, și nu peste multă vreme și propria-i viață se va sfârși. Uneori se întreba ce era, de fapt, acel „tot“ pe care o femeie era menită să-l facă pentru bărbatul ei; i se părea ceva fără sfârșit. Alteori, regreta că nu putuse face nimic pentru soțul ei. Dar asta era, bineînțeles, mai mult dintr-o joacă sentimentală, pentru că, în adâncul sufletului, era foarte indulgentă cu sine, considerând că făcuse tot ce se putea. Uneori găsea că aceasta era o latură feminină dezgustătoare și se ura, alteori punea moartea soțului pe seama geloziei ei, având totodată revelația faptului că o femeie, cât trăiește, își găsește scuze ca să-și ierte orice greșeală. Se întreba câteodată dacă această revelație n-o făcuse să fie prea rece față de fiica ei.

— Domnule Hisano, culcă-te! a spus, în timp ce se strecura sub plapumă. E mai bine în așternut, are și buiotă.

— Buiotă? Nu-mi trebuie.

— Nu? Dar e plăcut să ai ceva cald la picioare. E totuși iarnă și aici.

— Da...

— Mi-nchipui că nici la Tōkyō nu folosești buiotă sau pătură electrică.

— Într-adevăr. De ce mă întrebați?

Hisano nu părea prea entuziasmat să continue conversația pe tema încălzirii așternutului. Mama și-a dat seama și a spus:

— Ineko are picioarele reci, nu-i așa?

Lui Hisano i s-a tăiat respirația. Poate fiindcă erau despărțiți de *fusuma* și nu-i putea vedea chipul, vocea mamei i se păruse ușor seducătoare.

— La spital cred că n-au buiote, a spus el.

— Ar trebui să aibă măcar atâta lucru! Au sigur. Doar sunt și persoane în vârstă acolo.

— Așa este, sunt și persoane în vârstă, ca bătrânul acela ciudat.

Au tăcut amândoi o vreme, apoi mama a spus:

— Ce liniște e! Am senzația că reverberațiile clopotului de mai devreme încă mai plutesc, în depărtare, deasupra mării. Nu crezi?

— Hmm...

— Știi că, pe vremea războiului, armata rechiziționa clopotele de la temple?

— Am auzit asta. Îmi amintesc și eu vag, undeva, de un clopot pe care îl rostogoleau pe pământ...

— Da. Eu am văzut, după război, multe clopote aruncate la un loc. Fuseseră rechiziționate pentru că erau din fier, dar probabil că nu le-au mai putut întrebuița.

— Au folosit orice, de la sulițe din bambus până la clopote de templu²¹.

— S-au adunat atunci cam optzeci sau nouăzeci la sută din clopotele din țară, vreo cincizeci de mii de bucăți. Uimitor, nu-i așa? Am citit statisticile într-o revistă.

— Oare clopotul de la templul Jōkō le-a fost returnat după război?

— Poate că a fost scutit de rechiziționare. Așa s-a întâmplat cu toate cele vechi, dinainte de perioada Edo²², a spus mama lui Ineko. Știi? Sunetul clopotelor vechi era descris ca „sunetul care străbate depărtări“ – nu ți se pare o expresie frumoasă?

— „Sunetul care străbate depărtări“? Sunt niște cuvinte foarte potrivite. Și conversația noastră ar putea fi numită „o conversație care străbate depărtări“.

— Glumești! Expresia e prea elegantă. Eu doar povestesc lucruri fără cap și coadă, și nici n-am un glas deosebit, a râs mama.

— Eu mi-aș dori ca vocea mea să străbată depărtările, până la Ineko, la spital. Vreau să rămân treaz și să petrec o noapte liniștită stând de vorbă cu ea...

— Așa? mama a coborât vocea. Mai bine să tac?

— Ba nu, chiar dacă vorbiți, eu pot în același timp să-mi port conversația cu Ineko.

— E bine dacă poți.

— Mamă, pe malul râului Ikuta era o păpădie albă, nu-i așa?

— O păpădie albă? Există păpădii cu floarea albă?

— Era doar una, una singură. N-ați văzut-o?

— Nu. Oare n-a fost tot o nălucire de-a duminică, ca șoarecele alb?

— Nu. Am văzut cu ochii mei, pe malul râului, și un șoarece alb, și o păpădie albă. Mâine-dimineață, când mergem la spital, vă arăt păpădia. În legătură cu șoarecele nu vă pot promite nimic, dat fiind că umblă, dar floarea, care nu se mișcă și nu pleacă din loc, am să v-o pot arăta.

— Bine. La ora asta cred că florile de păpădie și-au închis deja petalele.

Hisano a spus, ca pentru sine:

— Oare și păpădiile își închid ochii și dorm? Poate că de asta rămân în floare atâta vreme.

— Sunt multe feluri de flori. Știi cum se spune, „vocea bambușilor îți arată calea, florile de piersic îți luminează sufletul“. Sper că florile de păpădie și foșnetul bambușilor au să-i lumineze cât mai

curând sufletul lui Ineko. În sensul obișnuit, nu mă refer la iluminare spirituală.

— Mamă! a strigat Hisano, apoi a rostit apăsător: Sufletul ei nu e întunecat!

— Să mă fi înșelat eu? Dar „a lumina sufletul“ nu înseamnă chiar a aduce lumină într-un loc întunecat. Expresiile „suflet întunecat“ și „spirit luminat“ au mai multe sensuri. Dacă-i vorba de iluminarea spiritului prin învățăturile budiste, lucrurile sunt mai complicate. Eu mă refeream doar la „lumina din suflet“. Dar asta nu înseamnă a lumina o inimă întunecată. Nici eu nu cred că Ineko e o fată cu inima întunecată și cu un caracter închis. Dar...

— Dar? a întrebat Hisano, pentru că mama s-a oprit brusc.

Mama nu și-a continuat ideea.

— Dar? a repetat bărbatul.

A avut senzația că mama lui Ineko s-a ridicat în tăcere. Prin placa ornamentală din lemn traforat de deasupra panourilor glisante a văzut cum lumina din camera cealaltă mai întâi a scăzut puțin, apoi s-a făcut întuneric complet. Mama stinsese lampa din tavan și pe urmă veioza de la căpătâi. Camera lui Hisano n-avea veioză. A privit becul gol din tavan. Avea probabil patruzeci de wați, dar abia lumina prin sticla murdară.

— Să sting și eu lumina? a întrebat Hisano. V-a luat somnul?

— Da. Nu. Dar dumneata culcă-te.

— Da... nu... și eu la fel.

— Ce agasant! Dar e încă devreme.

— Da.

— Îți mulțumesc pentru tot ajutorul de astăzi. A fost o zi tare lungă, nu-i așa?

— Ba da, pentru dumneavoastră, da. Cred că v-a ajuns oboseala, mai ales că n-ați dormit nici noaptea trecută. Eu nu-mi dau seama dacă pentru mine ziua a fost lungă sau scurtă.

— Nu ți se pare că dormim într-un loc straniu?

— Știi și eu? Dar, mai degrabă decât să ne tot întrebăm dacă vom putea ațipi sau nu, ar trebui să ne preocupe dacă Ineko reușește să doarmă.

— Ineko a adormit sigur. I-au dat sedative ori somnifere.

— Cum? a strigat Hisano, care nu se gândise la asta. Așa fac acolo?

— Păi e spital, nu?

— Eu mi-o imaginam că ne visează, pe dumneavoastră sau pe mine, chiar dacă doar moțâie. De fapt, mă gândeam mai degrabă la un fel de semitrezie...

— Medicamentele probabil că o împiedică să viseze.

— Da? a spus Hisano nemulțumit. Dar eu vreau să viseze!

— Săraca de ea, dacă te-ar visa și apoi s-ar trezi, s-ar simți foarte tristă și însingurată. Vai, gândul ăsta mă sfâșie!

Mama avea dreptate. Era prima noapte petrecută de Ineko la ospiciu. Încăperea era cufundată în beznă. Fata era înconjurată de câteva nebune care dormeau, însă nici una la fel de tânără și frumoasă ca ea. Se afla printre femei cu mințile duse, ale căror trupuri miroseau a mizerie. Sforăiau și scrâșneau din dinți. Vorbeau în somn, dar nu ca oamenii normali. *Tatami* n-aveau borduri și erau moi sub picior, cu paietele de la suprafață ciupite și smulse de nebune. Fiind iarnă, nu se auzeau cucuvele sau bufnițe, dar, la cea mai mică suflare a vântului, stejarii desfrunziți scoteau un foșnet slab. Oricât

de însingurată și neajutorată se simțea, Ineko n-avea voie să aprindă lumina doar pentru ea și nu putea nici să se ridice și să se miște.

Hisano își dorea ca ea să viseze. Dacă el reușea să adoarmă, avea s-o viseze, cu siguranță. Avea să viseze și ea, chiar dacă primise somnifere care s-o împiedice. Ineko avea o inimă mai presus de cele ale oamenilor obișnuiți, o inimă care visa.

Căzut pe gânduri, bărbatul rămăsese cu privirile la becul vechi de deasupra așternutului. Deși lumina nu era puternică, ochii i-au obosit și a ajuns să nu mai distingă restul obiectelor din cameră. Înăuntrul ochilor tulburi i-a apărut o linie arcuită ca un curcubeu, de culoarea piersicii.

— Ineko! a strigat.

Oare când îi pomenise Ineko despre arcul ca un curcubeu, de culoarea piersicii, pe care-l văzuse apărând în fața lui, pe când stăteau de vorbă? Fata îl descrisese foarte frumos. Curcubeul era făcut din nenumărate bule minuscule de aer, de culoare roz-pal și ușor translucide. Se mișcau liniștit, unduindu-se, dar fără să-și schimbe locurile între ele sau să iasă din formație. Pentru Hisano povestea a fost complet neașteptată și de aceea i s-a părut cu atât mai frumoasă, cel puțin după ce Ineko a reușit să-și vină oarecum în fire.

— Vai, nu te mai văd! Ai dispărut! a exclamat ea la început, aproape țipând. Își pusese mâna stângă pe frunte și clipea neconținut: Ți-au dispărut umerii! Și gura, și bărbia!

Trupul lui Hisano îi devenise invizibil de la gură în jos. Umerii și pieptul se subțiaseră și dispăruseră ca fumul în aer. În locul lor s-a ivit un arc cețos care apoi s-a transformat într-un curcubeu din bule rozalii. De uimire, Ineko nu s-a mai simțit așa înspăimântată.

În acel moment nu se aflau într-o îmbrățișare, ci la distanță. Hisano stătea în picioare, lângă fereastră. Ineko era așezată pe un scaun, în mijlocul încăperii. Erau la el acasă, la etajul al treilea. Ferestrele dădeau către vest, dar cerul era înnorat și nu se vedea apusul de toamnă târzie. Cenușiul cerului pătrundea pe geam, întunecând camera. Uitaseră să aprindă lumina. Rozul arcului de bule nu era puternic, dar emitea în jur o lumină ușoară, blândă și plăcută.

— Ai urcat pe curcubeu! a exclamat Ineko.

Hisano nu era învăluit de curcubeu; acesta plutea între el și Ineko, dar mai aproape de el. Format din bule, ar fi trebuit să-și păstreze transparența, nu să ascundă lucrurile din spatele lui, și de aceea, văzând trupul lui Hisano înghițit de la umeri în jos, Ineko a fost cuprinsă de teamă și neliniște, dar frumusețea curcubeului i-a distras atenția.

Hisano, firește, nu-l vedea. Nu avea nici senzația că s-ar afla pe el, ca o ființă venită din altă lume sau ca vreun sfânt călare pe nori colorați. Știa că Ineko îl percepea așa doar pentru că i-o spunea. Totuși, nu era surprins din cale-afară: se mai întâmplase de câteva ori, în momentele lor de îmbrățișare, ca ea să nu-i vadă trupul.

Era însă prima oară când nu-l mai vedea într-o situație obișnuită, nu într-o clipă de tandrețe. Pesemne că boala ei, cecitatea față de trupul uman, progresase. Dar, spre deosebire de alte dăți, acum nu avea nici unul trupurile și sufletele înfierbântate de pasiune, iar apariția curcubeului a fost întrucâtva salvatoare, pentru că Ineko n-a mai tremurat din toate încheieturile, cum făcea altădată în brațele iubitului. Acum doar privea, ca în transă, arcul rozaliu și chipul lui Hisano.

— Mai e acolo? a întrebat-o el după o vreme.

— Mai e, a răspuns Ineko de parcă era ceva complet obișnuit, iar asta l-a uimit pe Hisano.

— E frumos? a întrebat-o blând.

— E frumos, i-a răspuns ea, ca prin vis. Și... acum înțeleg ce fel de om ești.

— Ce fel de om sunt?

— Ești așa cum te văd eu acum.

— Nu știu cum mă vezi.

— N-are importanță. Nu e nevoie să te vezi tu... Te văd eu și înțeleg cum ești.

— Ineko, e prima oară când îți apare așa un curcubeu? Ți s-a mai întâmplat și în lipsa mea?

— Nu, e prima oară, i-a răspuns ea liniștită. E prima oară.

Lui Hisano i-a trecut prin minte gândul că Ineko nu mai era cea dintotdeauna, iar pe aceea dintotdeauna trebuia cumva s-o aducă înapoi. Dacă halucinațiile persistau, ce-avea să se întâmple cu ea?

— Cu iubitul meu, așa cum e acum, nu pot să fac lucruri din acelea... a spus fata, părând că vorbește singură.

Obrajii i se împurpuraseră.

— Ineko! a exclamat Hisano cu sufletul îndurerat.

— M-ai strigat?

Hisano s-a ridicat, a prins-o de umeri și a scuturat-o.

— Nu e nici un curcubeu!

— Așa e, a murmurat ea, ca prin vis. Dar era frumos!

— Strânge-mi umerii. Îi simți? Sunt acolo, nu-i așa?

— Sunt.

A strâns-o și mai tare în brațe și a sărutat-o. Buzele fetei erau moi și reci.

— A dispărut curcubeul? a întrebat-o.

— A dispărut.

Hisano a căzut pe gânduri. Nu era vorba doar că trupul lui devenise invizibil pentru Ineko. Ea văzuse și ceva ce nu putea fi acolo, un curcubeu de culoarea piersicii. Asta era deja prea mult. Dacă se întâmpla pentru prima oară, cum îi mărturisise ea, însemna că boala avea acum un simptom în plus. Chiar dacă ei această imagine îi aducea, poate, alinare, pentru Hisano era un motiv de grijă în plus.

A ridicat-o în brațe și a întins-o pe pat, cu blândețe.

— Mă vedeai? Nu dispărașem cu totul, nu-i așa? a întrebat-o el mai târziu.

— Te vedeam, a șoptit Ineko.

Nu se întâmpla întotdeauna să nu-l mai vadă când se îmbrățișau. Uneori îl vedea foarte bine, alteori dispărea, dar nici unul, nici celălalt nu putea spune din ce motiv.

Când avea câte un episod de cecitate, Ineko striga „Aaah!“ și începea să tremure toată. Uneori se agăța cu disperare de Hisano, alteori îl împingea la o parte. Nu știa de ce-i venea să facă așa. Se întâmpla rar să-l respingă; de obicei, când o strângea la piept, înflăcărat, ea se lăsa complet în voia lui. Câteodată, când îl îndepărta, spaima îl cuprindea și pe el și-i spunea cu voce tremurată: „Ineko, mă vezi? Îmi vezi limpede întregul trup?“ Atunci se simțea aruncat în fundul unui abis.

Ineko nu ținea mereu ochii deschiși. Uneori și-i închidea din proprie voință și era bine, dar alteori, când striga „Nu te mai văd!“, iar Hisano îi șoptea „Închide ochii!“, coborându-i el pleoapele cu mâna sau cu buzele, lucrurile se schimbau. În ambele cazuri nu-l mai vedea, dar, când închidea singură

ochii, păstra în minte imaginea iubitului, pe când, dacă i-i închidea el, imaginea lui se ștergea cu totul.

(Text neterminat)

1 Privești din provincia Omi (în prezent prefectura Shiga), immortalizate de artiști niponi celebri.

2 Fel de mâncare tradițional, servit în sezonul rece, constând dintr-o mare varietate de ingrediente (carne, pește, legume etc.) fierte împreună într-o oală de lut.

3 Kimono cu mâneci lungi, purtat la ceremonii de tinerele necăsătorite.

4 Vas umplut cu jărat, folosit ca sursă de căldură.

5 Măsuță joasă pusă peste o sursă de căldură și acoperită cu o cuvertură groasă, cu poale lungi.

6 Pastă de soia fermentată.

7 Povestea clanului Heike, lucrare epică în proză care descrie luptele dintre clanurile Taira (Heike) și Minamoto (Genji), în secolul al XII-lea.

8 Ikkyū Sōjun (1394-1481), călugăr budist zen și poet.

9 Instrument muzical tradițional, un fluiet din bambus cu patru orificii pe față și unul pe spate, la care se cântă ținut vertical.

10 Este vorba despre tabloul *Saturn devorându-și fiul*, de Francisco Goya.

11 În Japonia este un lucru obișnuit ca membrii familiei să facă baie împreună.

12 *Daphne odora*, plantă aromată din familia *Thymelaeaceae*.

13 Pantaloni de lucru strânși pe glezne, purtați de femei.

14 Al șaisprezecelea împărat al Japoniei, conform listei tradiționale a succesiunii la tron. Deși nu există date istorice suficiente de precise, se presupune că a domnit între anii 313 și 399.

15 Regiune în partea central-sudică a insulei principale a Japoniei (Honshū), unde se află și orașele cu bogată încărcătură istorică Kyōto, Ōsaka și Nara.

16 Panouri glisante despărțitoare, din hârtie groasă, în general ornamentată cu desene, prinsă de un cadru de lemn.

17 Brâu lat din material textil, legat peste kimono.

18 Jachetă scurtă, tradițională, purtată peste kimono.

19 Kimono de vară, subțire, din bumbac, mai comod și mai puțin formal decât kimonoul obișnuit.

20 Honoré de Balzac, *Physiologie du mariage*, LXIV.

21 Sintagmă a propagandei de război japoneze.

22 Perioada istorică Edo este cuprinsă între anii 1603 și 1867, de la începutul shogunatului Tokugawa până la Restaurația Meiji.

În colecția **Raftul Denisei** au apărut

Yasunari Kawabata, *Dansatoarea din Izu*
Didier van Cauwelaert, *Evanghelia după Jimmy*
Gregor von Rezzori, *Memoriile unui antisemit*
Alessandro Perissinotto, *Celei care mă judecă*
Eric-Emmanuel Schmitt, *Copilul lui Noe*
James Frey, *Prietenul meu Leonard*
Douglas Coupland, *Generația X*
Pablo De Santis, *Caligraful lui Voltaire*
John Updike, *Fugi, Rabbit*
J.M. Coetzee, *Maestrul din Petersburg*
David Mitchell, *Atlasul norilor*
Sawako Ariyoshi, *Soția doctorului*
Laura Restrepo, *Dulce companie*
Leo Perutz, *Iuda lui Leonardo*
Kurt Vonnegut, *Bun venit printre maimuțe*
Carol Shields, *Jurnal în piatră*
Taichi Yamada, *În căutarea unei voci din depărtare*
Martin Suter, *Diavolul din Milano*
Amos Oz, *Poveste despre dragoste și întuneric*
Michael Chabon, *Băieți teribili*
Rick Moody, *Furtuna de gheață*
Gary Shteyngart, *Absurdistan*
Tash Aw, *Fabrica de mătase*
Richard Ford, *Cronicarul sportiv*
Gonçalo M. Tavares, *Ierusalim*
Joseph Roth, *Spovedania unui ucigaș. Legenda sfântului bețiv*
Eduardo Mendoza, *Mauricio sau alegerile locale*
Eric-Emmanuel Schmitt, *Secta Egoiștilor*
Alessandro Piperno, *Cu cele mai rele intenții*
Arnon Grunberg, *Nesuferitele zile de luni*
Jeanette Winterson, *Portocalele nu sunt singurele fructe*
Cinghiz Aitmatov, *Stigmatul Casandrei*
Sawako Ariyoshi, *Dansatoarea de Kabuki*
Naghib Mahfuz, *O mie și una de nopți și zile*
John Updike, *Întoarcerea lui Rabbit*
Mo Yan, *Sorgul roșu*
Arthur Japin, *În ochii Luciei*
Guillermo Martínez, *Moartea lentă a Lucianeii B.*
Kurt Vonnegut, *Cutremur de timp*
Fumiko Enchi, *Ani de așteptare*

Ismail Kadare, *Amurgul zeilor stepei*
J.M. Coetzee, *Viața și vremurile lui Michael K*
John Cowper Powys, *Cercul nebunilor*
Subcomandante Marcos, Paco Ignacio Taibo II, *Morții incomozi*
Sara Gruen, *Apă pentru elefanți*
Niccolò Ammaniti, *Cum vrea Dumnezeu*
Zeruya Shalev, *Viața amoroasă*
Madeleine Thien, *Certitudine*
Lesley Downer, *Ultima concubină*
Irvin D. Yalom, *Minciuni pe canapea*
António Lobo Antunes, *Ordinea naturală a lucrurilor*
Jay Parini, *Ultima gară*
Yasunari Kawabata, *Vechiul oraș imperial*
Jeanette Winterson, *Sexul cireșilor*
Daniel Kehlmann, *Eu și Kaminski*
Richard Ford, *Ziua Independenței*
Douglas Coupland, *Miss Wyoming*
Kate Morton, *Casa de la Riverton*
Amos Oz, *Rime despre viață și moarte*
Yukio Mishima, *Zăpada de primăvară*
Janice Y.K. Lee, *Profesoara de pian*
Cormac McCarthy, *Drumul*
Kurt Vonnegut, *Pușcăriașul*
J.M. Coetzee, *Jurnalul unui an prost*
Herta Müller, *Încă de pe atunci vulpea era vânătorul*
Hong Ying, *K. Arta iubirii*
Jennifer Cody Epstein, *Pictorița din Shanghai*
Chang-rae Lee, *Zbor peste Long Island*
Ismail Kadare, *Mesagerii ploii*
Eric-Emmanuel Schmitt, *Evanghelia după Pilat*
Yukio Mishima, *Tumultul valurilor*
Daína Chaviano, *Insula iubirilor nesfârșite*
Amos Oz, *Să nu pronunți: noapte*
Peter Carey, *Viața mea clandestină*
Karel G. van Loon, *Fructul pasiunii*
John Updike, *Rabbit e bogat*
Joshua Ferris, *Și atunci ne-au terminat*
Hanif Kureishi, *Am ceva să-ți spun*
Hubert Selby Jr., *Ultima ieșire spre Brooklyn*
Alonso Cueto, *Ora albastră*
Arto Paasilinna, *Anul iepurelui*

J.M. Coetzee, *Epoca de fier*
Yukio Mishima, *Confesiunile unei măști*
Yukio Mishima, *Cai în galop*
J.M. Coetzee, *Dezonoare*
Douglas Coupland, *Tânără în comă*
Jasper Fforde, *Cazul Jane Eyre*
Julia Franck, *Femeia din amiază*
António Lobo Antunes, *Arhipelagul insomniei*
Nikos Kazantzakis, *Ultima ispită a lui Hristos*
Ismail Kadare, *Accidentul*
Stefan Merrill Block, *Povestea uitării*
Anuradha Roy, *Un atlas al dorințelor zadarnice*
Eric-Emmanuel Schmitt, *Cea mai frumoasă carte din lume*
Kate Morton, *Grădina uitată*
James Meek, *Începem coborârea*
Matilde Asensi, *Totul sub Cer*
Nicole Krauss, *Un bărbat intră în cameră*
John Updike, *Rabbit se odihnește*
Giuseppe Tomasi di Lampedusa, *Ghepardul*
Tariq Ali, *Cartea lui Saladin*
Naghib Mahfuz, *Rhadopis din Nubia*
Ludmila Ulițkaia, *Daniel Stein, traducător*
Martin Suter, *Small World*
Yasunari Kawabata, *Lacul*
Ismail Kadare, *Cronică în piatră. Vremea nebuniei*
Jon Krakauer, *În sălbăticie*
Tash Aw, *Harta lumii nevăzute*
Nicole Krauss, *Marea casă*
Virginia Woolf, *Doamna Dalloway*
Horace McCoy, *Și cailor se împușcă, nu-i așa?*
Virginia Woolf, *Valurile*
J.M. Coetzee, *Tinerețe*
Hong Ying, *Concubina din Shanghai*
Dave Eggers, *Opera sfâșietoare a unui geniu năucitor*
Giovanni Arpino, *Parfum de femeie*
Nagai Kafū, *Komayo. Povestea unei gheișe*
Ismail Kadare, *Spiritus*
Jeanne Kalogridis, *Eu, Mona Lisa*
Taichi Yamada, *N-am mai visat de mult că zbor*
Nikos Kazantzakis, *Raport către El Greco*
Stefan Zweig, *Douăzeci și patru de ore din viața unei femei*

Alessandro Baricco, *Emaus*
Paula McLain, *Soția din Paris*
Kaui Hart Hemmings, *Descendenții*
Yasunari Kawabata, *Valsul florilor*
Martin Suter, *Un prieten perfect*
Vanessa Diffenbaugh, *Limbajul florilor*
J.M. Coetzee, *Miezul verii*
Mo Yan, *Obosit de viață, obosit de moarte*
Aleksandr Soljenițin, *O zi din viața lui Ivan Denisovici*
Michela Murgia, *Accabadora*
Jon Krakauer, *În aerul rarefiat*
Anuradha Roy, *Valurile pământului*
Virginia Woolf, *Orlando*
Yasushi Inoue, *Pușca de vânătoare*
Kate Morton, *Orele îndepărtate*
Yukio Mishima, *Templul de aur*
John Fante, *Vise de pe Bunker Hill*
Jan Koneffke, *Cele șapte vieți ale lui Felix K.*
Yasunari Kawabata, *Frumusețe și întristare*
Ludmila Ulițkaia, *Fetițele. Rude sărmâne*
Kathryn Wagner, *Dansatoarea lui Degas*
Rui Zink, *Cititorul din peșteră*
Care Santos, *Încăperi ferecate*
Ismail Kadare, *Cina blestemată*
Yukio Mishima, *Sete de iubire*
Giovanni Papini, *Povestiri stranii*
Ann Patchett, *Fascinație*
Tom Rachman, *Imperfecționiștii*
Jay Parini, *Rătăcirile lui Herman Melville*
Sawako Ariyoshi, *Parfum de curtezană*
F. Scott Fitzgerald, *Marele Gatsby*
F. Scott Fitzgerald, *Blândețea nopții*
Sarah Dunant, *Sânge și splendoare*
Mo Yan, *Baladele usturoiului din Paradis*
Yōko Ogawa, *Hotel Iris*
Zelda Fitzgerald, *Acordă-mi acest vals*
Simone de Beauvoir, *Femeia sfâșiată*
Ellis Avery, *Ultimul nud*
Katherine Govier, *Fiica lui Hokusai*
J.M. Coetzee, *Copilăria lui Isus*
Thomas Mann, *Alesul*

Nick Hornby, *Adio, dar mai stau puțin*
Alessandro Baricco, *Mr Gwyn*
Yasushi Inoue, *maestrul de ceai*
Kurt Vonnegut, *Tabachera din Bagombo*
Anthony Burgess, *Portocala mecanică*
Richard Bach, *Pescărușul Jonathan Livingston*
Mo Yan, *Broaște*
Sorj Chalandon, *Al patrulea zid*
Hélène Grémillon, *Confidentul*
Yasunari Kawabata, *Maestrul de go*
Knut Hamsun, *Pan. Victoria*
Kate Morton, *Păzitoarea tainei*
J.M. Coetzee, *Așteptându-i pe barbari*
Richard C. Morais, *Madame Mallory și micul bucătar indian*
Yasunari Kawabata, *Frumoasele adormite*
James Meek, *Invaziile inimii*
António Lobo Antunes, *Inima inimii*
Nikos Kazantzakis, *Căpitanul Mihalis*
Giuseppe Berto, *Răul ascuns*
Paolo Giordano, *Corpul uman*
Mo Yan, *Țara Vinului*
Liza Dalby, *Povestea doamnei Murasaki*
Oscar Wilde, *Portretul lui Dorian Gray*
Patrick Modiano, *Micuța Bijou*
Patrick Modiano, *Strada Dughenelor Întunecoase*
Bob Dylan, *Tarantula*
Ludmila Ulițkaia, *Medeea și copiii ei*
William Golding, *Beznă clară*
Karen Blixen, *Povestiri de iarnă*
Evgheni Vodolazkin, *Laur*
Kidō Okamoto, *Fiica negustorului de sake*
Ismail Kadare, *Podul cu trei arce*
Therese Anne Fowler, *Z: Un roman despre Zelda Fitzgerald*
Lena Andersson, *Pasiune pură*
Hilary Mantel, *O regină pe eșafod*
Yasunari Kawabata, *Păpădiile*

